

OOAD & UML

วิชาวิเคราะห์และออกแบบระบบเชิงวัตถุ
Object-Oriented Analysis and Design

Lec05_การวิเคราะห์ความต้องการ และแบบจำลองยูสเคส
(Requirement Analysis and Use case Model)

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นัฐพงศ์ ส่องเนียม
เว็บไซต์ : <http://www.siam2dev.com>
อีเมล : siam2dev@hotmail.com

สาขาวิชา วิทยาการคอมพิวเตอร์
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นัฐพงศ์ ส่งเนียม

- <http://www.siam2dev.com>
- E-mail : dr.nattapong_s@hotmail.com
- E-mail1 : siam2dev@hotmail.com
- E-mail1 : xnattapong@hotmail.com
- Facebook : siam2dev@hotmail.com

สัญลักษณ์ที่ผ่านมาสำหรับการเรียน ต่อไปนี้จะใช้
UML เป็นมาตรฐาน

Lec05_การวิเคราะห์ความต้องการ และแบบจำลองยูสเคส
(Requirement Analysis and Use case Model)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นัฐพงศ์ ส่งเนียม

<http://www.siam2dev.net>

siam2dev@hotmail.com

xnattapong@hotmail.com

Project งานกลุ่ม

- กลุ่มละ ... คน
- วิเคราะห์และออกแบบระบบ ใช้หลักการ OOAD ..
- รูปเล่มรายงาน
 - ปกหน้า หลัง
 - คำนำ
 - สารบัญ
 - บทที่ 1
 - หลักการและเหตุผล /ที่มาและความสำคัญของปัญหา
 - วัตถุประสงค์
 - ขอบเขต
 - Glossary คำศัพท์
 - แผนการดำเนินงาน Gantt Chart
 - เครื่องมือที่ใช้
 - ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
 - บทที่ 2 Unified Process
 - กระบวนการ
 - ตำแหน่ง ความรับผิดชอบ
 - บทที่ 3 การวิเคราะห์ระบบ
 - **Business Rule**
 - การวิเคราะห์ความต้องการ SRS
 - Use case Diagram
 - Class Diagram
 - Sequence Diagram / Collaboration Diagram
 - Activity Diagram
 - บทที่ 4 การออกแบบระบบ
 - การออกแบบหน้าจอโปรแกรม Layout / Wire Frame , Mockup
 - System Architecture
 - Component Diagram
 - Deployment Diagram
 - บทที่ 5 สรุป
 - บรรณานุกรม

1.

รูปเล่ม
และ
CD

ส่งวันสุดท้าย
วันสอบปลายภาค

2.

ทำเป็น Clip Video ลง Youtube

- แนะนำงาน
 - ชื่อเรื่อง
 - ส่งงาน อ. ดร. นัฐพงศ์ ส่งเนียม
 - รูป
 - เป็นส่วนหนึ่งของราย วิชา ..รหัสวิชา
 - แนะนำสาขา ..คณะ .. ม.
 - แนะนำสมาชิกในกลุ่ม
- อธิบายงาน
 - หลักการและเหตุผล
 - อธิบายการวิเคราะห์ระบบ
 - อธิบายการออกแบบระบบ
- สรุป

10 -20 นาที

ส่ง Link มาที่ E-mail
siam2dev@hotmail.com
+ส่งเข้า Line กลุ่มวิชา OOAD

UP: Unified Process

- Inception :: กำหนดโครงการ การวางแผนโครงการ การวิเคราะห์ความต้องการ ซึ่งเป็นระยะแรกของการดำเนินโครงการ การพัฒนาระบบสารสนเทศตามหลักการเชิงวัตถุประสงค์

4.2 โครงสร้างกรรมวิธี - Lifecycle Phases

Inception

Elaboration

Construction

Transition

Requirement Analysis

สามารถออกเป็น 4 เฟส (phases)

ใช้สำหรับวางแผนกำหนดหน้าที่ ใครทำอะไร

- เตรียมงาน (Inception) - นิยามขอบเขตของโครงการ , ขอบเขตของระบบที่จะพัฒนา
- ทำรายละเอียด (Elaboration) - วางแผนโครงการ จัดทำรายละเอียดความต้องการ จัดสร้างสถาปัตยกรรมระบบ
- จัดสร้าง (Construction) - สร้างและทดสอบโปรแกรม
- ถ่ายโอน (Transition) - ติดตั้งถ่ายโอนระบบให้กับผู้ใช้

UP : Phase 1. Inception

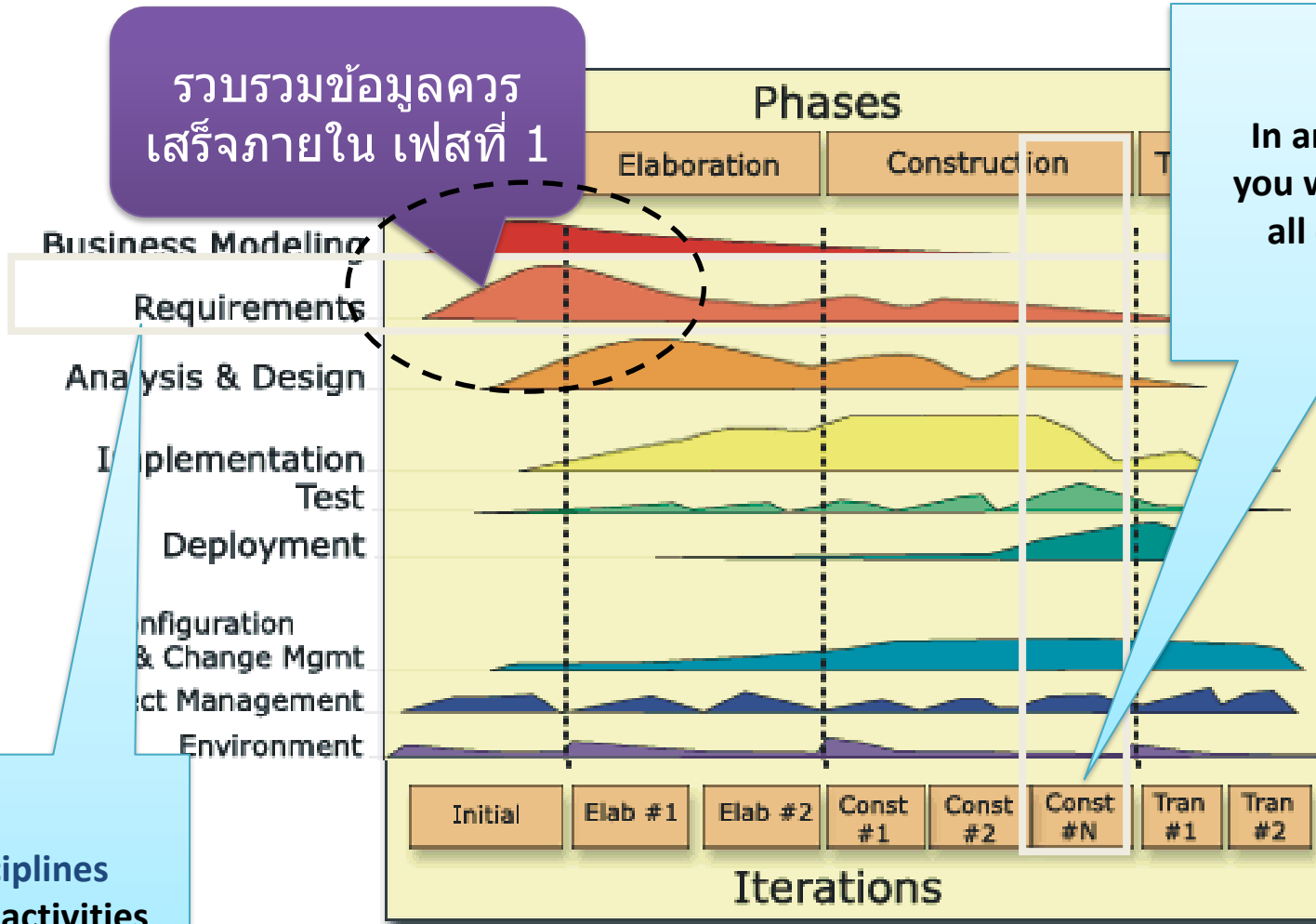
- ช่วงเริ่มต้นของโครงการ
 - ได้รับมอบหมายจาก เจ้าของกิจการ / ลูกค้า / หัวหน้า ให้รับผิดชอบโครงการเราจึงเรียกว่าเป็น **PM : Project Manager**
 - ในขั้นต้นสิ่งที่คุณต้องทำ ก็คือ จัดหาทีม ร่วมพัฒนา และทำ Proposal >> เค้าโครงการ/ แบบเสนอโครงการ/ต่อผู้บริหาร
 - หัวข้อหลักๆ
 - ชื่อโครงการ เช่น การพัฒนาระบบจองห้องพักโรงแรม การพัฒนาระบบศูนย์บริการรถยนต์ การพัฒนาระบบ ฯลฯ
 - ที่มา ความสำคัญของปัญหา 1-2 หน้ากระดาษ A4
 - วัตถุประสงค์
 - ขอบเขต
 - » ด้านเนื้อหา
 - » ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - เทคโนโลยี / นวัตกรรม / กระบวนการที่ใช้ /วิธีการที่ใช้
 - แผนการดำเนินงาน ระยะเวลา / Gantt Chart
 - งบประมาณ PERT CHART/ อุปกรณ์ / เครื่องมือ
 - ผล/ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ต้องได้รับอนุมัติ
เมื่อเสนอแล้ว และได้รับอนุมัติจึง
สามารถทำเฟส 2 ต่อได้

สิ่งที่สำคัญ คือ ความน่าเชื่อถือ
- ดูจากอะไร ?

*** อยู่ในบทที่ 1 ของรูปเล่มรายงานของงานกลุ่ม

The Iterative Approach

รวบรวมข้อมูลควร
เสร็จภายใน เฟสที่ 1

In an iteration,
you walk through
all disciplines

Disciplines
group activities
logically

รอบเฟสงาน

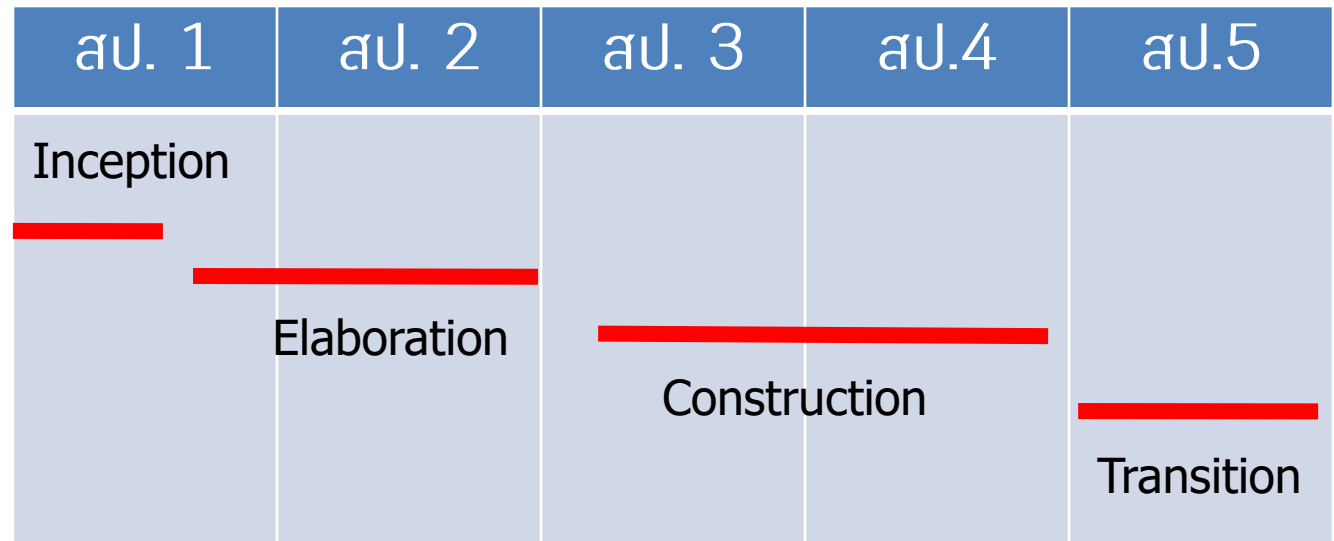
Project ใหญ่ หน่วยนับเวลา เป็น
เดือน หรือ ปี
Project เล็ก ก็นับเป็น สป.

Gantt Chart

กระแสนงาน(workflow)

Requirement
Analysis
Design
Implement
Testing
Deployment

Configuration Management
Project Management

*******การเขียนแผนในโครงการกลุ่ม นั้นให้ยึดตามความจริง ไม่ใช่เวลาในการเรียน

ให้กำหนดหรือ สมมติ ว่างานนั้น ใช้เวลาทั้งระบบ ประมาณ กี่เดือน กี่ปี

1 ปี 12 เดือน

รายการ	ม.ค.				เม.ย.				พ.ค.				ธ.ย.			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
กระแสนงาน(workflow)																
Requirement																
Analysis																
Design																
Implement																
Testing																
Deployment																

Configuration Management																
Project Management																

เมื่อตกลงได้รับอนุมัติให้เริ่มจัดทำโครงการ

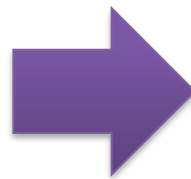
สิ่งที่จะทำลำดับต้นๆ คือการรวบรวมข้อมูล จากการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้หรือลูกค้า นั้นเอง

Requirement Analysis

สิ่งที่ต้องรู้ คือ User มีใครบ้าง

Software Requirement Specification
ข้อกำหนดความต้องการของซอฟต์แวร์ → เล่ม
รายงาน SRS นั้นเอง

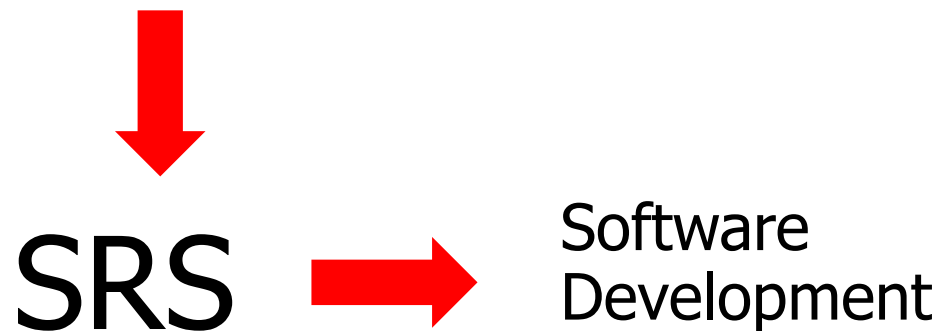
Requirement Analysis

Requirement Specification

ความหมายของความต้องการ (Requirements)

- ความต้องการ (Requirements) ในที่นี้หมายถึงคุณลักษณะในด้านต่างๆ ของระบบสารสนเทศที่กำลังจะทำการพัฒนาขึ้น เพื่อให้ระบบสามารถทำงานตอบสนองต่อผู้ใช้ได้อย่างแท้จริง
- แหล่งของความต้องการนั้นมาจาก**ผู้ใช้ (USER) ไม่ใช่มาจาก SA**
- นักวิเคราะห์ระบบจะต้องเป็นผู้สังเคราะห์ความต้องการนั้นจากข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับมาจากผู้ใช้ โดยทำให้เป็นข้อกำหนดของความ**ต้องการ (Requirement specifications)** เพื่อใช้เป็นเป้าหมายและขอบเขตของการพัฒนาระบบต่อไป

ต.ย.

เพื่อให้ตอบคำถามสิ่งเหล่านี้ได้ ต้อง
ทำอะไร นั่นก็คือต้องไปเก็บ
รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ความ
ต้องการจากผู้ใช้

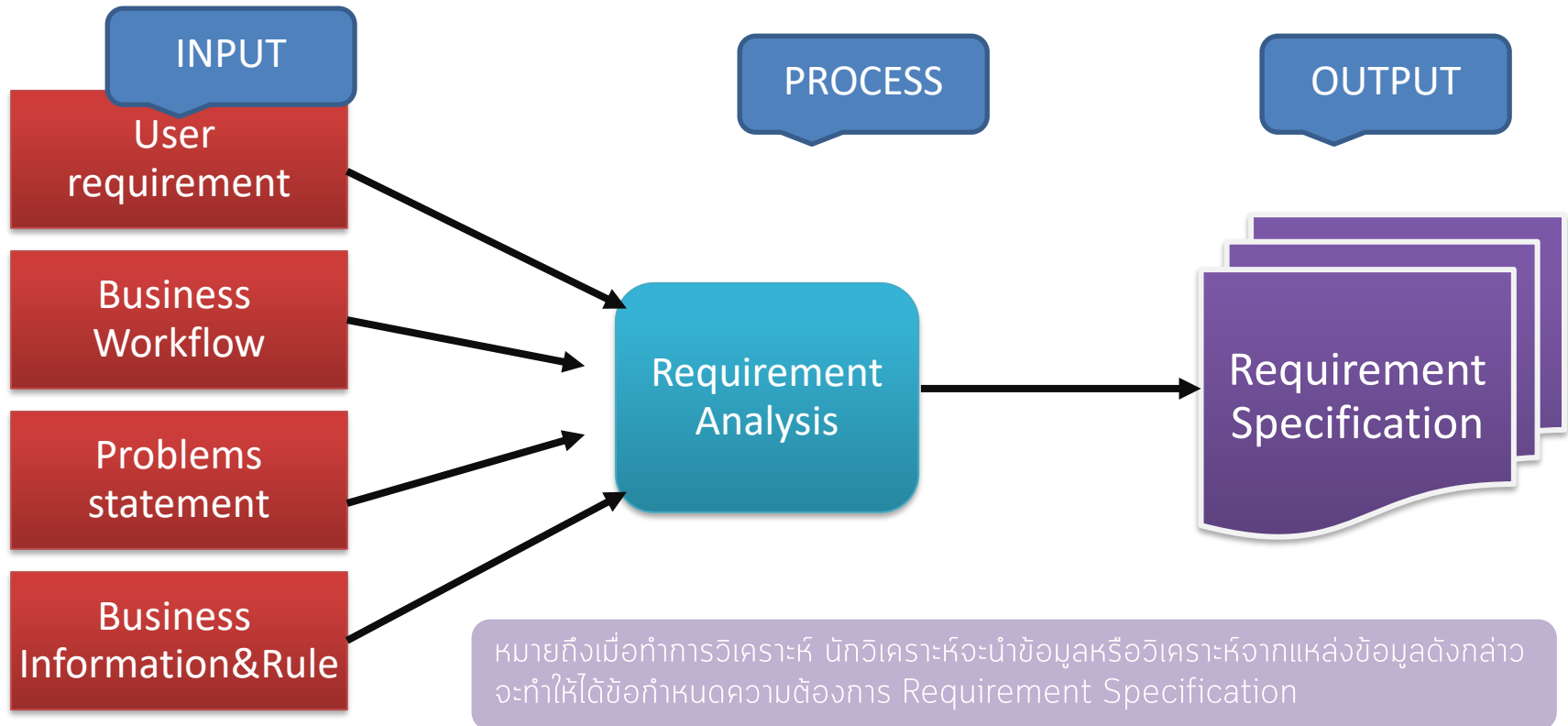
- กระบวนการตั้งแต่ คนไข้ เข้า โรงพยาบาล จนกระทั่งรักษาเสร็จ/หายป่วย
ทำอะไรบ้าง
- กระบวนการตั้งแต่ นักเรียนมาสมัครเป็น นศ. และเข้าเรียนได้ทำอะไรบ้าง

1.
2.
3.
4.
5.

1.
2.
3.
4.
5.

การวิเคราะห์ความต้องการ Requirement Analysis

- การวิเคราะห์ความต้องการ คือกระบวนการวิเคราะห์เพื่อหาข้อกำหนดความต้องการของผู้ใช้ โดยจะต้องอาศัยข้อมูลในด้านต่างๆ ที่ได้รับมาจากผู้ใช้และองค์กรของผู้ใช้เพื่อทำการวิเคราะห์

ผู้ใช้ระบบสารสนเทศ: แหล่งของความต้องการ

- เจ้าของระบบ (System owners/Sponsors) คุณจะได้ทำงานก็ต่อเมื่อนำเสนอ Proposal ผ่าน
 - มีส่วนได้ส่วนเสียจากการลงทุนสร้างระบบสารสนเทศ เช่น เจ้าของผู้บริหาร ผู้จัดการ ผู้ถือหุ้น ผู้ที่มีสิทธิการอนุมัติให้จัดทำโครงการได้
- ผู้ใช้ภายใน (Internal users)
 - End-users คือผู้ใช้ที่ป้อนข้อมูลเข้าสู่ระบบโดยตรง ไม่จำเป็นต้องมีทักษะหรือความรู้มาก เน้นความถูกต้องและรวดเร็วของการป้อนข้อมูลเข้าสู่ระบบ เช่น จนท. ฝ่ายทะเบียน จนท. ธนาคาร
 - Power-users คือผู้ใช้ที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน ที่สูงกว่าผู้ใช้ทั่วไป และสามารถใช้งานฟังก์ชันของระบบในส่วนที่มีความซับซ้อนได้ เช่น หัวหน้า พนง. ธนาคาร หัวหน้าฝ่ายบัญชี หัวหน้าฝ่ายบุคคล
 - Administrators คือผู้ที่ดูแลและควบคุมให้ระบบสามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่น ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คอยควบคุมดูแล ติดตาม และประเมินผล กำหนดสิทธิ์ในการเข้าถึงระบบของผู้ใช้ได้
 - Executive users คือผู้ใช้ที่ต้องการสารสนเทศมาเพื่อการตัดสินใจและบริหารองค์กร ให้มีประสิทธิภาพ CIO , CEO (EIS/MIS/DSS)
- ผู้ใช้ภายนอก (External users) เป็นผู้ใช้งาน ระบบทางอ้อม
 - อาจจะเป็นคน หรือ กลุ่มบุคคล เป็นผู้ใช้ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกองค์กร แต่สามารถเข้าถึงบริการของระบบในองค์กรได้ เช่น ลูกค้า , คนใช้ในรพ.

จงตอบคำถามต่อไปนี้

- โรงพยาบาล ใครคือ System Owner / Sponsor
-
- โรงเรียนมัธยม ใครคือ System Owner / Sponsor
-
- โรงภาพยนตร์ ใครคือ System Owner / Sponsor
-
- โรงแรมใครคือ System Owner / Sponsor
-
- มหาวิทยาลัย System Owner / Sponsor
- ในมหาวิทยาลัย End User
- ในธนาคาร executive user

ทำไมต้องรู้จัก User หรือ ทำไมต้องแบ่ง User ออกเป็นกลุ่มๆ

เนื่องจากความต้องการใช้ระบบสารสนเทศ ไม่เหมือนกัน เพื่อไปเก็บข้อมูลตรงตามความต้องการของผู้ใช้

ตอบคำถามเหล่านี้ให้ได้

- โรงพยาบาล ใครคือ System Owner / Sponsor
-
- โรงเรียนมัธยม ใครคือ System Owner / Sponsor
-
- โรงภาพยนตร์ ใครคือ System Owner / Sponsor
-
- โรงแรมใครคือ System Owner / Sponsor
-
- มหาวิทยาลัย Power User
- ในมหาวิทยาลัย End User
- ในธนาคาร executive user

ทำไมต้องรู้จัก User หรือ ทำไมต้องแบ่ง User ออกเป็นกลุ่มๆ

เนื่องจากความต้องการใช้ระบบสารสนเทศ ไม่เหมือนกัน เพื่อไปเก็บข้อมูลตรงตามความต้องการของผู้ใช้

ทำไมต้องรู้จัก User หรือ ทำไมต้องแบ่ง User ออกเป็นกลุ่มๆ

- เหตุผล คือ แต่ละคนต้องการใช้งาน ระบบ ไม่เหมือนกัน ดังนั้น แต่ละคน ก็จะทำให้ข้อมูลไม่เหมือนกัน ดังนั้นเราต้องรู้ว่า จะเก็บข้อมูลนี้จากใคร ?

ถ้าคุณ จะพัฒนาระบบ ของ รพ. และอยากรู้ว่า ย่าแบ่งออกเป็นกี่ประเภท ไปถาม ผอ. ได้ หรือไม่ ไปถาม แม่บ้านได้หรือไม่

แต่ละ User จะให้ข้อมูลเฉพาะ ฟังก์ชันงานตัวเอง

ผู้อำนวยการ รพ. จะให้ข้อมูลอะไรบ้างแก่ระบบ หรือ ต้องการข้อมูลอะไรบ้างจากระบบสารสนเทศ

ถ้าคุณ จะพัฒนาระบบเวชระเบียนของ รพ. แห่งหนึ่ง และอยาก รู้ว่ายาแบ่งออกเป็นที่ประเภท

- จะต้องถาม user ใด
 - ก) System owner
 - ข) End user
 - ค) Power user
 - ง) Executive User
 - จ) ไม่มีข้อใดถูกต้อง

ถ้าคุณ จะพัฒนาระบบร้านค้าแคร์ และอยากรู้ว่า บริการของร้านมีกี่แบบ แต่ละแบบราคาเท่าไร

- ควรจะต้องถาม user ใด
 - ก) System owner
 - ข) End user ...พนักงานทั่วไป , ช่าง , พนักงานขาย, พนักงานบัญชี
 - ค) Power user หัวหน้าแผนก หัวหน้าช่าง ..หัวหน้าพนักงานขาย
 - ง) Executive User
 - จ) ไม่มีข้อใดถูกต้อง

ผู้อำนวยการ รพ. จะให้ข้อมูลอะไรบ้างแก่ระบบ หรือ ต้องการข้อมูล
อะไรบ้างจากระบบสารสนเทศ

1. การวางแผนขยายธุรกิจ (เปิดสาขา)
2. การปรับกลยุทธ์ สถานการณ์โควิด (การร่วมประกัน
โควิด)
3. .เชิงบริหารจัดการ เชิงนโยบาย เชิงกลยุทธ์
4.
5.

ผู้บริหารโรงแรม(CEO) จะให้ข้อมูลอะไรบ้าง หรือต้องการข้อมูลอะไรบ้าง
ระบบบ้าง

1. ตัวอย่าง การจะปิด หรือเปิดขยายสาขา

2.

3.

4.

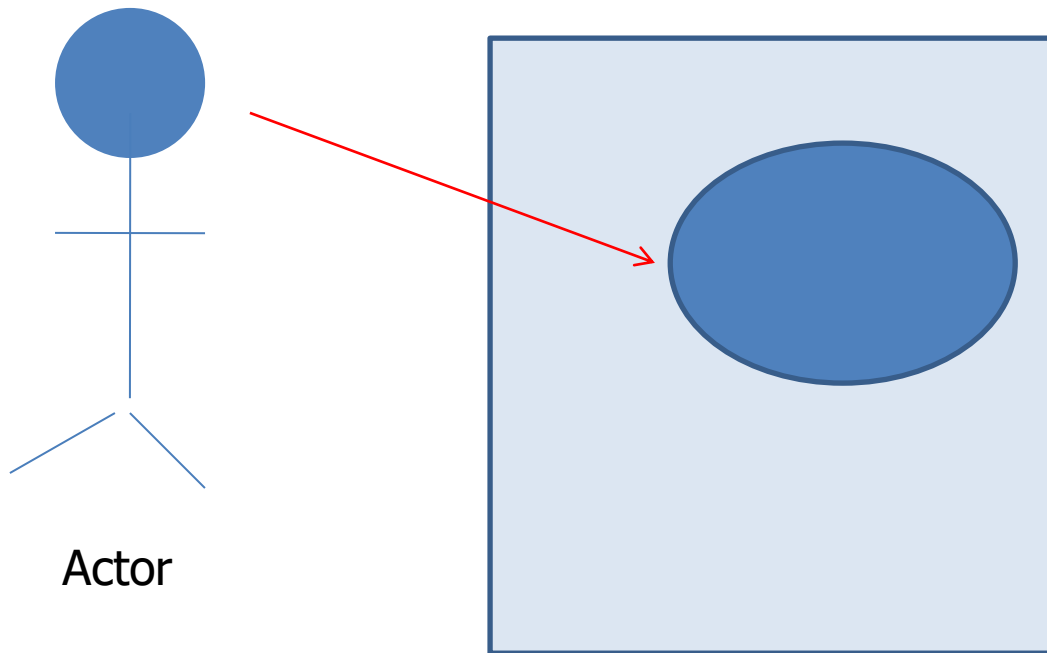
5.

*** สิ่งเหล่านี้จะถูกนำไปเขียนเป็น DFD สำหรับระบบแบบดั้งเดิม สำหรับเชิงวัตถุ จะถูกนำไปวิเคราะห์ ด้วยแบบจำลองอ็อบเจกต์

ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมความต้องการระบบ แบบเชิงวัตถุประสงค์ ผู้บริหารโรงแรม(CEO) จะให้ข้อมูลอะไรบ้าง หรือต้องการข้อมูล อะไรบ้างจากระบบบ้าง

- ข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์
 - ข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มตลาด เช่น จำนวนนักท่องเที่ยว ประเภทห้องพักที่ได้รับความนิยม
 - ข้อมูลเกี่ยวกับคู่แข่ง เช่น กลยุทธ์ทางการตลาดของคู่แข่ง บริการที่คู่แข่งนำเสนอ
 - ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของลูกค้า เช่น ความคิดเห็นของลูกค้าเกี่ยวกับโรงแรม ความต้องการของลูกค้าในอนาคต
- ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์
 - ความสัมพันธ์ระหว่างแนวโน้มตลาดกับโรงแรม เช่น แนวโน้มตลาดใดบ้างที่ส่งผลกระทบต่อโรงแรม
 - ความสัมพันธ์ระหว่างคู่แข่งกับโรงแรม เช่น คู่แข่งใดบ้างที่มีกลยุทธ์ทางการตลาดที่คล้ายคลึงกับโรงแรม
 - ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของลูกค้ากับโรงแรม เช่น ความต้องการลูกค้าใดบ้างที่โรงแรมสามารถตอบสนองได้

Use Case : กรณีการใช้

ในระบบเวชระเบียน พยาบาลทำอะไร

โรงพยาบาล

- System Owner ::ผู้อำนวยการโรงพยาบาล..
- End User :พยาบาล. เจ้าหน้าที่
- Power User :IT Support หมอ
- Administrator :ผู้ดูแลระบบ
- Executive User :ผู้บริหาร / ผอ. /กรรมการ
- External User :ผู้ป่วย / บุคคลภายนอก ? / ญาติ
ผู้ป่วย / แยกผู้ป่วย / การไฟฟ้า / เจ้าหน้าที่ส่งของ

โรงพยาบาลยนต์

- System Owner ::เจ้าของโรงพยาบาลยนต์ ?
- End User :พนักงานโรงพยาบาลยนต์ ? / พนง. ขาย
ตัว / พนง. ขายป้อนคอน
- Power User :
- Administrator :
- Executive User :
- External User :ลูกค้า หรือผู้ชมภาพยนต์

IS: Information System

- MIS Management information system ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร/เพื่อการจัดการ
 - ระบบลงทะเบียน
 - ระบบจองห้องพัก
 - ระบบบัญชี
 - ระบบบริหารงานบุคคล (HRMS: Human Resource Management System)
 - ระบบจ่ายเงินเดือน (Payroll System)
 - ระบบคลังสินค้า (Inventory System)
 - ระบบสั่งซื้อ (POS: Purchase Order System)
- DSS decision support system ระบบทำนายหรือพยากรณ์พฤติกรรมของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้า
- ES expert system : ระบบผู้เชี่ยวชาญ เป็นการนำเอาระบบคอมพิวเตอร์ไปช่วย ให้การทำงานหรือตัดสินใจ หรือ คิดแทนผู้ใช้ได้ เช่น ระบบผู้เชี่ยวชาญสำหรับการแพทย์ AI , NN
- EIS Executive Information System :: สำหรับผู้บริหารระดับสูง การวิเคราะห์ตลาด หรือ การวางแผนเพื่องานการลงทุนต่าง ๆ รายงาน แผนภูมิ กราฟ เป็นต้น
- TPS transaction processing system :: ระบบประมวลผลรายการ สำหรับผู้ใช้ระดับล่าง งานประจำ...รูดบัตร
 - งานฝาก-ถอนเงิน โอนเงิน ของธนาคาร
 - เพิ่มถอน รายวิชา ...

กระบวนการวิเคราะห์ความต้องการ

- การบวนการวิเคราะห์ความต้องการมีขั้นตอนคร่าว ๆ ดังต่อไปนี้
 1. เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงต่าง ๆ (Data/Information gathering)
 1. เก็บข้อมูลลูกค้า เก็บข้อมูลสินค้า เก็บข้อมูลพนักงานบริการ ฯลฯ
 2. วิเคราะห์เพื่อระบุถึงความต้องการต่าง ๆ (Requirement Identification)
 3. คัดเลือกส่วนที่เป็นสาระสำคัญและอยู่ในขอบเขตการพัฒนา (Requirement selection/ Problem Domain)
 4. จัดจำแนกและจัดโครงสร้างของความต้องการ (Requirement classification and structuring) **Prioritize Use case architecture**
 5. จัดลำดับความสำคัญและตกลงเจรจา (Prioritization and negotiation)
 6. ตรวจสอบความถูกต้อง (Requirement validation)
 7. จัดทำรายงานข้อกำหนดความต้องการ **Requirement Specification**

1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล Data/Information gathering

การแจกแบบสอบถาม (Questionnaire)

การสัมภาษณ์ (Interview)

การทบทวนเอกสาร (Document Review)

การสังเกต (Observation)

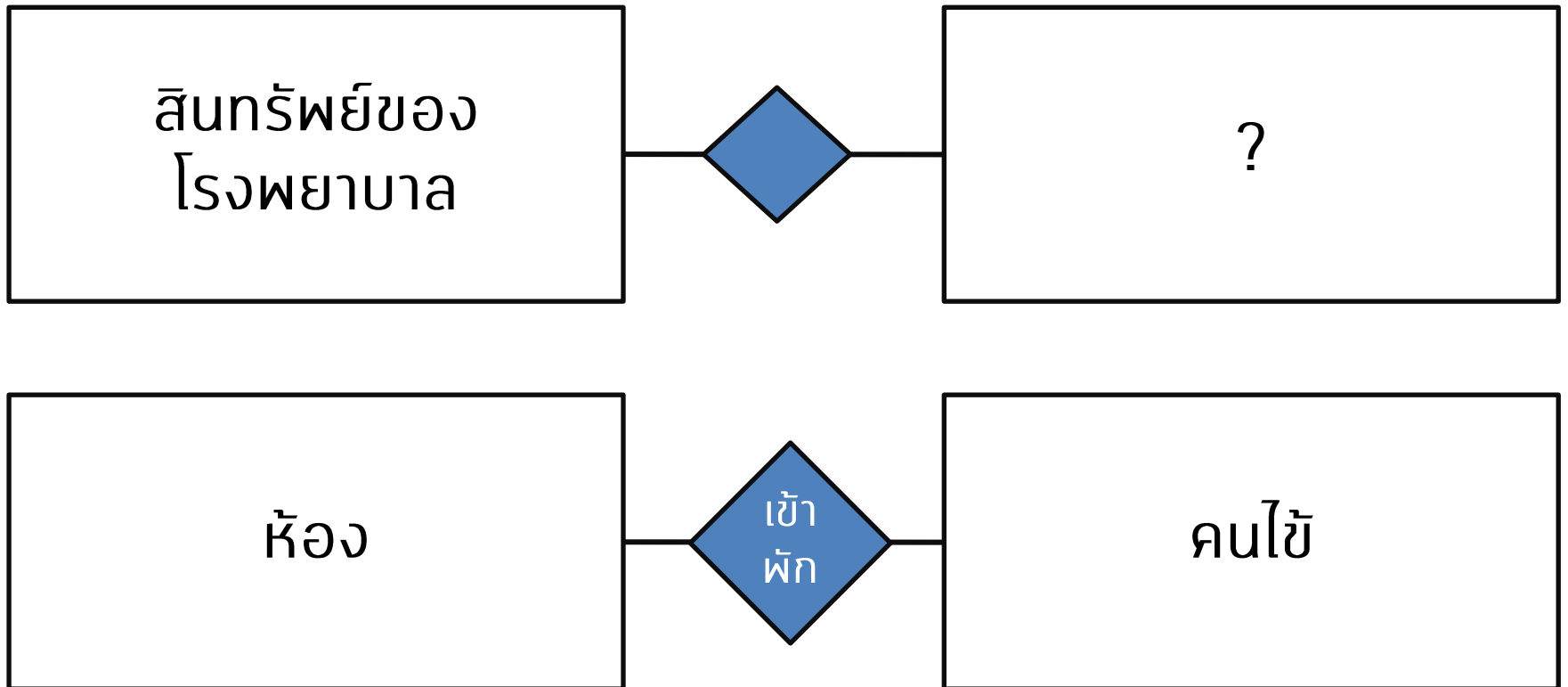
การลงมือทำ (Just Do It)

การเก็บข้อมูลลูกค้า มีความต้องการ อะไร

- หมายถึง จะทำอะไร กับข้อมูลนี้ มีความต้องการอะไรบ้าง
- เช่น ในการจัดเก็บหรือบันทึกข้อมูลลูกค้า มีเงื่อนไข หรือข้อกำหนดต่าง ๆ ดังนี้
 - การเก็บข้อมูล จะต้องเก็บให้ครบได้ รหัส เลขที่บัตรประชาชน ชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทร เพศ สถานะ อีเมล

-
1. จะขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ได้ ระบบจะต้องไม่ยอมให้บันทึก **เลขที่บัตรประชาชน**
 2. เบอร์โทร จะเก็บ 10 หลัก ห้ามเกิน ห้ามขาด **1222333333333333**
 3. เบอร์โทรจะต้องไม่เป็นตัวอักษร
 4. เลขที่บัตรประชาชน จะต้องเป็น 13 หลัก และเป็นตัวเลขเท่านั้น
 5. สถานะ จะต้องประกอบไปด้วย โสด สมรส อย่างร้าง
 6. อีเมล จะต้องถูกต้องตามหลัก โดยมี @

ERD ระบบโรงพยาบาล

1. เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงต่าง ๆ (Information Gathering)

- สังเกต (Observed) ไปดู เช่น สังเกตการทำงานของพนักงานในโรงพยาบาล
- สัมภาษณ์ (Interview) จัดทำแบบสัมภาษณ์ตามรายบุคคล หรือ กลุ่มบุคคล
- แบบสอบถาม(Questionnaire)
- ทบทวนเอกสาร (Document reviews)
- ลงมือทำ (Workshop)

2. การระบุความต้องการ Requirement Identification

จากข้อมูลที่ได้มา นำมาสู่การระบุความต้องการโดย

- แต่ละความต้องการควรเป็นอิสระในตัวเอง ไม่ผสมปะปนกับความต้องการอื่นๆ
- ความต้องการจะต้องสามารถทำการทดสอบได้ (Testable) ในภายหลัง
- ความต้องการจะต้องสามารถจัดการดังต่อไปนี้ได้
 - จัดกลุ่มของความต้องการ (Grouped) เช่น จัดตาม Viewpoint ของผู้ใช้ เป็นต้น
 - จัดลำดับความสำคัญ (Prioritized)
 - กำหนดในระดับของนามธรรมและรายละเอียด (Level of Abstraction)
 - กำหนดความสัมพันธ์ในเชิงการขึ้นอยู่กับกัน (Dependency)
- ความต้องการแต่ละความต้องการควรมีรหัสที่เป็นเอกเทศใช้ในการอ้างอิงได้ (ID)
- ควรแสดงด้วยประโยคพรรณนา (Descriptive) ที่เรียบง่ายตรงไปตรงมา ไม่ควรอธิบายด้วยประโยคที่ซับซ้อนจนไม่สามารถถอดใจความได้

กำหนดความสัมพันธ์ในเชิงการขึ้นอยู่กับกัน (Dependency)

การขึ้นอยู่กับกัน

- ถ้าไม่มีการเก็บข้อมูลค่า
 - จะไม่สามารถค้นหา ข้อมูลผู้เข้าพัก
- ถ้าไม่มีการเก็บข้อมูลห้องพัก
 - ก็จะไม่สามารถจองห้องพักได้

ความต้องการนั้นจะต้อง Testable ได้

- เช่น เลขบัตรประจำตัวประชาชน ต้องกำหนดเป็นตัวเลข 13 หลัก test ได้
- *** ระบบจะต้องมีประสิทธิภาพดี Test อย่างไร
- จะต้องป้อนข้อมูลให้ครบ ถ้าไม่ครบ ระบบจะไม่ยอมบันทึกให้

Form Register:

Username:	<input type="text"/>	*
Password:	<input type="password"/>	*
Password confirm:	<input type="password"/>	*
Emailaddress:	<input type="text"/>	*

Req. 01 ระบบจะต้องบันทึกข้อมูลสินค้า

- ข้อมูลสินค้า จะต้องจัดเก็บให้ครบถ้วนสมบูรณ์ เช่น
 - การเก็บรหัสสินค้า
 - รหัส สินค้า ต้องเก็บ 6 หลัก โดย 3 ตัวแรก เป็น proxxx
 - Pro001 - Pro999
 - จำนวนสินค้า จะเก็บได้ไม่เกิน 1000 รายการ
- จะต้องเก็บราคาเป็นทศนิยม
 - ราคา 1987.45
 - สกุลเงิน เป็น บาท
- จำนวนสินค้าต้องเป็น จำนวนเต็มเท่านั้น ใส่เป็นจุดทศนิยมไม่ได้
- จำนวนสินค้าแต่ละครั้งที่สั่งซื้อ ไม่เกิน 1000 ชิ้น
- ราคาสินค้าจะต้องไม่ติดลบ -5.00 บาท ?
- ราคา เป็นตัวอักษรไม่ได้ ~~ราคา ก. บาท~~

***** requirement** เหล่านี้จะต้อง ทดสอบได้ในภายหลัง เมื่อถึงขั้นตอนทดสอบระบบ

Req. 01 ระบบจะต้องบันทึกข้อมูลสินค้า

- ข้อกำหนดความต้องการ "Req. 01: ระบบจะต้องบันทึกข้อมูลสินค้า" เป็นความต้องการที่ระบบต้องปฏิบัติตามเพื่อให้ระบบทำงานได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือระบบที่กำลังพัฒนา ดังนั้นเราสามารถแยกข้อกำหนดความต้องการนี้เพื่อเข้าใจและทำความเข้าใจเพิ่มเติมได้ดังนี้:
- 1. ****บันทึกข้อมูลสินค้า****: ระบบจะต้องสามารถรับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสินค้า และบันทึกข้อมูลนั้นลงในฐานข้อมูลหรือระบบจัดเก็บข้อมูลอย่างเหมาะสม โดยข้อมูลสินค้าอาจรวมถึงรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อสินค้า ราคา จำนวนคงเหลือ รหัสสินค้า เป็นต้น
- 2. ****การเพิ่มข้อมูลสินค้า****: ระบบจะต้องมีการรองรับการเพิ่มข้อมูลสินค้าใหม่ลงในระบบ ซึ่งอาจเป็นการป้อนข้อมูลโดยผู้ใช้หรือการนำเข้าข้อมูลจากแหล่งอื่น เช่น ไฟล์ CSV หรือระบบอื่น ๆ
- 3. ****การอัปเดตข้อมูลสินค้า****: ระบบจะต้องสามารถอัปเดตข้อมูลสินค้าที่มีอยู่ในระบบ อาจเป็นการแก้ไขราคา จำนวนคงเหลือ หรือข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 4. ****การลบข้อมูลสินค้า****: ระบบจะต้องสามารถลบข้อมูลสินค้าที่ไม่ได้ใช้งานออกจากระบบ เช่น สินค้าที่ถูกเพิกถอนหรือไม่มีการจำหน่ายแล้ว
- 5. ****การค้นหาและแสดงข้อมูล****: ระบบจะต้องมีการค้นหาและแสดงข้อมูลสินค้าให้ผู้ใช้งาน ซึ่งสามารถค้นหาด้วยเงื่อนไขต่าง ๆ เช่น ชื่อสินค้า ราคา หรือรหัสสินค้า
- 6. ****การรายงาน****: ระบบควรสามารถสร้างรายงานเกี่ยวกับข้อมูลสินค้า เช่น รายงานการขายสินค้า รายงานสินค้าที่หมดคลัง หรือรายงานเกี่ยวกับสถิติต่าง ๆ
- 7. ****ความปลอดภัยของข้อมูล****: ระบบจะต้องรักษาความปลอดภัยของข้อมูลสินค้าในระบบ และมีการควบคุมการเข้าถึงข้อมูลเพื่อป้องกันการแอบแฝงข้อมูลหรือการเข้าถึงข้อมูลที่ไม่ใช่อำนาจ
- 8. ****การบันทึกประวัติ****: ระบบควรบันทึกประวัติการเปลี่ยนแปลงข้อมูลสินค้า เพื่อทราบถึงการแก้ไขหรือการเปลี่ยนแปลงข้อมูลในอดีต
- 9. ****การสนับสนุน****: ระบบควรมีการสนับสนุนและการบริการหลังการขายสำหรับผู้ใช้งาน เช่น การตอบคำถาม แก้ไขปัญหา หรือการฝึกอบรมในการใช้ระบบ
- ข้อกำหนดความต้องการนี้จะช่วยในการกำหนดขอบเขตของระบบและคุณสมบัติที่จำเป็น โดยชัดเจนและทำให้ทุกคนในทีมพัฒนาและผู้ใช้งานเข้าใจถึงความต้องการของระบบที่กำลังพัฒนา ทำให้กระบวนการพัฒนาระบบเป็นไปอย่างราบรื่น

***** requirement** เหล่านี้จะต้อง ทดสอบได้ในภายหลัง เมื่อถึงขั้นตอนทดสอบระบบ

รับสินค้าเข้า

รหัสผู้ขาย	ก-0001	บริษัท แกรนด์ อินเทอร์เน็ต จำกัด	Goods Receive (WH)	
รายการเอกสาร	R01	ซื้อสินค้า		
เลขที่เอกสาร	WHD05311-00001	วันที่เอกสาร	10/02/2553	เลขที่ใบ DO
เลขที่ Approve PO		วันที่ Approve PO	/ /	แผนก
ผู้บันทึก	EMP-00009	นางสาว อัมพวรรณ ปอแก้ว	ผู้รับสินค้า	EMP-00007
หมายเหตุ	บันทึกการซื้อสินค้าวันที่ 05/02/2253			

No.	รหัสสินค้า	ชื่อสินค้า	คลัง	ที่เก็บ	หน่วยนับ	จำนวน
1	IC-0001	คอมพิวเตอร์ รุ่น SAMSUNG	01	01	เครื่อง	250.00
2	IC-0003	คีย์บอร์ด	01	01	อัน	400.00
3	IC-0004	เครื่อง SCAN ลายนิ้วมือ	01	01	ตัว	150.00
4	IC-0005	เครื่อง BIO SCAN	01	01	ตัว	150.00
5						.00
6						.00
7						.00
8						.00
9						.00
10						.00
11						.00

รวม 950.00

Detail Description History

บริษัท ตัวอย่าง จำกัด

2571/1 ซ.รามคำแหง 75 ด.รามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

โทร. 0-2739-5900 โทรสาร 0-2739-5910 เลขประจำตัวผู้เสียภาษี 31523611000

ใบรับสินค้าเข้า

รหัสเข้าหนี้	ก-0001	เลขที่เอกสาร	WHDOS311-00001	วันที่เอกสาร	10/02/2553
ชื่อเจ้าหนี้	บริษัท แกรน อินเทอร์เน็ต จำกัด	เลขที่ใบ PO	5302-0001	วันที่ใบ PO	10/02/2553
ที่อยู่	259/83 ซ.พิบูลเวศน์ ด.สุขุมวิท71 แขวงพระโขนงเหนือ เขตวัฒนา กทม. 10110	เลขที่ Approve PO		วันที่ Approve PO	
โทร.	0-2391-3030 โทรสาร. 0-2382-1687	เลขที่ใบ DO	WHDOS311-00001		

ลำดับ	รหัสสินค้า	รายการ	หน่วย	ที่เก็บ	คลัง	จำนวน
1	IC-0001	คอมพิวเตอร์ รุ่น SAMSUNG	เครื่อง	01	01	250.00
2	IC-0003	ที่พิมพ์	อัน	01	01	400.00
3	IC-0004	เครื่อง SCAN สายนามือ	ตัว	01	01	150.00
4	IC-0005	เครื่อง BIO SCAN	ตัว	01	01	150.00
รวม						950.00

หมายเหตุ

 พนักงานคลังสินค้า วันที่ 10/02/2553	 ผู้ตรวจสอบ วันที่ 10/02/2553	 ผู้อนุมัติ วันที่ 10/02/2553	 ผู้ส่งของ วันที่ 10/02/2553
--	-------------------------------------	-------------------------------------	------------------------------------

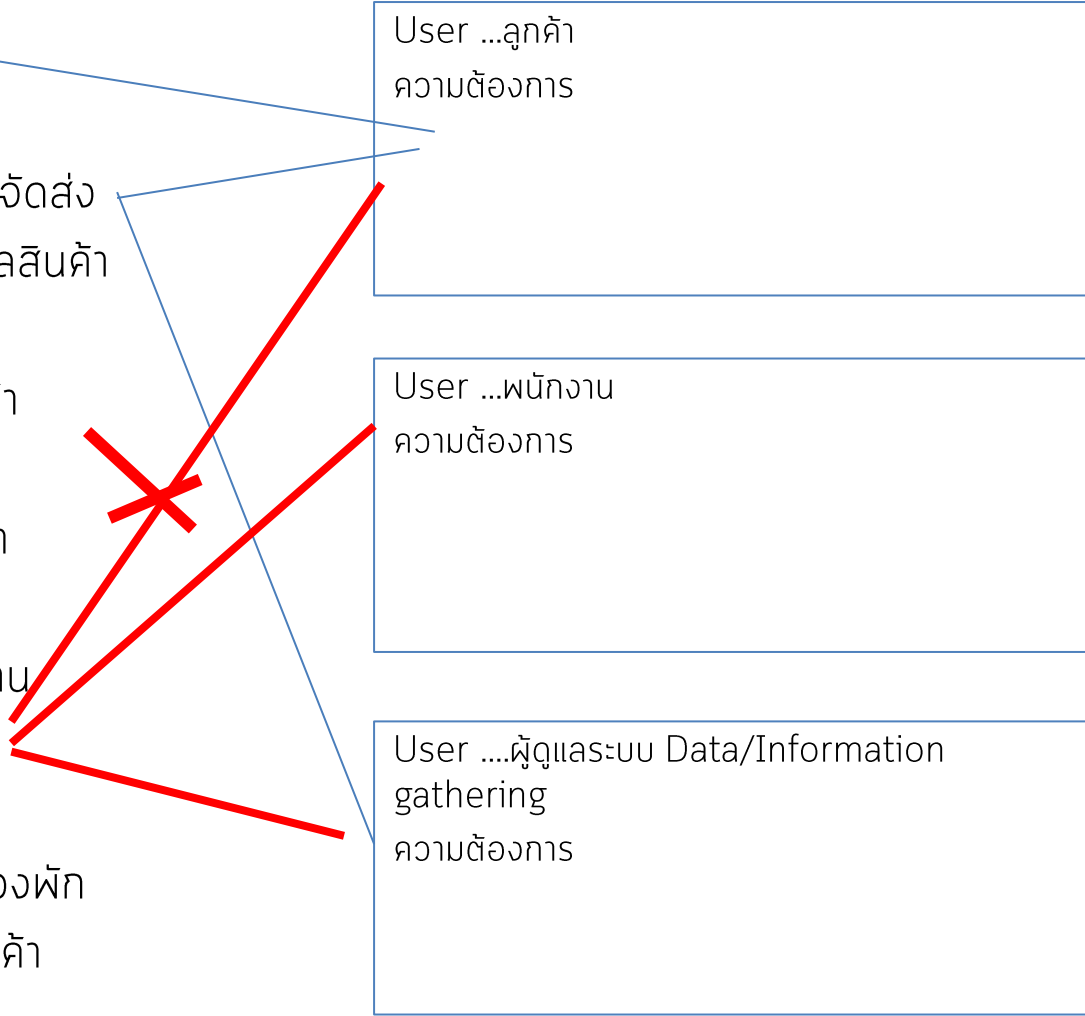
จัดกลุ่มความต้องการ ตามผู้ใช้

- ดูรายการสินค้า
- เปลี่ยนชื่อลูกค้า
- เปลี่ยนที่อยู่
- เปลี่ยนที่อยู่ในการจัดส่ง
- แก้ไขผู้บันทึกข้อมูลสินค้า
- แก้ไขราคาสินค้า
- แก้วันที่จัดส่งสินค้า
- แก้ไขจำนวนสินค้า
- แก้ไขรายการสินค้า
- แก้ไขข้อมูลลูกค้า
- แก้ไขข้อมูลพนักงาน
- แก้ไขข้อมูลสินค้า
- ยกเลิกการสั่งซื้อ
- ยกเลิกการจองห้องพัก
- ยกเลิกการขายสินค้า

User ...ลูกค้า
ความต้องการ

User ...พนักงาน
ความต้องการ

Userผู้ดูแลระบบ Data/Information
gathering
ความต้องการ

แยกความต้องการตาม user

ลูกค้า	พนักงาน	ผู้ดูแลระบบ	เจ้าของ (System Owner)
ดูรายการสินค้า	ดูรายการสินค้า	ดูรายการสินค้า	
เปลี่ยนชื่อลูกค้า		เปลี่ยนชื่อลูกค้า	

จัดกลุ่มความต้องการ ตามผู้ใช้

- ดูรายการสินค้า
- เปลี่ยนชื่อ
- เปลี่ยนที่อยู่
- เปลี่ยนที่อยู่ในการจัดส่ง
- แก้ไขผู้บันทึกข้อมูลสินค้า
- แก้ไขราคาสินค้า
- แก้วันที่จัดส่งสินค้า
- แก้ไขจำนวนสินค้า
- แก้ไขรายการสินค้า
- แก้ไขข้อมูลลูกค้า
- แก้ไขข้อมูลพนักงาน
- แก้ไขข้อมูลสินค้า
- ยกเลิกการสั่งซื้อ
- ยกเลิกการจองห้องพัก
- ยกเลิกการขายสินค้า

User ...ลูกค้า
ความต้องการ

User ...พนักงาน
ความต้องการ

Userผู้ดูแลระบบ Data/Information gathering
ความต้องการ

จัดกลุ่มของความต้องการ (Grouped) เช่น จัดตาม Viewpoint ของผู้ใช้ เป็นต้น

ผู้ใช้ end user สามารถ

1. ป้อนข้อมูลพนักงานได้
2.บันทึกได้
3. บันทึกข้อมูลสินค้าได้
4. ตรวจสอบรายการสินค้า
5. ขายสินค้าได้
6. แก้ไขข้อมูลรายสิ่งซื้อได้

ผู้ใช้ Admin สามารถ

1. ค้นหาข้อมูลสมาชิกได้
2. แก้ไขข้อมูลลูกค้า
3. ลบข้อมูลลูกค้า
4. บันทึกได้
5. แก้ไขสิทธิ์ ของผู้ใช้ได้
6. ลบผู้ใช้ระบบได้
- 7....
- 8.....

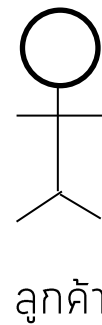
ความต้องการจะต้องสามารถจัดการดังต่อไปนี้ได้
จัดกลุ่มของความต้องการ (Grouped) เช่น จัดตาม Viewpoint ของผู้ใช้ เป็นต้น

- ลูกค้า

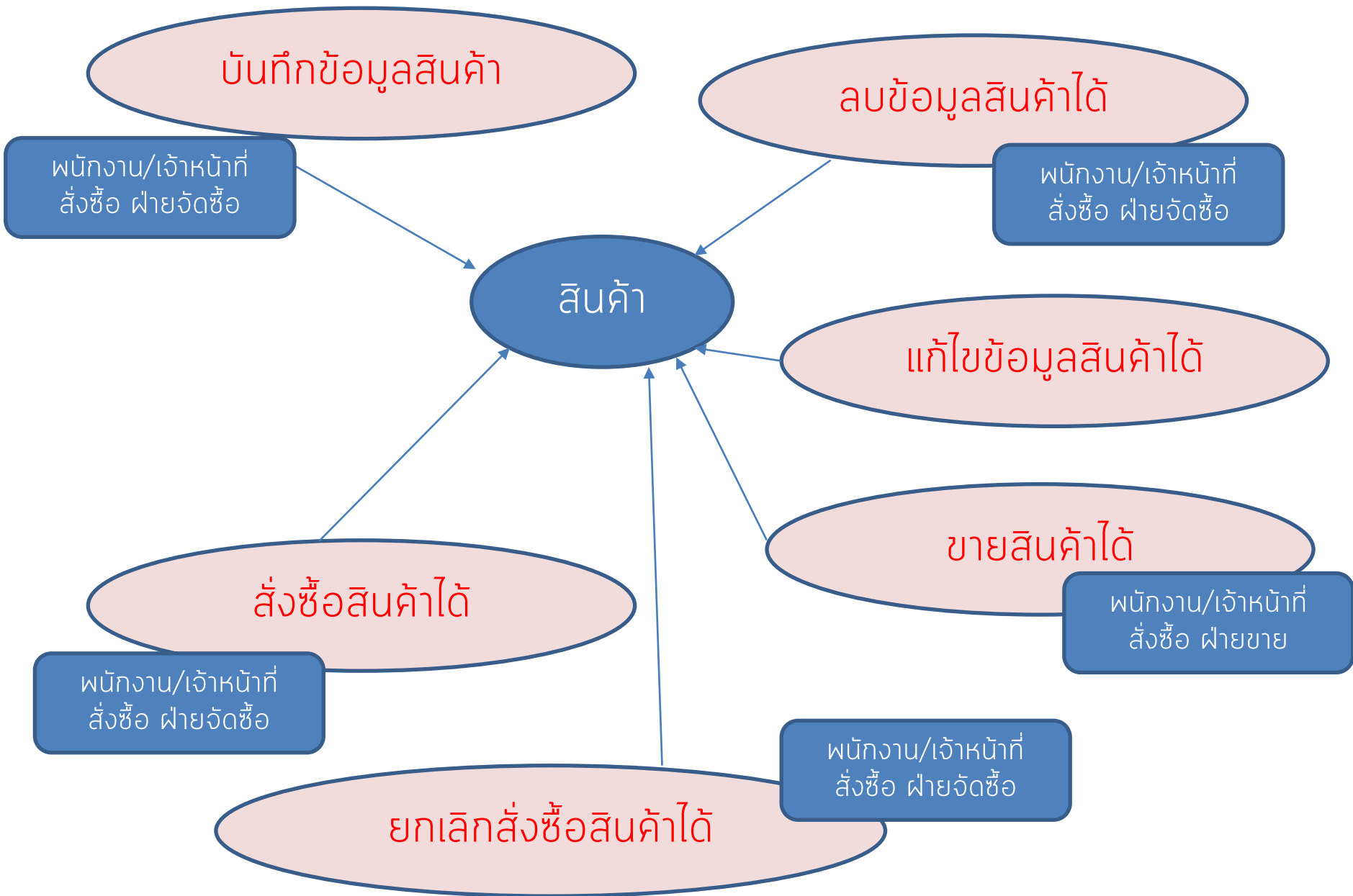
- ดูรายสินค้าได้
- สั่งซื้อสินค้าได้
- ยกเลิกการสั่งซื้อได้
- แก้ไขข้อมูลการสั่งซื้อได้
- แก้ไขข้อมูลลูกค้า

- เจ้าหน้าที่

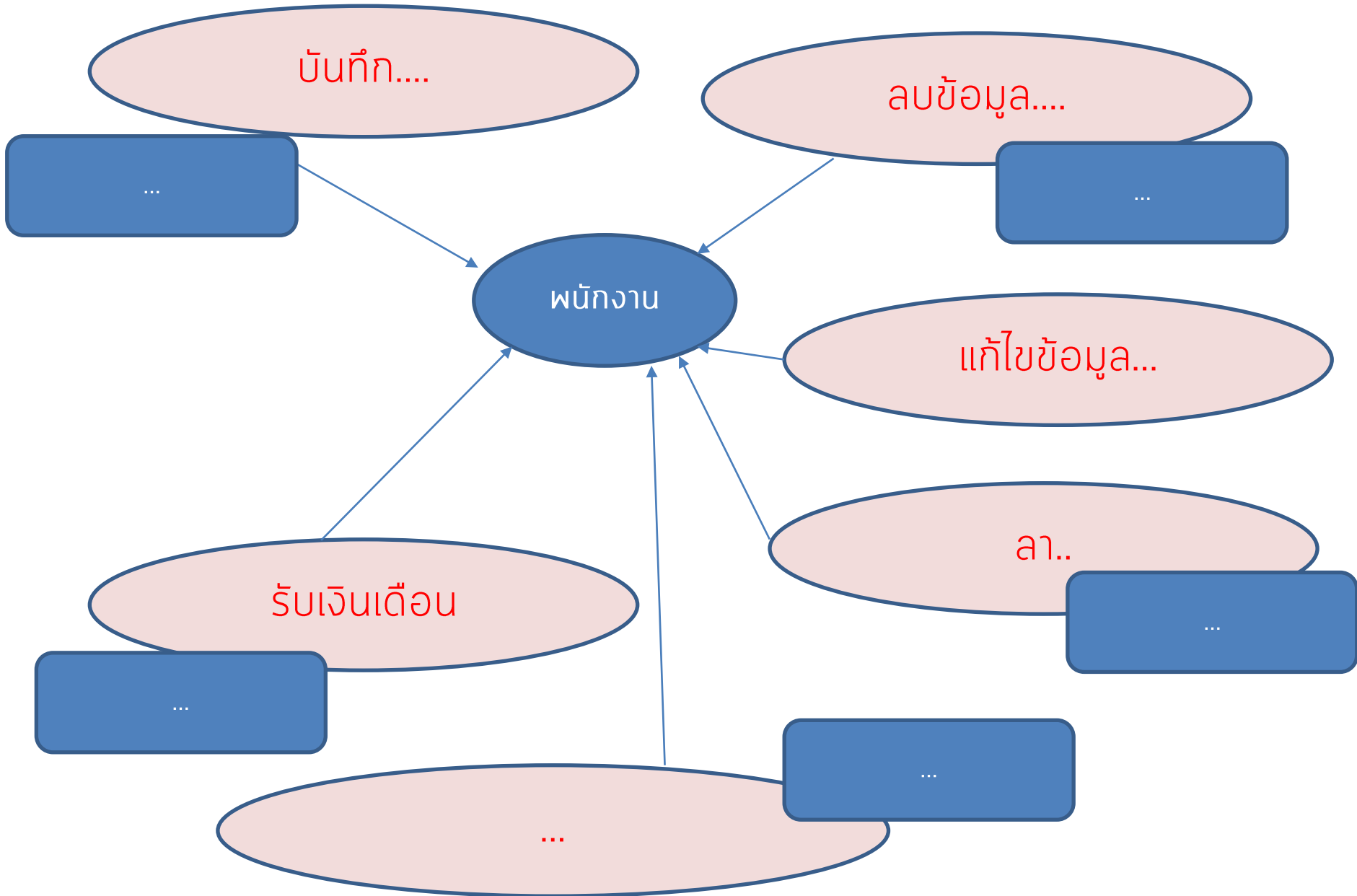
- เจ้าของระบบ

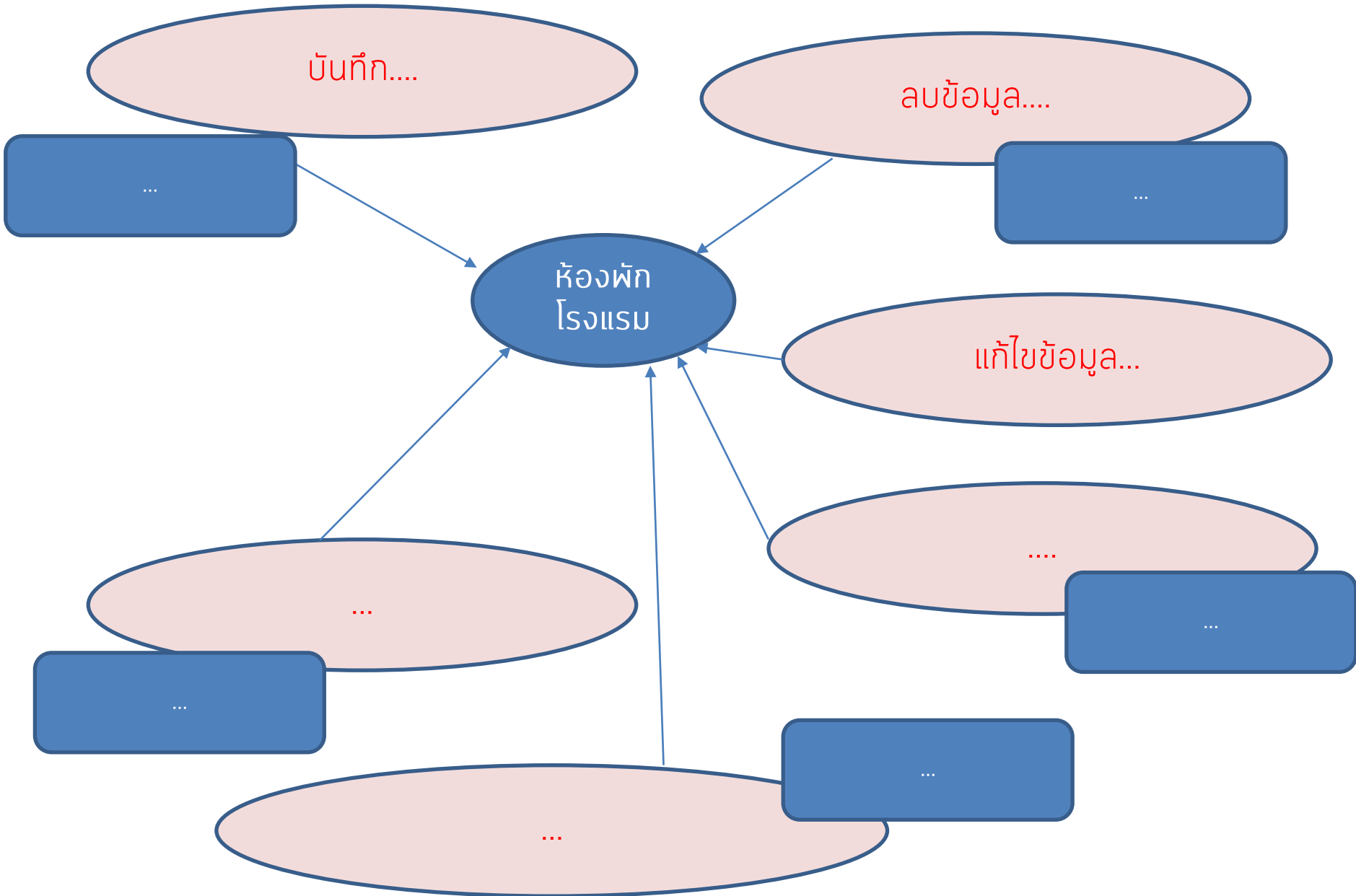
กระบวนการความต้องการ Requirement Identification

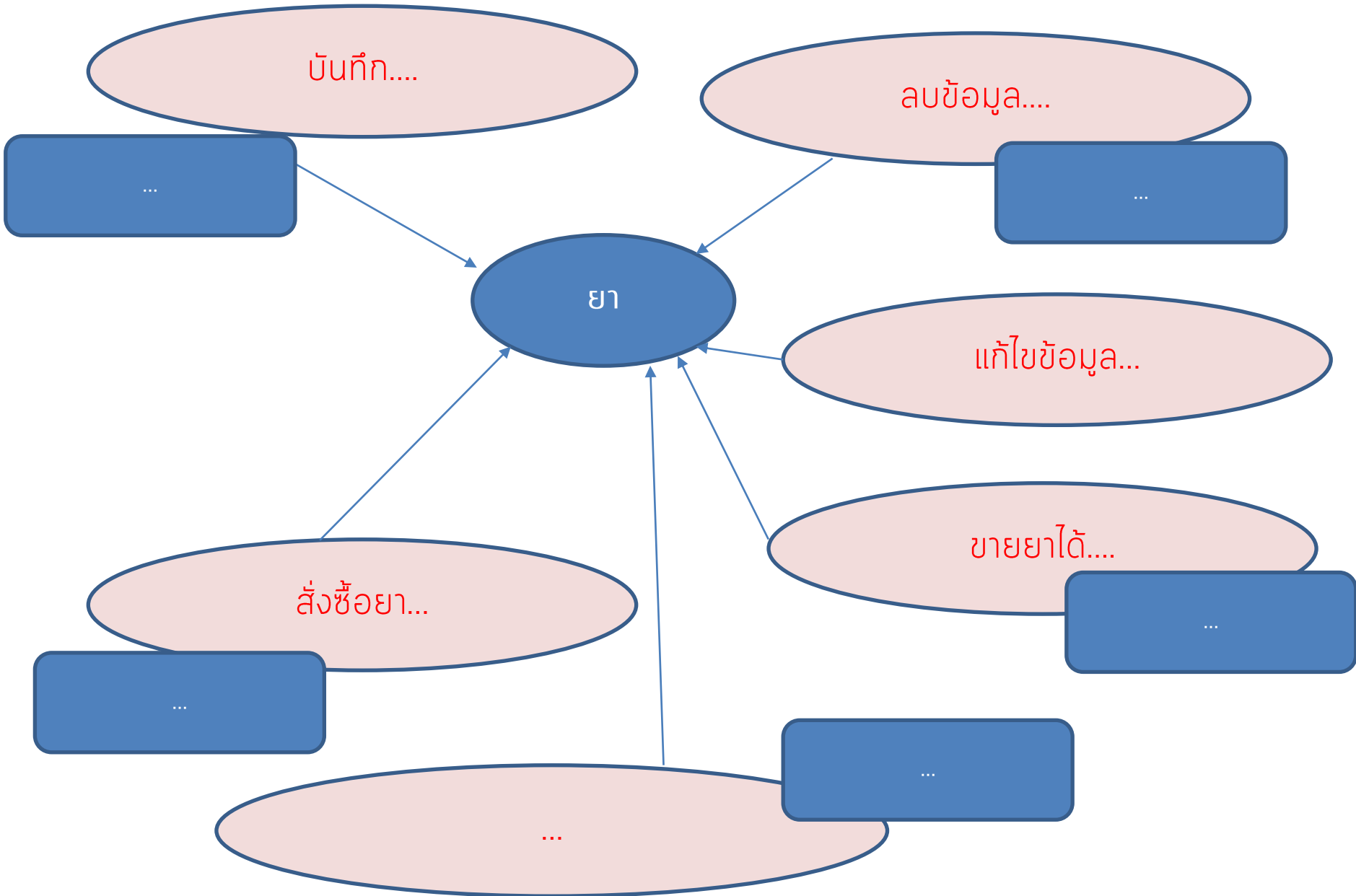
ระบุความต้องการ Requirement Identification

ระบุความต้องการ Requirement Identification

ระบุความต้องการ Requirement Identification

จัดลำดับความสำคัญ (Prioritized)

- กำหนด ลำดับความสำคัญ ความต้องการไหนเร่งด่วน ก็กำหนดให้มีความสำคัญ สูงสุด ความต้องการไหนที่ไม่เร่งด่วน ก็ ลดความสำคัญลงไปตามลำดับ

ตัวอย่าง

0 หมายถึง ไม่สำคัญ

1 หมายถึง ปานกลาง ยังไม่เร่งด่วน

2 หมายถึง สำคัญมาก เร่งด่วนต้องทำก่อน

กำหนดลำดับความสำคัญ

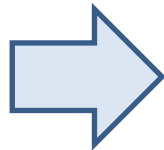
- ระบบสามารถบันทึกข้อมูลลูกค้าได้ → 2
- ระบบสามารถสั่งซื้อสินค้าได้ → 2
- ระบบสามารถแก้ไขข้อมูลการสั่งซื้อได้ → 2
- ลูกค้าสามารถ เรียกดูรายการสั่งซื้อได้ → 2
- พนักงานสามารถ ยกเลิกรายการสั่งซื้อได้ → 2
- ระบบแสดงรายการสินค้าโปรโมชั่น -> 1

แต่ละความต้องการควรเป็นอิสระในตัวเอง ไม่ผสมปะปนกับความต้องการอื่นๆ

- แยกแต่ละความความต้องการออกจากกัน
- เวลาได้ข้อมูลทั้งหมด จะอยู่รวม ๆ กัน เพราะฉะนั้นต้องแยกแต่ละความต้องการออกจากกัน

ต.ย.

ผู้ป่วยเดินมาที่ รพ.
แล้ว จนท. จะเป็นคน
แจ้ง/ถาม บัตรสมาชิก
ทำบัตรเข้าคิว
รอหมอ ตรวจวินิจฉัย
ให้พยาบาลจ่ายยาสั่ง
บันทึกประวัติการรักษา
จ่ายเงิน กลับบ้าน

1. ผู้ป่วย ต้องทำบัตรประจำตัวก่อน

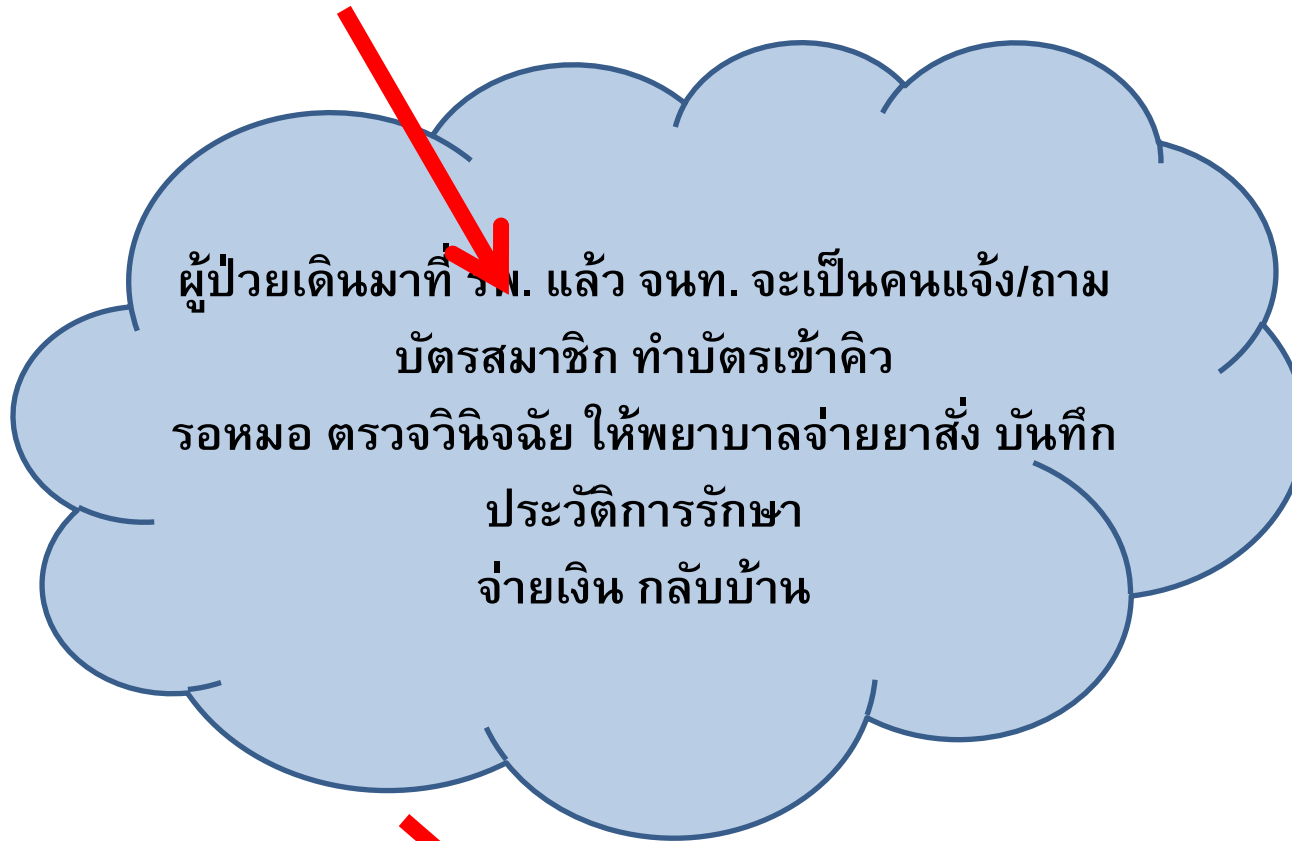
2. บันทึกประวัติผู้ป่วย

3. ชำระเงิน

4. วิวินิจฉัย

5. รับ/จ่ายยา

ใคร.....

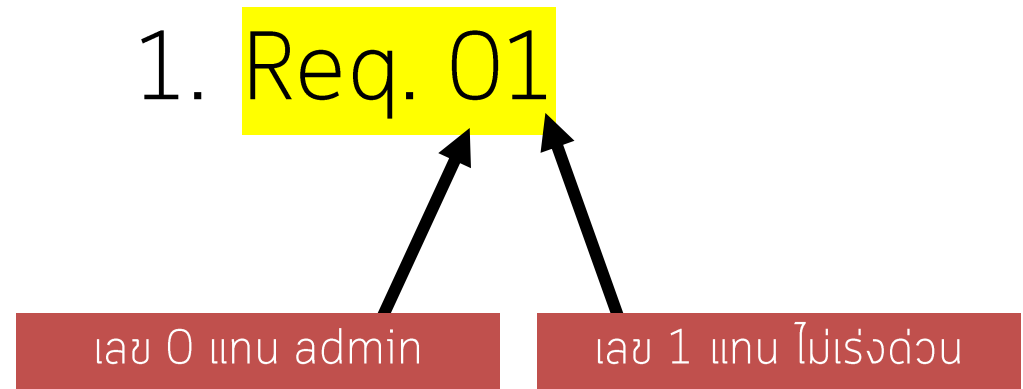

- ลำดับก่อน-หลัง
- ความสำคัญ

เขียนเป็นความต้องการ.....

จัดลำดับ ก่อนหลัง

1. ลูกค้า หรือคนไข้ ติดต่อเจ้าหน้าที่ → Req. 01
2. จนท. สอบถามประวัติ คนไข้ → Req. 02
3. จนท. ออกบัตร คนไข้ → Req. 03
4. จนท. กรอกประวัติ การรักษา
5. จนท. กำหนดคิว คนไข้
6. จนท. แจ้งให้เข้าพบแพทย์
7. คนไข้เข้าพบแพทย์
8. แพทย์วินิจฉัย
9. แพทย์ สั่งยา
10. คนไข้รับยา
11. คนไข้ชำระเงิน
12. คนไข้รับใบเสร็จ

3. กัดเลือกส่วนที่เป็นสาระสำคัญและอยู่ในขอบเขตการพัฒนา (Requirement selection/ Problem Domain)

- สาระ

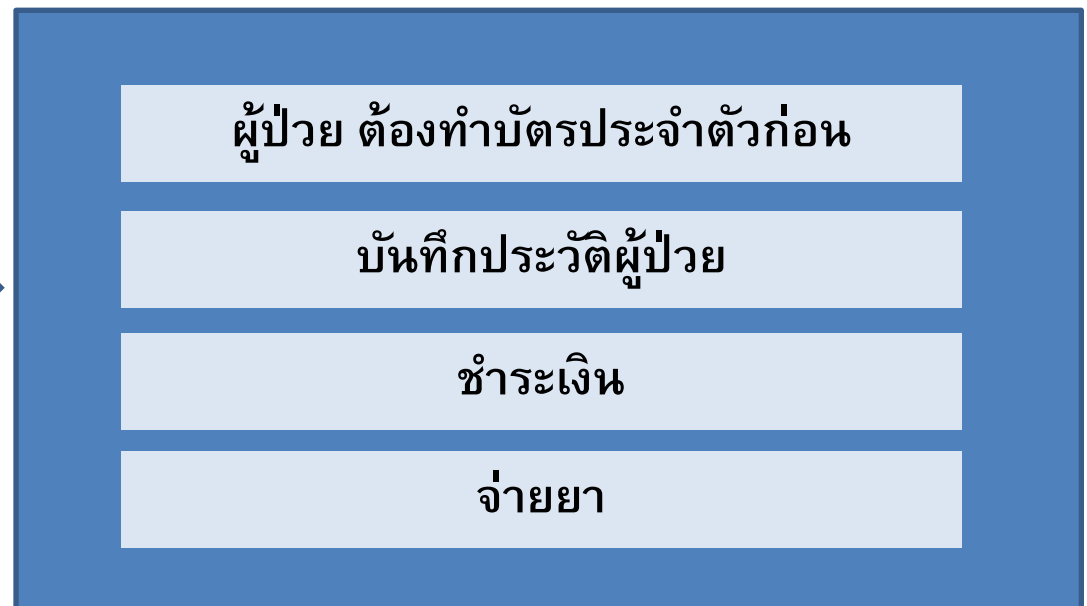
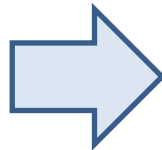
- ไร้สาระ / ไม่จำเป็น / ไม่สำคัญ

 - กลับบ้าน

การเข้าคิว จำเป็นต้องมีหรือไม่?

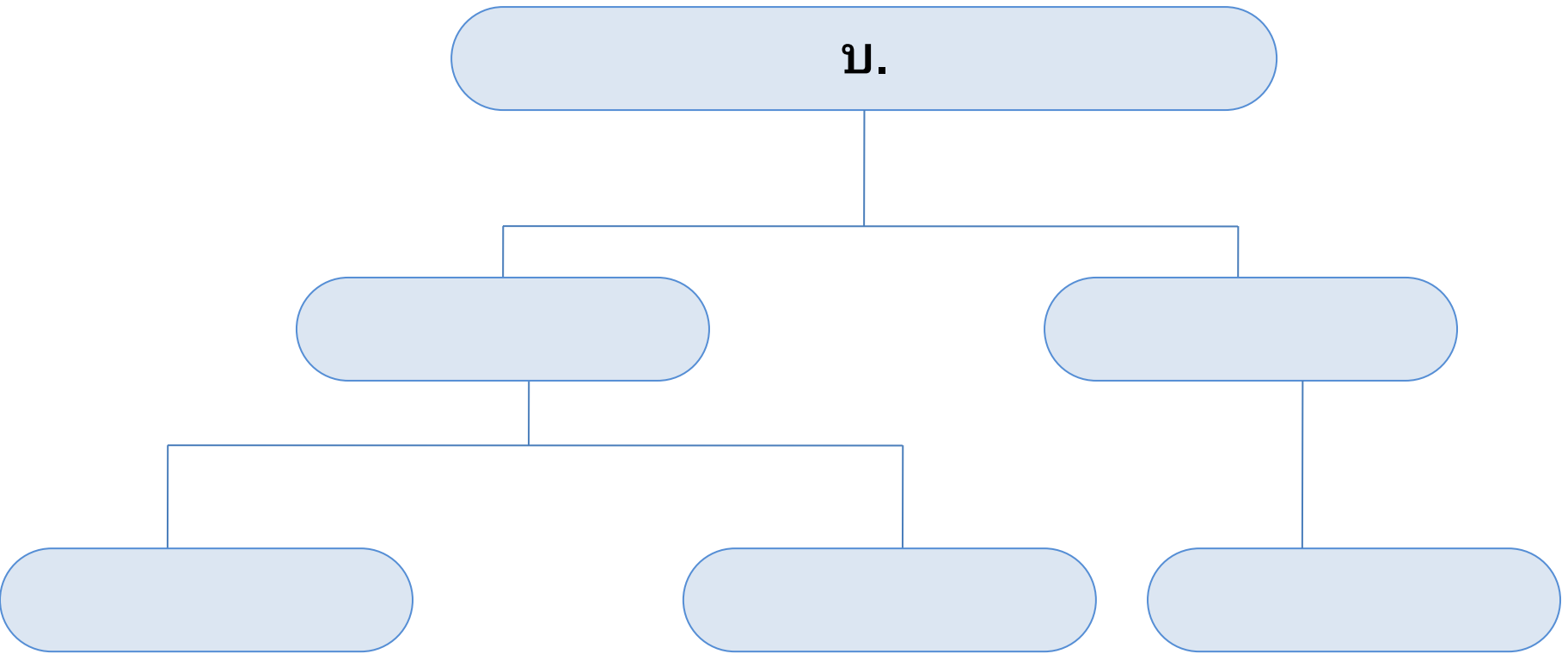
ขึ้นอยู่กับว่าโปรแกรมที่เราจะพัฒนา รวม การทำบัตร คิวหรือไม่ ?

ผู้ป่วยเดินมาที่ห้อง แล้วทำ
บัตร เข้าคิว
รอหมอ ตรวจวินิจฉัยจ่ายยา
ยา บันทึกประวัติการรักษา
จ่ายเงิน กลับบ้าน

4. จัดจำแนกและจัดโครงสร้างของความต้องการ (Requirement classification and structuring)

ผังงานโครงสร้าง Structure Chart / Organization Chart

ประเภทของความต้องการ (Requirement)

- **ความต้องการเชิงฟังก์ชัน (Functional requirements)** คือการระบุถึงบริการหลักที่ระบบสามารถทำได้ (Statements of Services) เพื่อให้การประยุกต์ใช้สามารถเป็นไปตามวัตถุประสงค์
 - เช่น ระบบสามารถบันทึกการสั่งซื้อสินค้าของลูกค้าได้
 - ระบบสามารถออกรายงานสรุปยอดขายประจำเดือนได้
 - ระบบสามารถบันทึกข้อมูลสินค้าได้
- **ความต้องการไม่เป็นเชิงฟังก์ชัน (Non-functional requirements)** คือเงื่อนไข (constraint) ที่ได้กำหนดไว้ต่อการพัฒนาและการนำไปใช้ของระบบ
 - เช่น ระบบจะต้องใช้งานบนระบบปฏิบัติการ Linux
 - ความเร็วในการตอบสนอง (response time) ไม่ควรเกิน 3 วินาที
 - สามารถทำงานร่วมกับระบบเก่าได้ เป็นต้น
 - ระบบสามารถรองรับการทำงานหลายหน้าจอได้ (Web Responsive)
 - ทำงานได้กับฐานข้อมูลเก่า
 - ระบบสามารถทำงานได้กับทุกเบราว์เซอร์ (IE , Firefox , Fox)

จงบอกความต้องการต่อไปนี้ เป็นฟังก์ชัน และไม่เป็นฟังก์ชัน

1. ระบบจะต้องเก็บข้อมูลลูกค้าได้เป็น.....
2. ระบบสามารถเรียกใช้งานได้ทันทีไม่เป็นฟังก์ชัน.....
3. ระบบสามารถรองรับการเชื่อมต่อกับ Linuxเป็น.....
4. ระบบสามารถใช้งานผ่าน wifi ได้ไม่เป็น.....
5. ระบบจะต้องรายงานยอดผู้ป่วย แต่ละวันได้เป็น.....
6. ระบบจะต้องบันทึกการถ่ายยาได้เป็น.....
7. ระบบจะต้องตรวจสอบข้อมูลผู้ป่วยแต่ละโรคได้เป็น.....
8. ระบบจะต้องรันผ่าน iOS ได้ไม่เป็น.....
9. ระบบจะต้องใช้งานง่ายไม่เป็น.....
10. ระบบจะต้องรันได้ทุก browserไม่เป็น.....

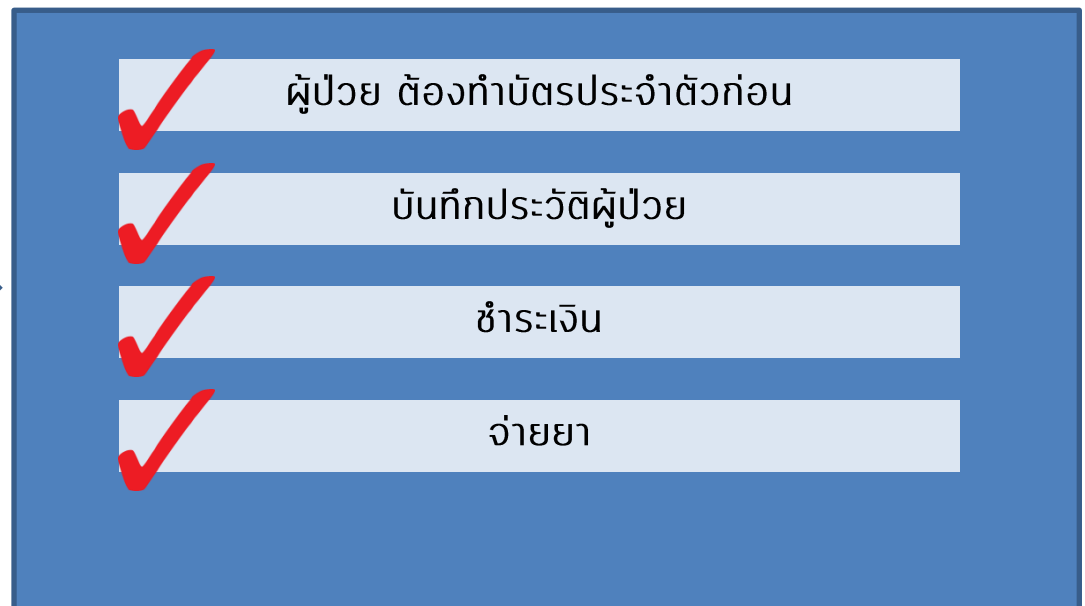
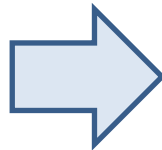
ความต้องการที่เป็นเชิงฟังก์ชัน functional requirements

- เป็นความต้องการที่เกี่ยวกับระบบนั้นๆ โดยตรง

Req. 1) ระบบนี้จะต้องสามารถบันทึกข้อมูลผู้ป่วยได้
ทำอย่างไร >

เป็นฟังก์ชัน Function

ผู้ป่วยเดินมาที่ห้อง แล้วทำ
บัตร เข้าคิว
รอหมอ ตรวจวินิจฉัยจ่ายยา
บันทึกประวัติการรักษา
จ่ายเงิน กลับบ้าน

ระบบบริหารงานคลินิกผู้ป่วย จะต้อง

- ตรวจสอบโรคได้
- วินิจฉัยได้
- รักษาได้
- กำกับตรรกศาสตร์ได้
- เก็บประวัติการรักษาได้
- ทำง่ายยาได้
- ง่ายเงินได้
- ทำการออกใบเสร็จได้
-อื่นๆ

อยู่ในระบบนี้ และเป็นหน้าที่

ที่ซอฟต์แวร์หรือโปรแกรมจะต้องทำได้ เรียกว่าเป็น Functional requirements

ต.ย.

Req. 1) ระบบนี้จะต้องสามารถบันทึกข้อมูลผู้ป่วยได้
ทำอย่างไร >

1.1 ต้องเก็บ ชื่อ นามสกุล ที่อยู่ เบอร์โทร เลขบัตรประชาชน อีเมล

1.2 เบอร์โทร ต้องเก็บ ตัวอักษร กรณี กด ต่อได้ 025210141#4807

1.3....เลขบัตรประชาชน ต้องเก็บ 13 หลัก ห้ามเว้นว่าง..

.....

.....

.....

ข้อมูลด้านบนนี้ ได้มาจากใคร ?

แอดมิน เป็นคนบันทึกประวัติ ผู้ป่วยใช้หรือไม่ ?

การชำระเงิน

Req. 2) ระบบจะต้องสามารถชำระ ค่ารักษาพยาบาล ได้ โดยมีข้อกำหนดดังนี้ / มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ระบบสามารถจ่าย/ชำระได้ทั้ง เงินสด และเครดิต

ตอนที่ จะตรวจรับ ซอฟต์แวร์ นี้หรือไม่
ถ้า ไม่สามารถจ่ายเป็นด้วย บัตรเครดิต ได้

dependency

- Req 6. กำหนดอาจารย์ที่สอน/ เลือกรายวิชาสอน

- Req 7. เปิดคอร์ส

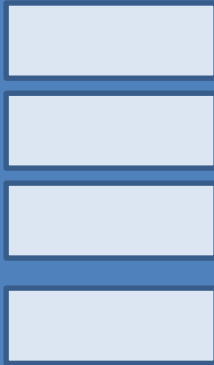
- Req 8. ลงทะเบียน

- Req 9. ชำระเงิน

dependency

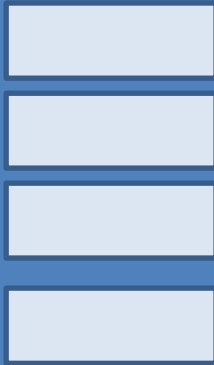

หน้าจอชำระเงิน

ประวัติการ
รักษา

ข้อมูลผู้ป่วย

Four empty rectangular input fields stacked vertically, likely for patient identification or demographic information.

ประวัติการ
รักษา

การจำแนกประเภทของ Non-functional requirements

- Product requirements
 - ใช้งานได้อย่างสะดวก (Usability requirements)
 - มีประสิทธิภาพ (Efficiency requirements): Performance, Speed
 - มีความมั่นคงสูง (Reliability requirements)
 - สามารถใช้งานในสภาพแวดล้อมที่ต่างกันได้ (Portability requirements)
 - สีที่ใช้ของเว็บต้องสวยงามเหมาะสมสำหรับทุกคน ทุกเพศทุกวัย
- Organizational requirements
 - สามารถส่งมอบได้ในเวลาที่กำหนด (Delivery requirements)
 - ต้องสร้างด้วยวิธีการและเทคโนโลยีที่กำหนด (Implementation requirements) เช่น responsive web design , Model View Control:MVC
 - ต้องพัฒนาโดยยึดตามมาตรฐานของการพัฒนาที่กำหนด (Standard requirements) เช่น ให้กระบวนการพัฒนามีมาตรฐานตาม ISO เป็นต้น
 - ต้องรองรับมาตรฐาน ISO14000 เป็นกระบวนการพัฒนาซอฟต์แวร์จะต้องเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- External requirements
 - จะต้องรองรับการเชื่อมต่อจากภายนอกได้ (Interoperability requirements)
 - จะต้องไม่ผิดศีลธรรม (Ethical requirements)
 - จะต้องไม่ผิดกฎหมาย (Legislative (Law) requirements)

Non-functional requirements (NFRs) คือความต้องการที่ไม่เกี่ยวข้องกับฟังก์ชันหรือการทำงานของระบบ แต่มีผลต่อประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ความปลอดภัย และประสบการณ์ผู้ใช้ของระบบ ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างการจำแนกประเภทของ Non-functional requirements:

1. ****ประสิทธิภาพ (Performance):****

- ประสิทธิภาพในการประมวลผล: ระบบต้องสามารถประมวลผลข้อมูลด้วยความเร็วที่เพียงพอในสถานการณ์ปกติและสูงสุด ตัวอย่างเช่น ระบบต้องสามารถรองรับจำนวนผู้ใช้พร้อมกันที่มากขึ้นได้โดยไม่ล่มเหลว.

- ความล่าช้า (Latency): ระบบต้องมีความล่าช้าในการตอบสนองต่ำกว่าเวลาที่กำหนด ตัวอย่างเช่น ระบบต้องสามารถคืนข้อมูลหรือแสดงผลให้กับผู้ใช้ในเวลาไม่เกิน 1 วินาที.

2. ****ความปลอดภัย (Security):****

- ความปลอดภัยของข้อมูล: ระบบต้องมีมาตรการในการป้องกันการเข้าถึงข้อมูลที่ไม่เหมาะสมหรือไม่ได้รับอนุญาต และต้องมีการเข้ารหัสข้อมูลที่สำคัญ.

- การรักษาความลับ: ระบบต้องรักษาความลับของข้อมูลและข้อมูลสำคัญ เช่น ข้อมูลลูกค้าหรือข้อมูลบัตรเครดิต.

3. ****ความมั่นคง (Reliability):****

- ความเสถียรภาพ: ระบบต้องสามารถทำงานได้โดยต่อเนื่องและมีความเสถียรในระยะเวลาที่ยาวนาน โดยไม่มีการล่มเหลว.

- การกู้คืนข้อมูล: ระบบต้องสามารถกู้คืนข้อมูลหรือสถานะในกรณีที่เกิดข้อขัดข้องหรือฉุกเฉิน.

4. ****การใช้งาน (Usability):****

- ความใช้งานง่าย: ระบบต้องมีอินเตอร์เฟซที่ใช้งานง่ายและไม่ซับซ้อน และคำแนะนำในการใช้งาน.

- การเข้าถึง (Accessibility): ระบบต้องสามารถเข้าถึงได้ง่ายสำหรับผู้ใช้ทุกคนรวมถึงผู้พิการ.

5. ****การบำรุงรักษา (Maintainability):****

- ความสามารถในการปรับปรุง: ระบบต้องสามารถปรับปรุงหรือปรับแก้ไขโครงสร้างหรือฟังก์ชันได้ง่าย.

- ความเข้าใจง่าย: ระบบต้องมีความเป็นระเบียบและความเข้าใจง่ายต่อผู้ดูแลระบบ.

6. ****ประสบการณ์ผู้ใช้ (User Experience):****

- ประสบการณ์การใช้งานที่น่าพึงพอใจ: ระบบต้องมีการออกแบบให้ผู้ใช้มีประสบการณ์การใช้งานที่ดีและน่าพอใจ.

- ประสบการณ์การใช้งานบนอุปกรณ์ต่าง ๆ: ระบบต้องสามารถให้ประสบการณ์การใช้งานที่ดับบนอุปกรณ์ที่แตกต่างกัน เช่น โทรศัพท์มือถือและคอมพิวเตอร์แท็บเล็ต.

ข้างบนเป็นตัวอย่างของประเภทของ Non-functional requirements ที่มีต่อระบบ ความต้องการเหล่านี้ช่วยให้ระบบมีประสิทธิภาพ ปลอดภัย และมีประสบการณ์ผู้ใช้ที่ดีในการใช้งานอย่างถูกต้องและเหมาะสม.

ระดับของความต้องการ

- ความต้องการของผู้ใช้ (User requirements)
 - ถ้อยแถลงที่เป็นภาษาธรรมชาติ (Natural language) ตลอดจนแผนภาพต่างๆ ที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการทำงานของระบบและเงื่อนไขในการทำงานของระบบ
 - ความต้องการของผู้ใช้จะต้องเขียนให้ผู้ใช้เข้าใจได้ง่ายเป็นหลัก
- ความต้องการของระบบ (System requirements)
 - คือการระบุถึงสิ่งที่ระบบควรมี เพื่อให้สามารถทำงานได้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้
 - ทำหลังจากได้ข้อกำหนดความต้องการของผู้ใช้มาแล้ว
 - มักจะเขียนด้วยแบบจำลอง (Models) เพื่อแสดงองค์ประกอบของระบบในแง่มุมต่างๆ
 - ใช้เป็นข้อกำหนดในการออกแบบต่อไป

ตัวอย่างข้อกำหนดความต้องการ

- ReqID: 01
 - ระบบสามารถเก็บข้อมูลของลูกค้าได้ (เป็นความต้องการระดับผู้ใช้)
- ข้อกำหนดความต้องการ (Requirement specification)
 1. ข้อมูลลูกค้าจะต้องถูกบันทึกลงในฐานข้อมูล
 2. ระบบจะไม่ยอมให้เก็บข้อมูลลูกค้า ถ้าขาดข้อมูลต่อไปนี้ เลขที่บัตรประจำตัว ชื่อ นามสกุล อีเมล วันเดือนปีเกิด เป็นต้น
 3. ระบบจะต้องตรวจสอบรูปแบบของ เลขที่บัตรประจำตัว ก่อนจัดเก็บ
 4. ระบบจะต้องตรวจสอบรูปแบบของอีเมลก่อนจัดเก็บ
 5. ข้อมูลของลูกค้าจะต้องถูกจัดเก็บให้เป็นความลับและปลอดภัย เช่น หมายเลขบัญชี ๘. จะต้องเข้ารหัส
 6. จะต้องสามารถเรียกดูได้ในภายหลังว่า พนักงานคนใดเป็นผู้บันทึกหรือแก้ไขข้อมูลลูกค้าครั้งล่าสุด
 7. Etc.

วัน เดือน ปีเกิด เป็น ค.ศ. หรือ พ.ศ. วัน ก่อน หรือ เดือนก่อน
หรือ เป็น ภาษาไทย หรือ ภาษาอังกฤษ เดือน เป็นตัวย่อหรือเต็ม

- ถ้าออกแบบฐานข้อมูลแล้วป้อนข้อมูล หรือ บันทึกข้อมูล

รหัส	ชื่อ-นามสกุล	อีเมล	เพศ	เบอร์โทร
29101110125				

Not Null

ข้อเสียของการเขียนความต้องการด้วยภาษาธรรมชาติ

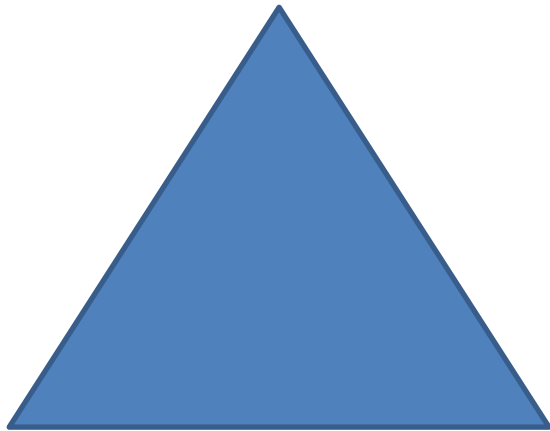
- สื่อความหมายกำกวมไม่ชัด (Lack of clarity)
- มีความสับสน (Confusion)
- ผสมปนเป (amalgamation)

แนวทางการเขียนความต้องการด้วยภาษาธรรมชาติ

- สร้างรูปแบบมาตรฐานในการเขียน (standard format)
- ใช้ภาษาที่ตรงไปตรงมาอย่างมีเหตุมีผล และไม่มีความขัดแย้งกัน
- เน้นคำที่เป็นส่วนสำคัญของความต้องการนั้นๆ
- เลี่ยงการใช้ศัพท์ทางเทคนิคมากเกินไป (ศัพท์ทางคอมพิวเตอร์)

วิธีการอธิบายความต้องการแบบอื่น (นอกเหนือจากภาษาธรรมชาติ)

- ภาษาที่เป็นโครงสร้าง (Structured Language)
- แบบจำลองสัญลักษณ์ภาพ (Graphical model)
- ข้อกำหนดทางคณิตศาสตร์ (Formal/Mathematical specification)

$$1/2 * \text{จ} * \text{ส}$$

การจุดกุ่มทุน

การตรวจสอบความถูกต้องของความต้องการ

- การตรวจสอบความถูกต้องของความต้องการ (Requirement validation) คือ การตรวจว่าความต้องการที่ได้มานั้น ถูกต้องและตรงกับความต้องการของผู้ใช้อย่างแท้จริงหรือไม่
- หลักในการพิจารณา
 - *Validity* ความต้องการนั้นตรงกับที่ผู้ใช้ต้องการจริงหรือไม่ สามารถแก้ปัญหาให้ผู้ใช้ได้จริงหรือไม่
 - *Consistency* มีความขัดแย้งกันระหว่างความต้องการหรือไม่
 - *Completeness* เป็นความต้องการที่ครบถ้วนของผู้ใช้ทุกคนหรือไม่
 - *Realism* สามารถสร้างได้จริงตามความต้องการหรือไม่
 - *Verifiability* สามารถตรวจสอบได้หลังจากพัฒนาเสร็จแล้วหรือไม่

ตัวอย่างข้อกำหนดความต้องการ

- ReqID: 1
 - ระบบสามารถเก็บข้อมูลของลูกค้าได้ (เป็นความต้องการระดับผู้ใช้)
- ข้อกำหนดความต้องการ (Requirement specification)
 - ข้อมูลลูกค้าจะต้องถูกบันทึกลงในฐานข้อมูล
 - ระบบจะไม่ยอมให้เก็บข้อมูลลูกค้า ถ้าขาดข้อมูลต่อไปนี้ เลขที่บัตรประจำตัว ชื่อ นามสกุล อีเมล
 - ระบบจะต้องตรวจสอบรูปแบบของ เลขที่บัตรประจำตัว ก่อนจัดเก็บ
 - ระบบจะต้องตรวจสอบรูปแบบของอีเมลก่อนจัดเก็บ
 - ข้อมูลของลูกค้าจะต้องถูกจัดเก็บให้เป็นความลับและปลอดภัย เช่น หมายเลข บัญชี ๘. จะต้องเข้ารหัส
 - จะต้องสามารถเรียกดูได้ในภายหลังว่า พนักงานคนใดเป็นผู้บันทึกหรือแก้ไข ข้อมูลลูกค้าครั้งล่าสุด
 - Etc.

วัน เดือน ปีเกิด เป็น ค.ศ. หรือ พ.ศ. วัน ก่อน หรือ เดือนก่อน
หรือ เป็น ภาษาไทย หรือ ภาษาอังกฤษ เดือน เป็นตัวย่อหรือเต็ม

ตัวอย่างข้อกำหนดความต้องการสำหรับระบบการจองห้องพักโรงแรม:

Req. 01: การลงทะเบียนและเข้าสู่ระบบ

- ระบบจะต้องมีหน้าเข้าสู่ระบบสำหรับผู้ใช้ทั้งเจ้าของโรงแรมและลูกค้า.
- ผู้ใช้ต้องมีบัญชีผู้ใช้และรหัสผ่านเพื่อลงทะเบียนและเข้าสู่ระบบ.

Req. 02: การค้นหาห้องพัก

- ระบบจะต้องมีการค้นหาห้องพักโรงแรมโดยให้ผู้ใช้ระบุวันที่เข้าพักและวันที่ออก.

Req. 03: รายละเอียดห้องพัก

- ผู้ใช้จะต้องสามารถดูรายละเอียดของห้องพักรวมถึงรูปภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก.

Req. 04: การจองห้องพัก

- ผู้ใช้จะต้องสามารถเลือกห้องพักและทำการจองโดยระบุจำนวนผู้เข้าพักและรายละเอียดการชำระเงิน.

Req. 05: การชำระเงิน

- ระบบจะต้องรองรับการชำระเงินออนไลน์ผ่านวิธีการต่าง ๆ เช่น บัตรเครดิต, PayPal, หรือโอนเงินผ่านธนาคาร.

Req. 06: การยกเลิกการจอง

- ผู้ใช้จะต้องสามารถยกเลิกการจองกับค่าธรรมเนียมหรือเงื่อนไขที่กำหนด.

ตัวอย่างข้อกำหนดความต้องการสำหรับระบบการจองห้องพักโรงแรม (ต่อ)

Req. 07: การยืนยันการจอง

- ระบบจะต้องส่งอีเมลยืนยันการจองพร้อมรายละเอียดการเข้าพักถึงผู้ใช้และโรงแรม.

Req. 08: การบริหารจัดการการจอง

- โรงแรมจะต้องมีหน้าบริหารจัดการเพื่อยืนยันและจัดการการจอง, เช่น การกำหนดสถานะการจองและการตรวจสอบความพร้อมในการเข้าพัก.

Req. 09: การรายงานและสถิติ

- ระบบจะต้องสร้างรายงานเกี่ยวกับการจอง, รายได้, และสถิติการใช้บริการของโรงแรม.

Req. 10: ความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัว

- ระบบจะต้องมีมาตรการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลการชำระเงิน.

ข้อกำหนดเหล่านี้เป็นตัวอย่างเพียงแค่ว่าบางส่วนของความต้องการที่อาจปรากฏในระบบการจองห้องพักโรงแรม ความต้องการที่แท้จริงจะต้องเน้นไปยังการทำงานและประสิทธิภาพของระบบที่ต้องมีให้บรรลุได้ในระดับสูงสุดและมีความปลอดภัยในการใช้งาน.

ตัวอย่างข้อกำหนดความต้องการสำหรับระบบร้านค้าแคร์:

Req. 01: ระบบการจัดการลูกค้า

- ระบบจะต้องสามารถลงทะเบียนลูกค้าใหม่และบริหารจัดการข้อมูลลูกค้าเช่น ชื่อ, ที่อยู่, และข้อมูลติดต่อ.

Req. 02: การนัดหมายและตารางการบริการ

- ระบบจะต้องสนับสนุนการจัดการการนัดหมายลูกค้าและสร้างตารางการบริการสำหรับร้านค้าแคร์.

Req. 03: การบันทึกข้อมูลรถยนต์

- ระบบจะต้องสามารถบันทึกข้อมูลรถยนต์ของลูกค้า เช่น ยี่ห้อ, รุ่น, และหมายเลขทะเบียน.

Req. 04: การตรวจสอบสถานะบริการ

- ลูกค้าจะต้องสามารถตรวจสอบสถานะของบริการรถยนต์ที่อยู่ในกระบวนการ.

Req. 05: การคำนวณค่าบริการ

- ระบบจะต้องสามารถคำนวณค่าบริการของร้านค้าแคร์ตามบริการที่เลือกและรายละเอียดของรถยนต์.

ตัวอย่างข้อกำหนดความต้องการสำหรับระบบการจองห้องพักโรงแรม (ต่อ)

Req. 06: การจัดการการชำระเงิน

- ระบบจะต้องรองรับการชำระเงินออนไลน์หรือหน้าร้านค้าบัตรเครดิต.

Req. 07: ระบบความปลอดภัย

- ระบบจะต้องมีมาตรการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลลูกค้าและการทำธุรกรรม.

Req. 08: ระบบการสื่อสาร

- ระบบจะต้องส่งอีเมลหรือข้อความแจ้งเตือนถึงลูกค้าเกี่ยวกับสถานะการบริการและการนัดหมาย.

Req. 09: การสร้างรายงาน

- ระบบจะต้องสร้างรายงานเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริการ, รายได้, และความเคลื่อนไหวของร้านค้าบัตรเครดิต.

Req. 10: การสนับสนุนผู้ดูแลระบบ

- ระบบจะต้องมีบทบาทผู้ดูแลระบบที่สามารถเพิ่มหรือแก้ไขข้อมูลลูกค้าและบริการ.

ข้อกำหนดเหล่านี้เป็นตัวอย่างเพียงแค่ว่าบางส่วนของความต้องการที่อาจปรากฏในระบบร้านค้าบัตรเครดิต ความต้องการที่แท้จริงจะต้องเน้นไปยังการทำงานและประสิทธิภาพของระบบที่ต้องมีให้บรรลุได้ในระดับสูงสุดและมีความปลอดภัยในการทำงาน.

รายละเอียดข้อกำหนดความต้องการสำหรับ "Req. 01: การลงทะเบียนและเข้าสู่ระบบระบบร้านค้าคาร์แคร์":

คำอธิบาย:

- ระบบต้องสามารถอนุญาตให้ผู้ใช้ลงทะเบียนเพื่อสร้างบัญชีของตนเองในระบบร้านค้าคาร์แคร์ ซึ่งจะใช้ในการเข้าสู่ระบบเพื่อใช้บริการต่าง ๆ ของร้านค้าคาร์แคร์.

****รายละเอียดข้อกำหนดความต้องการ:****

1. Req. 01.01: หน้าทีลงทะเบียน

- ระบบจะต้องมีหน้าที่ให้ผู้ใช้ลงทะเบียนโดยให้กรอกข้อมูลส่วนตัว เช่น ชื่อ, ที่อยู่, อีเมล, และรหัสผ่าน.

2. Req. 01.02: ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

- ระบบจะต้องทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ผู้ใช้ลงทะเบียนโดยตรวจสอบว่าข้อมูลต้องไม่ว่างเปล่าและมีรูปแบบที่ถูกต้อง.

3. Req. 01.03: การสร้างบัญชีผู้ใช้

- เมื่อข้อมูลการลงทะเบียนถูกตรวจสอบและถูกต้อง ระบบจะต้องสร้างบัญชีผู้ใช้ใหม่และเก็บข้อมูลลงในฐานข้อมูล.

4. Req. 01.04: การส่งอีเมลยืนยัน

- ระบบจะต้องส่งอีเมลยืนยันการลงทะเบียนไปยังอีเมลที่ผู้ใช้ลงทะเบียนเพื่อให้ผู้ใช้ทำการยืนยันบัญชีของตน.

5. Req. 01.05: การเข้าสู่ระบบ

- ระบบจะต้องมีหน้าที่ให้ผู้ใช้เข้าสู่ระบบโดยกรอกชื่อผู้ใช้และรหัสผ่านที่ลงทะเบียนไว้.

รายละเอียดข้อกำหนดความต้องการสำหรับ "Req. 01: การลงทะเบียนและเข้าสู่ระบบระบบร้านค้าคาร์แคร์":

5. ****Req. 01.05: การเข้าสู่ระบบ****

- ระบบจะต้องมีหน้าที่ให้ผู้ใช้เข้าสู่ระบบโดยกรอกชื่อผู้ใช้และรหัสผ่านที่ลงทะเบียนไว้.

6. ****Req. 01.06: การลืมรหัสผ่าน****

- ระบบจะต้องรองรับกระบวนการกู้คืนรหัสผ่านโดยการส่งลิงก์กู้คืนรหัสผ่านไปยังอีเมลที่ลงทะเบียน.

7. ****Req. 01.07: การป้องกันการบุกรุก****

- ระบบจะต้องมีมาตรการความปลอดภัยเพื่อป้องกันการบุกรุกบัญชีผู้ใช้.

8. ****Req. 01.08: การบันทึกการเข้าสู่ระบบ****

- ระบบจะต้องบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าสู่ระบบเพื่อติดตามประวัติการใช้งาน.

9. ****Req. 01.09: การลงทะเบียนด้วยบัญชีสังคมออนไลน์****

- ระบบจะต้องรองรับการลงทะเบียนโดยใช้บัญชีสังคมออนไลน์ เช่น บัญชี Google หรือ Facebook.

รายละเอียดข้อกำหนดความต้องการสำหรับ "Req. 01: การลงทะเบียนและเข้าสู่ระบบระบบร้านค้ารี":

10. ****Req. 01.10: การตรวจสอบความปลอดภัยของรหัสผ่าน****

- ระบบจะต้องมีการตรวจสอบความปลอดภัยของรหัสผ่านโดยกำหนดเกณฑ์ความปลอดภัย เช่น ความยาวขั้นต่ำ, การใช้ตัวอักษรและตัวเลข.

ข้อกำหนดความต้องการนี้เป็นการจัดเตรียมสำหรับการลงทะเบียนและเข้าสู่ระบบในระบบร้านค้ารี มันระบุว่าระบบต้องมีความสามารถในการจัดการข้อมูลลงทะเบียนของผู้ใช้และต้องม

แบบฝึกหัด 5.1

ข้อ 2. การเขียนข้อกำหนดความต้องการ

- ReqID: 2
 - ระบบสามารถเก็บข้อมูลการซื้อสินค้าของลูกค้าได้
- ข้อกำหนดความต้องการ (Requirement specification)
 1.
 2.
 3.
 4.
 5.
 6.
 7.
 8.
 9.
 10.

แบบฝึกหัด 5.1

ข้อ 3. การเขียนข้อกำหนดความต้องการ

- ReqID: 2
 - ระบบออกใบกำกับภาษีให้ลูกค้า
- ข้อกำหนดความต้องการ (Requirement specification)
 1. จะต้องมีข้อมูล เลขที่ วันที่ ชื่อลูกค้า หน่วยงาน ฯลฯ
 2. จะต้องมี ตราประทับ บ.
 3. จะต้องมี VAT
 4. กรณีที่เป็นสมาชิก จะมีส่วนลด ...%
 5.
 6.
 7.
 8.
 9.
 10.

แบบฝึกหัด 5.1

ข้อ 4. การเขียนข้อกำหนดความต้องการ

- ReqID: 2
 - ระบบรองรับการชำระเงินทั้งเงินสด โอนเข้าบัญชี และบัตรเครดิตได้
- ข้อกำหนดความต้องการ (Requirement specification)
 1.
 2.
 3.
 4.
 5.
 6.
 7.
 8.
 9.

เทคนิคในการหาความต้องการ

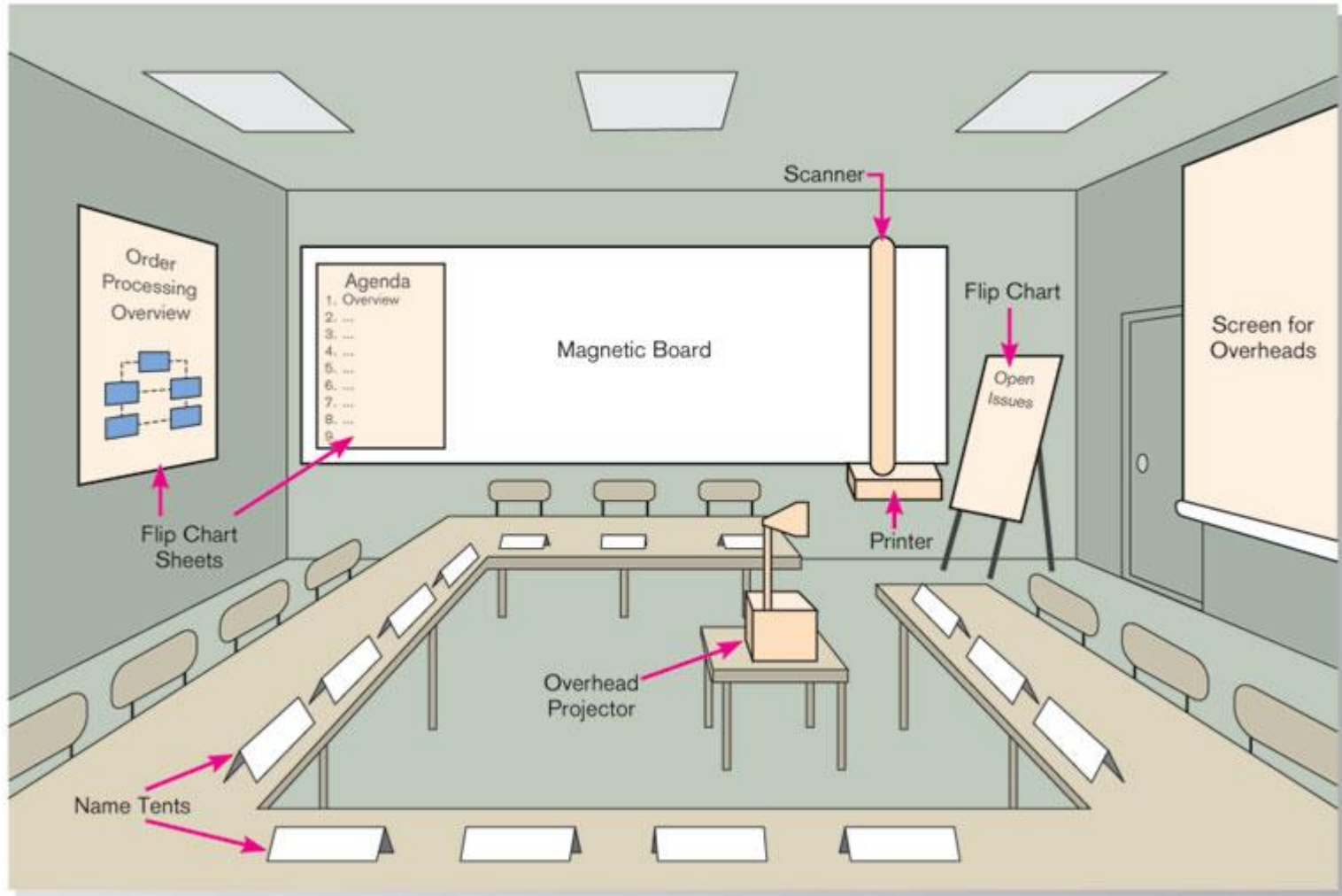
- Joint Application Design (JAD)
- Rapid Application Design (RAD)
 - Prototyping
- Agile
- Scrum

Joint Application Design (JAD)

- คือเทคนิคการกำหนดความต้องการของระบบโดยเน้นการรวบรวมบุคคลที่เกี่ยวข้องกับระบบ (stakeholders) มากำหนดความต้องการร่วมกัน
 - User , Manager, Sponsor, System Analysis
 - เป้าหมาย คือ หาความต้องการไปพร้อม ๆ กัน จากแต่ละ viewpoints
- การดำเนินการเป็นไปในลักษณะการประชุม (Meeting/Brain Storming) {Zoom , Google Meet}
- จนสุดท้ายได้ข้อสรุปร่วมกันเป็น ข้อกำหนดความต้องการ (SRS) ซึ่งแสดงคุณลักษณะของระบบที่ต้องการ

JAD Technique

Figure 6-6 Illustration of the typical room layout for a JAD

Source: Adapted from Wood and Silver, 1995.

JAD Technique

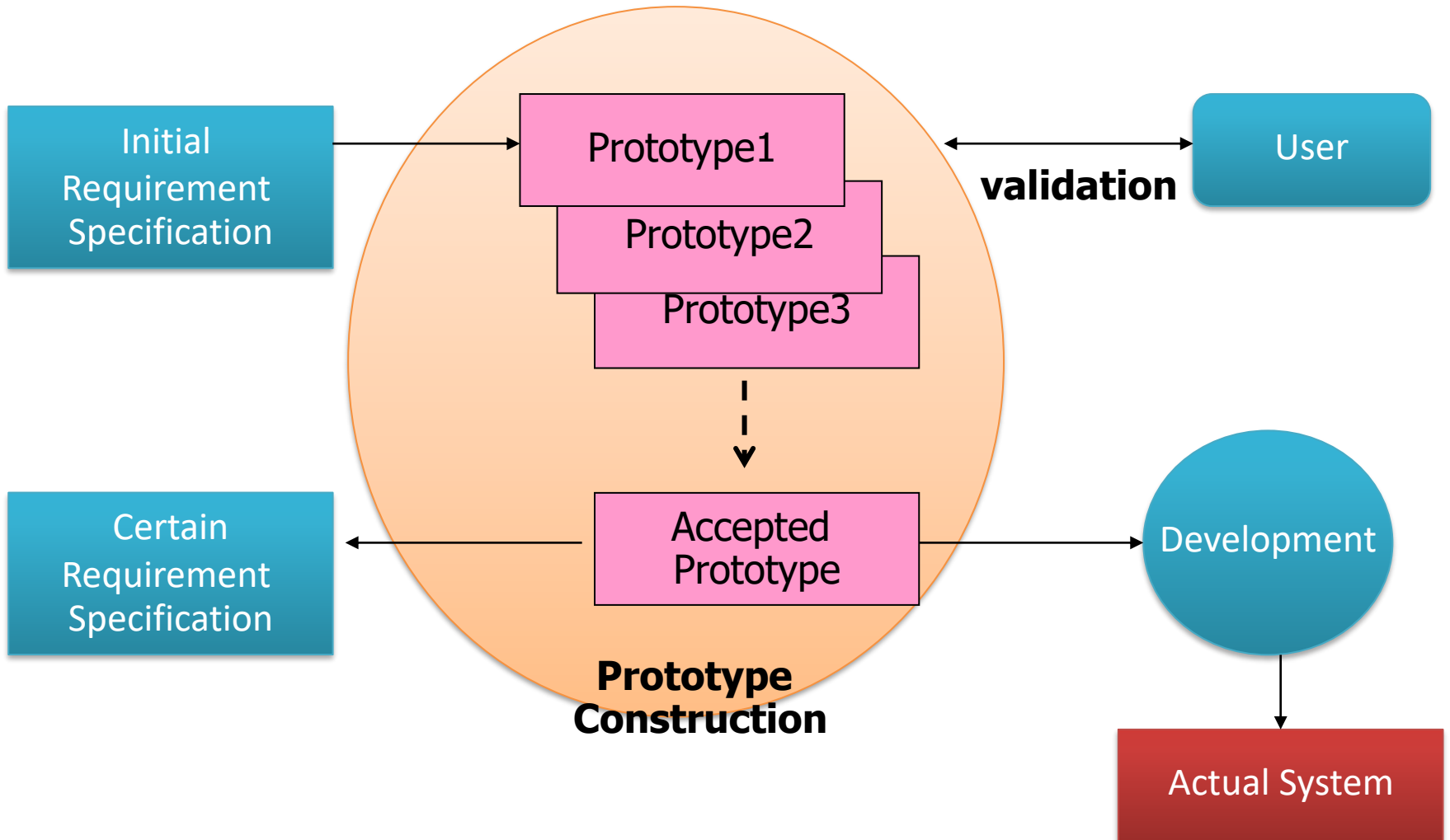
ถ้าองค์กรเล็ก ไม่เกิน 10 จะโอเค
ถ้าขนาดกลาง 10 -100 พอได้
ถ้าใหญ่ เกิน ไม่เหมาะสม แต่อาจจะคัดเลือกตัวแทนได้

ถ้าระบบใหญ่มีคนเกี่ยวข้องจำนวนมาก อาจจะแบ่งการประชุมออกเป็นห้องย่อย หรือจัดประชุมหลายครั้งแทน

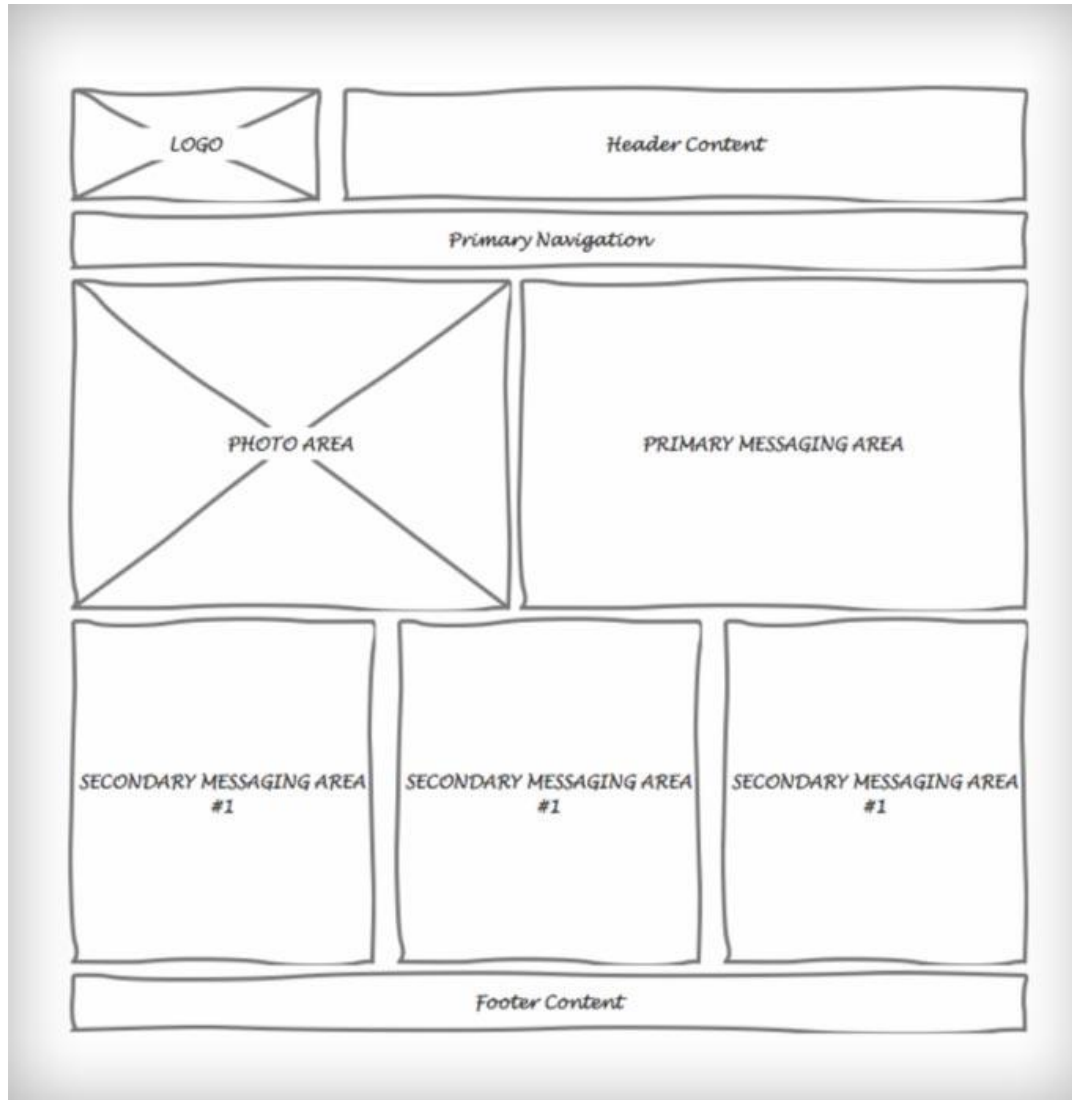
Prototyping

- ใช้ในกรณีที่ผู้ใช้ยังไม่ทราบความต้องการของตนเองอย่างชัดเจน
- สร้างต้นแบบของระบบอย่างรวดเร็วจากความต้องการที่มีอยู่เบื้องต้น (Mockup หรือ Wireframe)
- ให้ผู้ใช้ประเมินและเสนอแนะเพื่อทำการปรับปรุงจนกว่าผู้ใช้ยอมรับ
- นำต้นแบบที่เป็นที่ยอมรับของผู้ใช้มาพัฒนาต่อให้สมบูรณ์จนสามารถใช้งานได้จริง

Prototyping

Mockup

Mockup คือแบบจำลองของงานที่จะช่วยให้เรา
และลูกค้าสามารถเห็นภาพและเข้าใจงานจริงได้ชัดเจนมากขึ้น
ว่างานจะออกมาแบบไหนและทำให้เข้าใจมากกว่าแค่การมองในงาน
Artwork หรือแค่การอธิบาย

วิเคราะห์ความต้องการเชิงวัตถุด้วย
แบบจำลองยูสเคส Use Case Model

Requirement Analysis
การวิเคราะห์ความต้องการ

2. System Analysis

- กระบวนการวิเคราะห์ระบบ (system analysis phase)
 - มุ่งเน้น “what” ที่ระบบจะต้องมี และต้องทำให้กับผู้ใช้ โดยยังไม่เน้น “how” ว่าจะทำอย่างไร (ในขั้นตอนนี้เป็นการ User Requirement)
- กระบวนการวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้ระบบ (Requirement analysis phase)
 - ใช้ในการสร้างแบบจำลองหน้าที่การทำงานของระบบซอฟต์แวร์ จากมุมมองของผู้ใช้ภายนอก หรือ ระบบภายนอก
 - จะได้แบบจำลองของความต้องการของผู้ใช้ระบบ (Requirement Model) เป็น Output

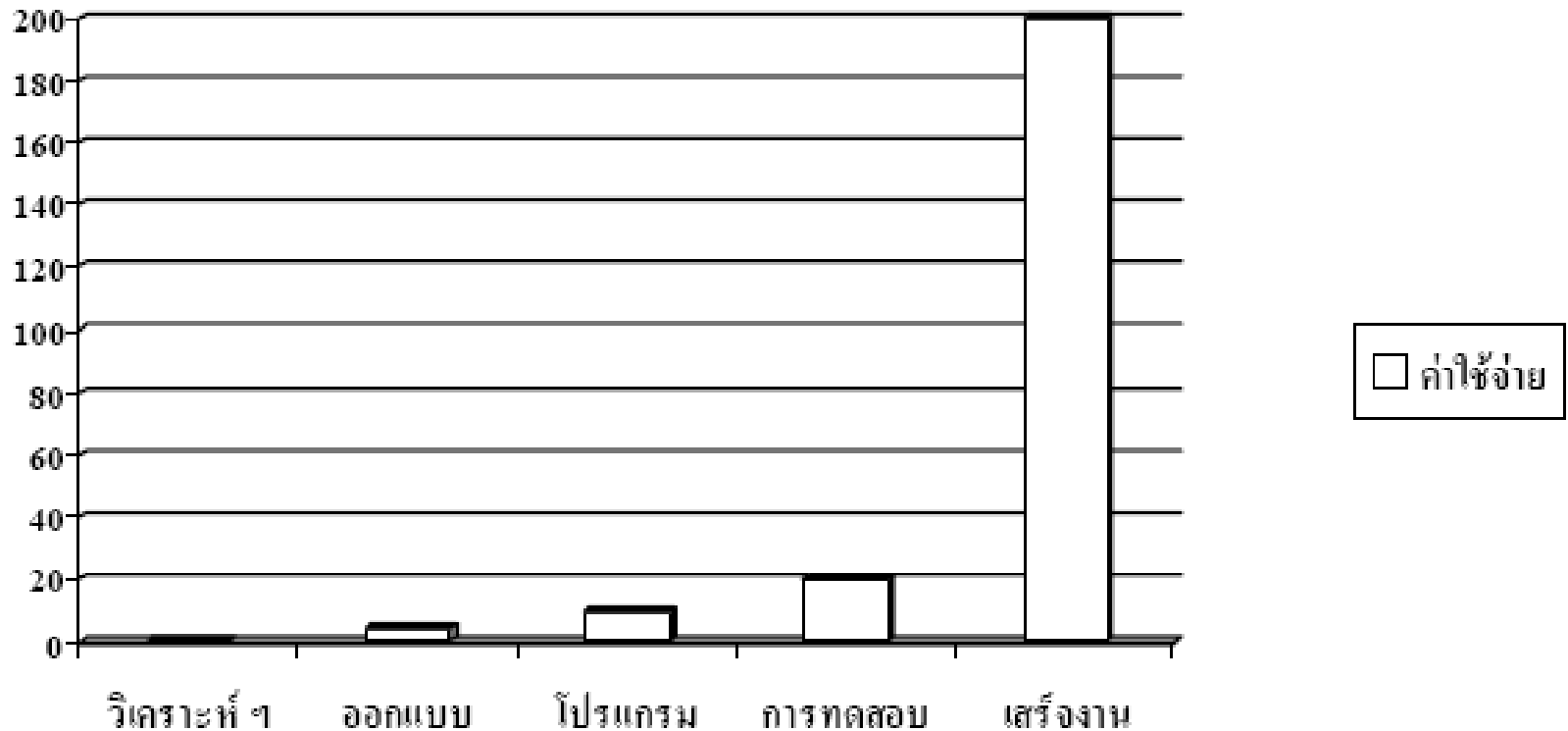
จาก UP ในเฟส ที่ 2 สิ่งจะต้องได้ หรือเสร็จ ก็คือ Use case 80%

ความสำคัญของการวิเคราะห์ความต้องการ

- สาเหตุของการยกเลิกพัฒนาซอฟต์แวร์
 - ความต้องการไม่สมบูรณ์
 - ไม่มีผู้ใช้ระบบร่วมพัฒนา
 - ขาดทรัพยากร
 - ความคาดหวังในระบบเป็นไปไม่ได้
 - ไม่มีการสนับสนุนจากผู้บริหาร
 - มีการปรับความต้องการขณะพัฒนา
 - ขาดการวางแผน
 - ~~ไม่มีความต้องการระบบที่กำลังพัฒนา~~

ค่าใช้จ่ายในการแก้ไขข้อผิดพลาด

แสดงให้เห็นว่าในการที่จะพัฒนาระบบ จำเป็นจะต้องวิเคราะห์และออกแบบระบบให้ดี มิฉะนั้น ค่าใช้จ่ายจะสูงมากเมื่อดำเนินโครงการไปแล้วเสร็จ

วัตถุประสงค์หลักของการวิเคราะห์ความต้องการ

- กำหนดข้อตกลงกับผู้ว่าจ้าง ผู้ใช้ระบบ ว่าระบบที่จะพัฒนาควรมีความสามารถทำอะไรได้บ้าง
- ให้ผู้พัฒนาระบบ (System Developers) เข้าใจขีดความสามารถของระบบชัดเจนยิ่งขึ้น
- ปรับขอบเขตของระบบ
- จัดการ กำหนดแผนการด้านเทคนิคต่าง ๆ สำหรับการทำงานตามรอบการพัฒนา
- กำหนดส่วนเชื่อมต่อของผู้ใช้งานระบบงานกับระบบ

วิธีการหาความต้องการที่แท้จริง

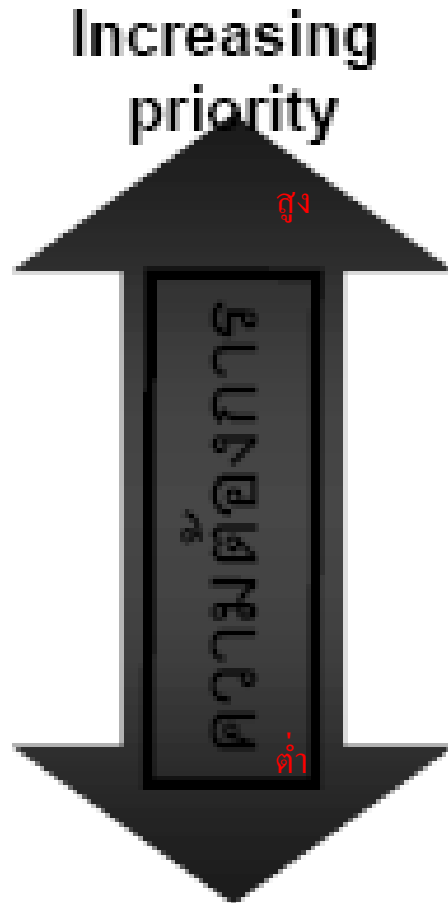
- การสัมภาษณ์ (Interviewing)
- การระดมสมอง (Brainstorming)
- การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)
- การสังเกต (Observation)

ระดับของความต้องการ

ระดับความสำคัญของความต้องการ
เมื่อเก็บรวบรวมความต้องการมาแล้ว
ต้องมาจัดลำดับความสำคัญของ
ความต้องการ

โดยจัดเป็น

- ความต้องการแบบเร่งด่วน
- ความต้องการที่รอ
- ความต้องการที่สามารถตัดออกได้

ต้องกระทำ

อาจรอได้

อาจตัดออกได้

เอกสารการวิเคราะห์ความต้องการ

สิ่งที่ต้องส่ง ในเล่มรายงานทั้งหมด ของแต่ละกลุ่ม Requirement Specification

1. บทนำ

1.1 วัตถุประสงค์

1.2 ขอบเขต

1.3 คำจำกัดความ คำเหมือน คำย่อ (Req ID = Requirement Identification)

1.4 เอกสารอ้างอิง

2. การบริหารความต้องการ

2.1 การบริหารโครงการ หน้าที่อยู่ในทีมงาน

2.2 โครงสร้างพื้นฐานของระบบ และเครื่องมือที่ใช้

เอกสารการวิเคราะห์ความต้องการ

3. รายการบริหารความต้องการ

3.1 ระบุความต้องการ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

3.2 ระบุกฎข้อบังคับของความ ต้องการ(ถ้ามี)

3.3 กำหนดคุณสมบัติ (Attributes) ในข้อ 3.1

3.4 รูปแบบเนื้อหาของรายงานและวิธีการวัด

3.5 การบริหารความเปลี่ยนแปลง

ขั้นตอนการขอเปลี่ยนแปลงระบบ

โครงสร้างของคณะกรรมการพิจารณา

จุดตรวจสอบในแต่ละเฟส

3.6 ขั้นตอนการทำงานและกิจกรรม

4. แผนการดำเนินงาน

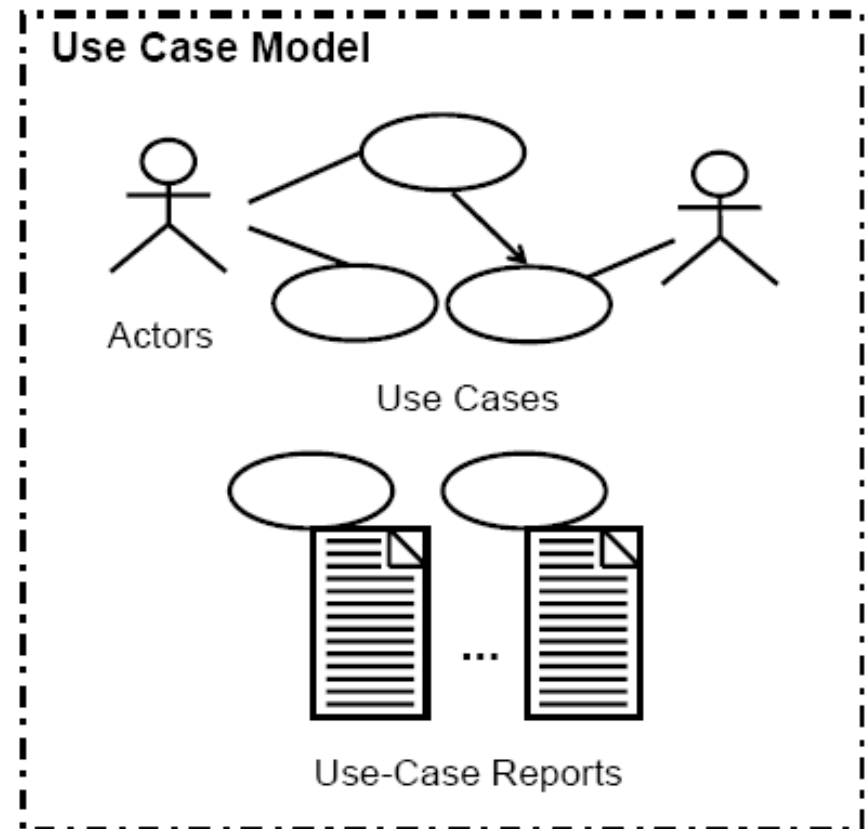
5. เครื่องมือในการพัฒนาระบบที่ใช้และการฝึกอบรม

การพัฒนาารระบบเล็ก ๆ อาจเขียนเอกสารดังนี้

- ขอบเขตของระบบที่จะพัฒนา(Problem Domain)
- Glossary พจนานุกรม
- เอกสารรายละเอียดของระบบ(Requirements Specification)
- Use-Case Diagram

Use Case Model

- Introduction
- Survey Description
- Use Case Packages
- Use Case
- Actors
- Relationships
- Diagrams
- Use Case View

Use case Model

Use case diagram แผนภาพยูสเคส

Use case description คำอธิบายยูสเคส

Use case diagram แผนภาพยูสเคส

ในขั้นตอนการวิเคราะห์ระบบเชิงวัตถุ OOA

- เมื่อเก็บรวบรวมความต้องการ Information
 - จัดโครงสร้างของความต้องการ ตามมุมมอง view point เช่น
 - มุมมองผู้ใช้
 - มุมมองผู้ดูแลระบบ
 - มุมมองบุคคลทั่วไป
 - จัดลำดับความสำคัญของแต่ละความต้องการ
 - จัดทำเอกสาร SRS
 - นำมาเขียน เป็น ยูสเคส

Use case diagram แผนภาพยูสเคส

- เป็นแผนภาพของยูเอ็มแอล สำหรับการวิเคราะห์ระบบเชิงวัตถุ
- เป็นแบบจำลองที่แสดงให้เห็นถึงฟังก์ชันของระบบ ว่าระบบมีฟังก์ชันที่ตอบสนองกับแอกเตอร์อย่างไร
- ส่วนประกอบของยูสเคสไดอะแกรม หรือแผนภาพยูสเคส
 - Actor
 - Use case
 - System boundary
 - Flow / Communication Flow
 - Relationship

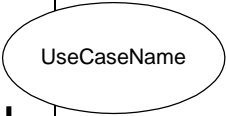
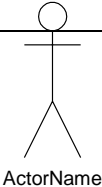

Use Case Diagram

- นำเสนอฟังก์ชันหรือ Use Case และการปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกันระหว่างระบบ และ ผู้ใช้ภายนอก (someone / something อาจเป็นคน หรือระบบก็ได้)

Functional Requirement

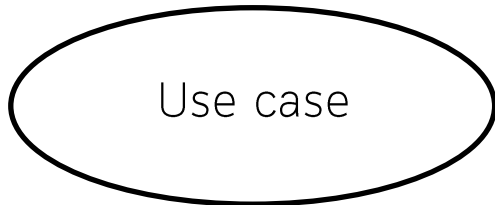
- ส่วนประกอบของ use case diagram ด้วย
 - Use Case - ฟังก์ชัน/ความสามารถ/หน้าที่ของระบบ
 - Actor - ผู้ที่มีบทบาท/ ผู้กระทำ/ผู้ใช้งาน Use Case นั้นๆ
 - Relationship - เส้นแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง Use Case กับ Actor
 - System / System Boundary - ระบบที่กำลังพัฒนา

Use Case Modeling : Core Elements

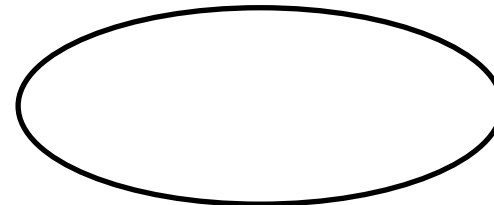
Construct	Description	Syntax
use case	A sequence of actions, including variants, that a system (or other entity) can perform, interacting with actors of the system.	 A diagram showing an oval shape representing a use case, with the text "UseCaseName" inside it.
actor	A coherent set of roles that users of use cases play when interacting with these use cases.	 A diagram showing a stick figure representing an actor, with the text "ActorName" below it.
system boundary	Represents the boundary between the physical system and the actors who interact with the physical system.	 A diagram showing a simple rectangular box representing a system boundary.

Use case

สัญลักษณ์ของยูสเคส

สัญลักษณ์ของยูสเคส

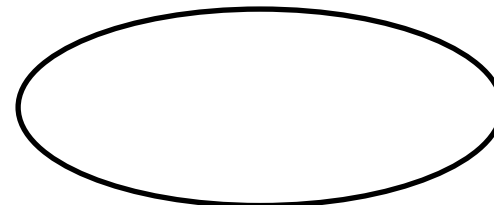

ตัวอย่าง

Use case

ตัวอย่าง

เข้าสู่ระบบ

*** เนื่องจากยูสเคสเป็นฟังก์ชัน ควรเขียนเป็นคำกริยา ไม่ใช่คำนาม

ตัวอย่างข้อกำหนดความต้องการสำหรับระบบร้านค้าแคร์:

Req. 01: ระบบการจัดการลูกค้า

- ระบบจะต้องสามารถลงทะเบียนลูกค้าใหม่และบริหารจัดการข้อมูลลูกค้าเช่น ชื่อ, ที่อยู่, และข้อมูลติดต่อ.

Req. 02: การนัดหมายและตารางการบริการ

- ระบบจะต้องสนับสนุนการจัดการการนัดหมายลูกค้าและสร้างตารางการบริการสำหรับร้านค้าแคร์.

Req. 03: การบันทึกข้อมูลรถยนต์

- ระบบจะต้องสามารถบันทึกข้อมูลรถยนต์ของลูกค้า เช่น ยี่ห้อ, รุ่น, และหมายเลขทะเบียน.

Req. 04: การตรวจสอบสถานะบริการ

- ลูกค้าจะต้องสามารถตรวจสอบสถานะของบริการรถยนต์ที่อยู่ในกระบวนการ.

Req. 05: การคำนวณค่าบริการ

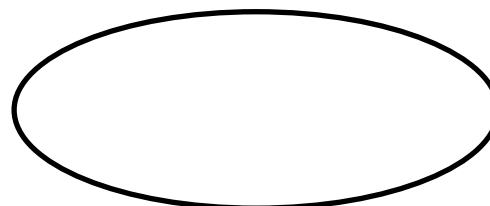
- ระบบจะต้องสามารถคำนวณค่าบริการของร้านค้าแคร์ตามบริการที่เลือกและรายละเอียดของรถยนต์.

Use case

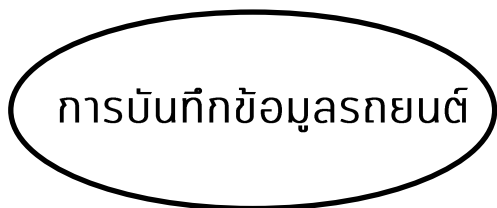
สัญลักษณ์ของยูสเคส

สัญลักษณ์ของยูสเคส

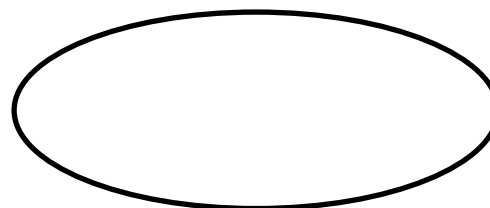

ตัวอย่าง

Use case

ตัวอย่าง

ระบบการจัดการลูกค้า

*** เนื่องจากยูสเคสเป็นฟังก์ชัน ควรเขียนเป็นคำกริยา ไม่ใช่คำนาม

ตัวอย่างข้อกำหนดความต้องการสำหรับระบบการจองห้องพักโรงแรม (ต่อ)

Req. 06: การจัดการการชำระเงิน

- ระบบจะต้องรองรับการชำระเงินออนไลน์หรือหน้าร้านค้าบัตรเครดิต.

Req. 07: ระบบความปลอดภัย

- ระบบจะต้องมีมาตรการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลลูกค้าและการทำธุรกรรม.

Req. 08: ระบบการสื่อสาร

- ระบบจะต้องส่งอีเมลหรือข้อความแจ้งเตือนถึงลูกค้าเกี่ยวกับสถานะการบริการและการนัดหมาย.

Req. 09: การสร้างรายงาน

- ระบบจะต้องสร้างรายงานเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริการ, รายได้, และความเคลื่อนไหวของร้านค้าบัตรเครดิต.

Req. 10: การสนับสนุนผู้ดูแลระบบ

- ระบบจะต้องมีบทบาทผู้ดูแลระบบที่สามารถเพิ่มหรือแก้ไขข้อมูลลูกค้าและบริการ.

ข้อกำหนดเหล่านี้เป็นตัวอย่างเพียงแค่ว่าบางส่วนของความต้องการที่อาจปรากฏในระบบร้านค้าบัตรเครดิต ความต้องการที่แท้จริงจะต้องเน้นไปยังการทำงานและประสิทธิภาพของระบบที่ต้องมีให้บรรลุได้ในระดับสูงสุดและมีความปลอดภัยในการทำงาน.

CASE Tool

- Dia
- Star UML
- Rational rose
- Draw.IO เป็นเว็บไซต์ ออนไลน์
- Visio

Untitled Diagram.drawio - drawio

https://www.draw.io

Untitled Diagram.drawio

File Edit View Arrange Extras Help

100%

Search Shapes

Scratchpad

Drag elements here

General

Diagram

View

- Grid 10 pt
- Page View
- Background Image
- Shadow

Options

- Connection Arrows
- Connection Points
- Guides

Paper Size

A4 (210 mm x 297 mm)

Portrait Landscape

Edit Data

Clear Default Style

Page-1

Download draw.io Desktop...

Windows Taskbar: OOAD, Calculator, Media Center, File Explorer, npx, Untitled D..., Google Chrome, Lec06_Re..., EN, 10:19 21/9/2562

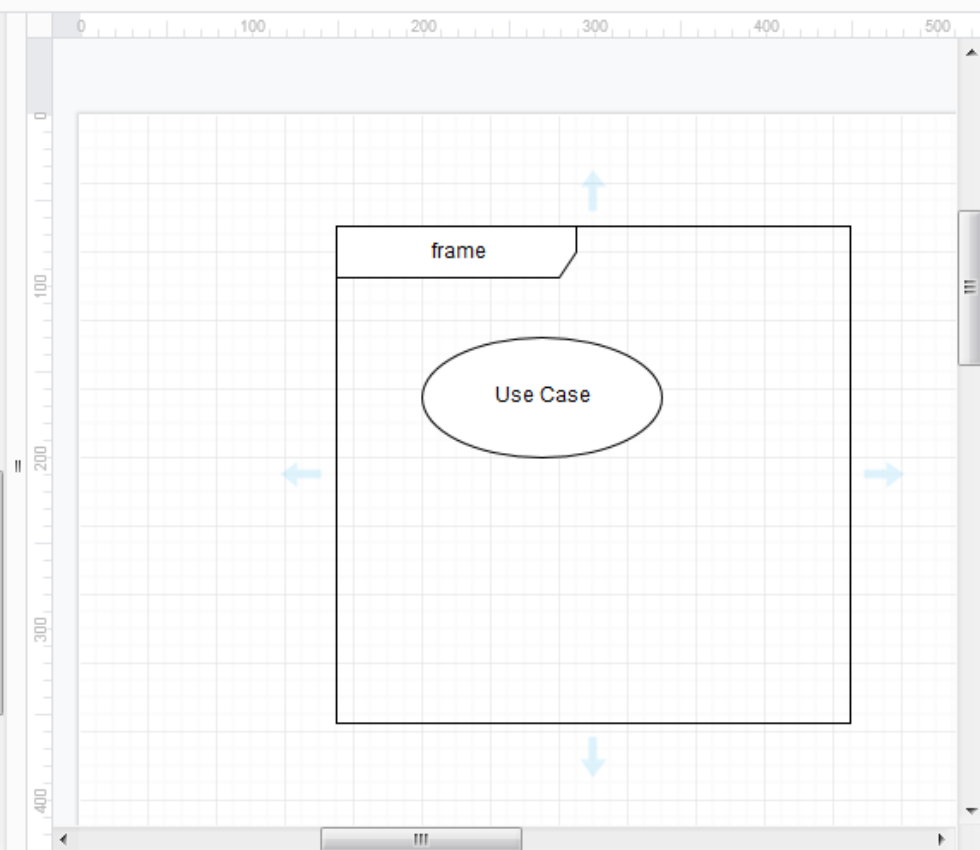
Untitled Diagram.drawio

File Edit View Arrange Extras Help

Unsaved changes. Click here to save.

100% [Zoom In] [Zoom Out] [Undo] [Redo] [Delete] [Copy] [Paste] [Eraser] [Pencil] [Erase] [Move] [Link] [Add]

Shape palette containing various diagram elements like rectangles, circles, ovals, and arrows.

Diagram

View

- Grid 10 pt
- Page View
- Background Image
- Shadow

Options

- Connection Arrows
- Connection Points
- Guides

Paper Size

A4 (210 mm x 297 mm)

Portrait Landscape

[Edit Data]

[Clear Default Style]

ตัวอย่าง use case

เพิ่มลูกค้า

สมัครสมาชิก

ถอนเงิน

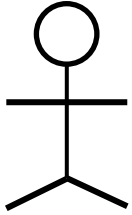
ฝากเงิน

**** เนื่องจากยูสเคสเป็นฟังก์ชัน ควรเขียนเป็นคำกริยา ไม่ใช่คำนาม
เช่น การฝากเงิน ไม่ควรใส่ การ
การถอนเงิน
การลงทะเบียน*

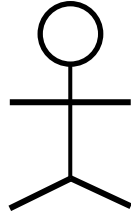
Actor

- ผู้ที่มีบทบาท/ ผู้กระทำ / ผู้ใช้งาน Use Case นั้นๆ
- เป็น someone or something เป็นคน ระบบ ซอฟต์แวร์ หรือ ฮาร์ดแวร์ใด ๆ ก็ได้ ที่มีความต้องการ หรือมีปฏิสัมพันธ์ หรือ จะให้ระบบทำงาน หรือใช้งานระบบ หรือรับผลลัพธ์จากการทำงาน บางอย่างระบบ หรือ ให้ข้อมูลกับระบบ

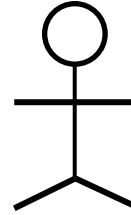
สัญลักษณ์ Actor

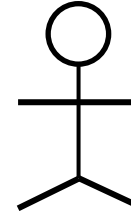
Actor

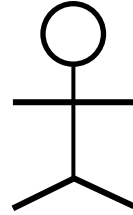
เจ้าหน้าที่

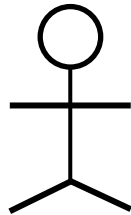
ลูกค้า

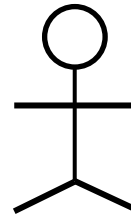
ผู้ดูแลระบบ

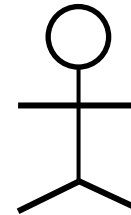
พนักงาน

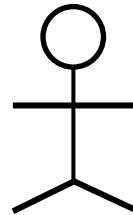
โรงพยาบาล

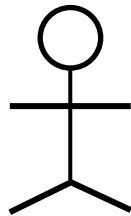
ATM

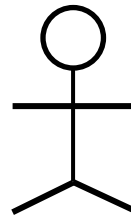
Bank Consortium

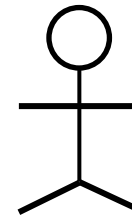
Stock Exchange

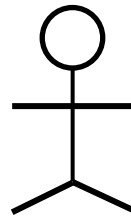
มือถือ

sensor

Print server

Temp Sensor

Someone หรือ
Somethings

ความสัมพันธ์ Relationship

- ระหว่าง Actor กับ Actor
- ระหว่าง Actor กับ use case
- ระหว่าง Use case กับ Use case

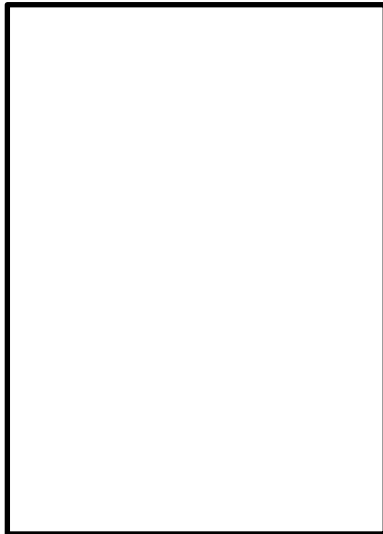
`<<include>>`
----->

`<<extend>>`
←-----

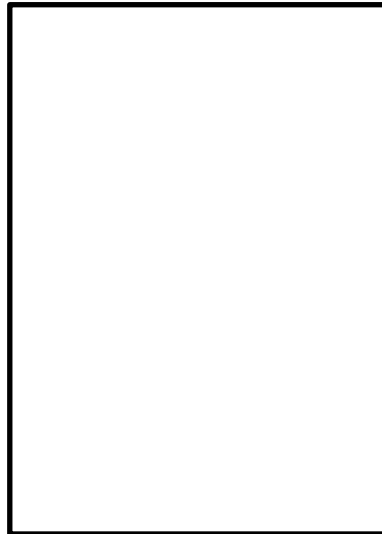
System boundary

- แสดงถึงระบบที่กำลังพัฒนา ซึ่งอาจเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของระบบ หรือระบบย่อย (Sub system) หรือทั้งระบบ (Whole system)
- แสดงขอบเขตของระบบ

ชื่อระบบ

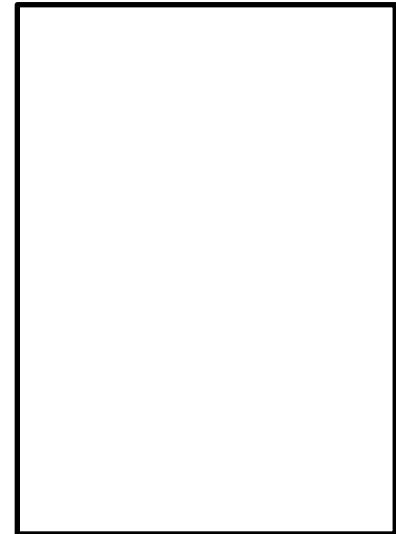
ระบบสั่งซื้อสินค้า

ระบบห้องพักโรงแรม

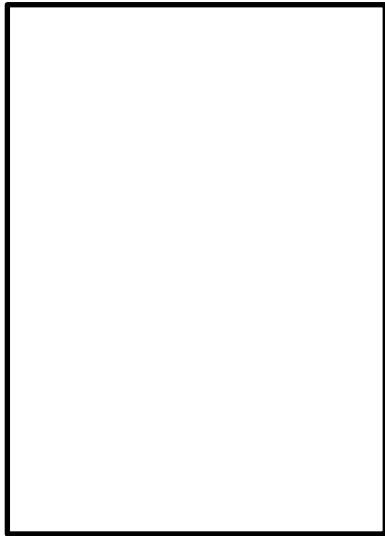
ระบบการลงทะเบียน

System boundary

- แสดงถึงระบบที่กำลังพัฒนา ซึ่งอาจเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของระบบ หรือระบบย่อย (Sub system)หรือทั้งระบบ (Whole system)
- แสดงขอบเขตของระบบ

ระบบยืม-คืนหนังสือ

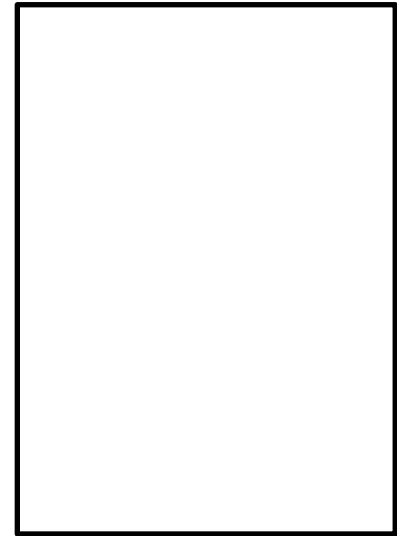
ระบบร้านค้าบัตรเครดิต

ระบบจองสนามกีฬา

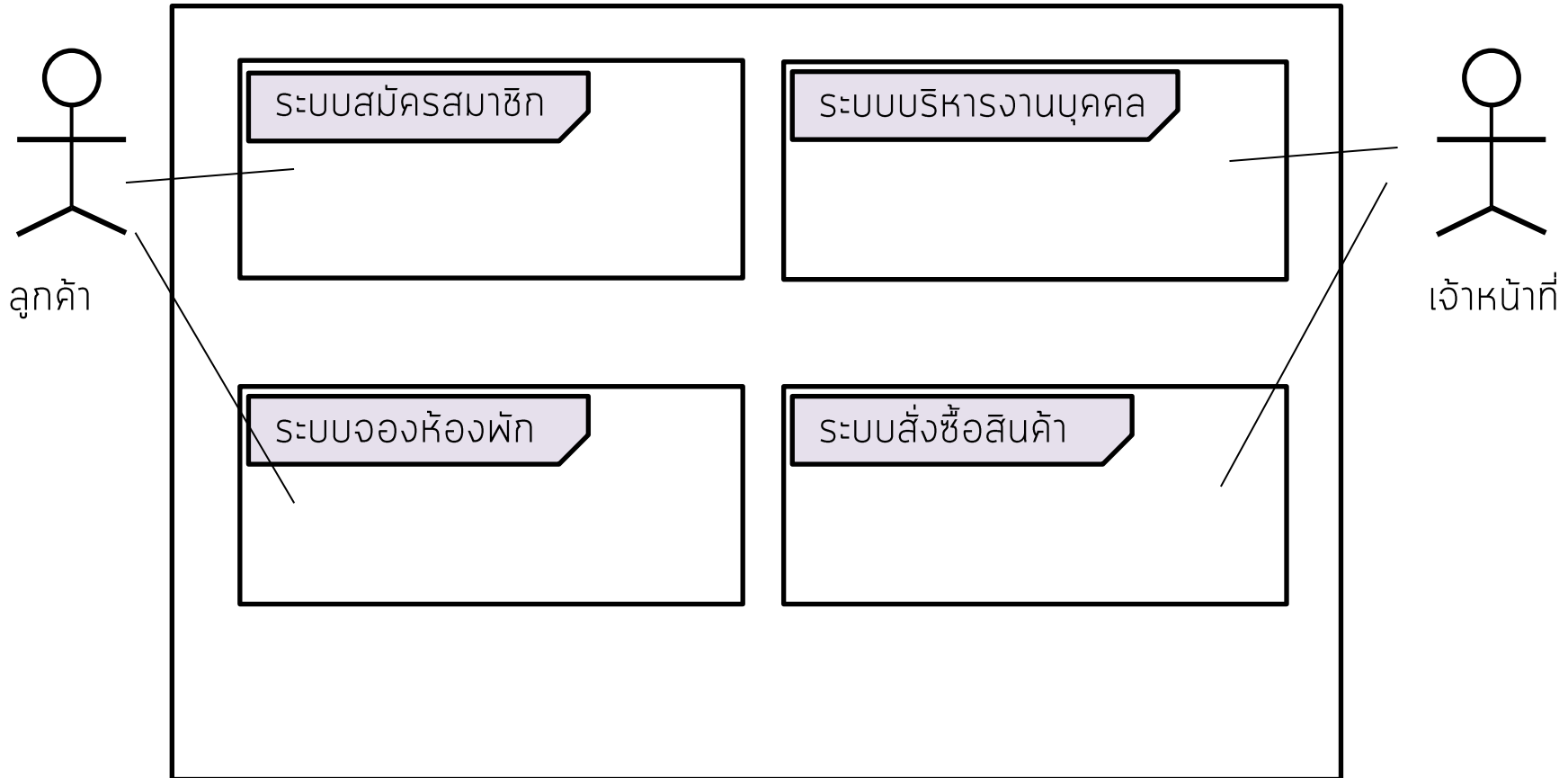

ระบบการจองตั๋วภาพยนตร์

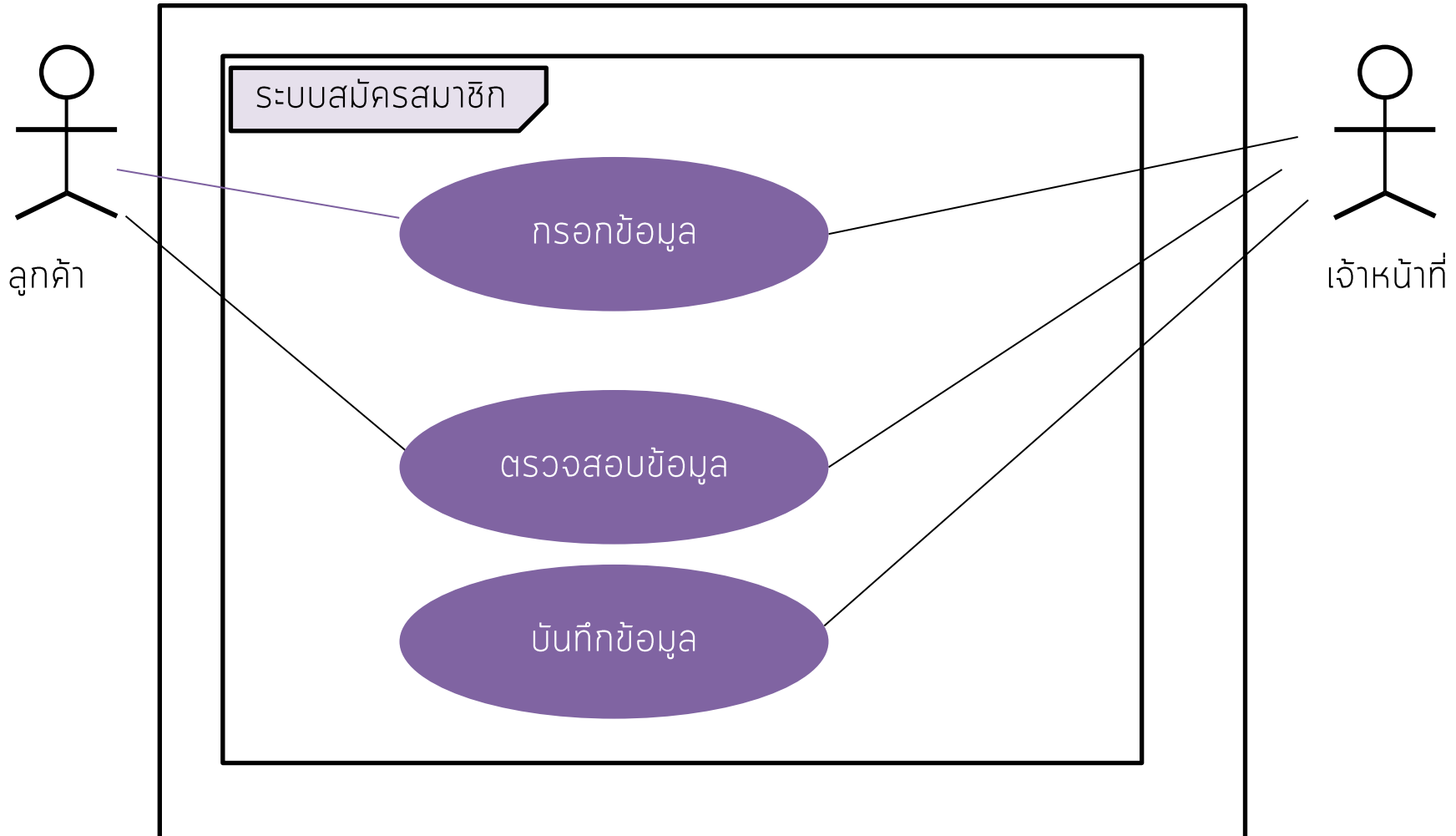
Whole system /Sub system

ระบบบริหารจัดการโรงแรม

Whole system /Sub system

ระบบบริหารจัดการโรงแรม

ความสัมพันธ์ Relationship

- ระหว่าง Actor กับ Actor
- ระหว่าง Actor กับ use case
- ระหว่าง Use case กับ Use case

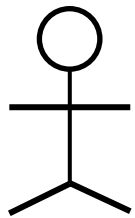
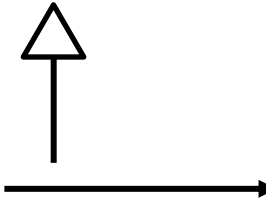
`<<include>>`

`<<extend>>`

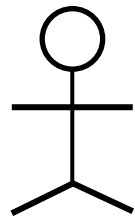
ความสัมพันธ์ระหว่าง Actor กับ Actor

ความสัมพันธ์แบบทั่วไป Generalization

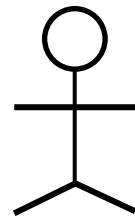
ความสัมพันธ์แบบมีความเกี่ยวข้องกัน(แอสโซซิเอชัน) Association

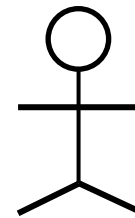
Actor

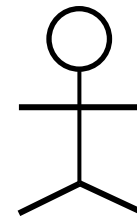
เจ้าหน้าที่

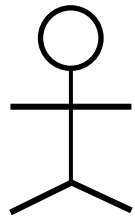
ลูกค้า

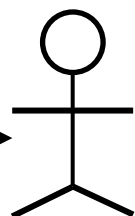
ผู้ดูแลระบบ

พนักงาน

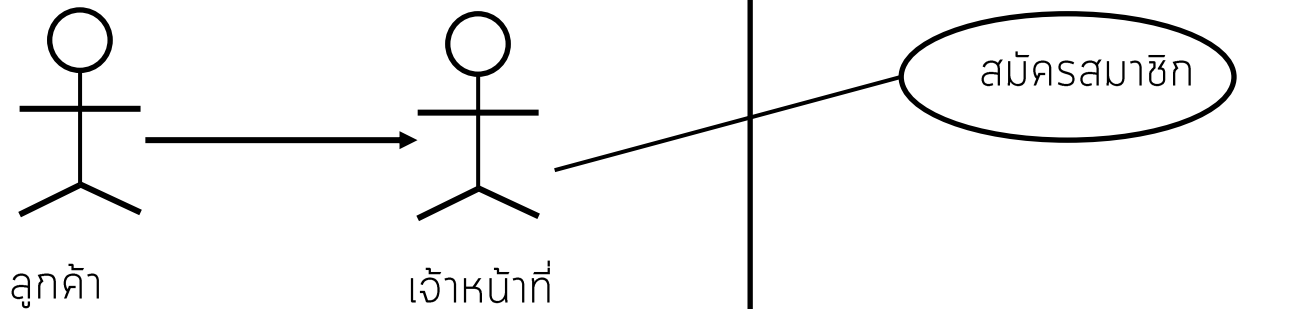
ลูกค้า

เจ้าหน้าที่

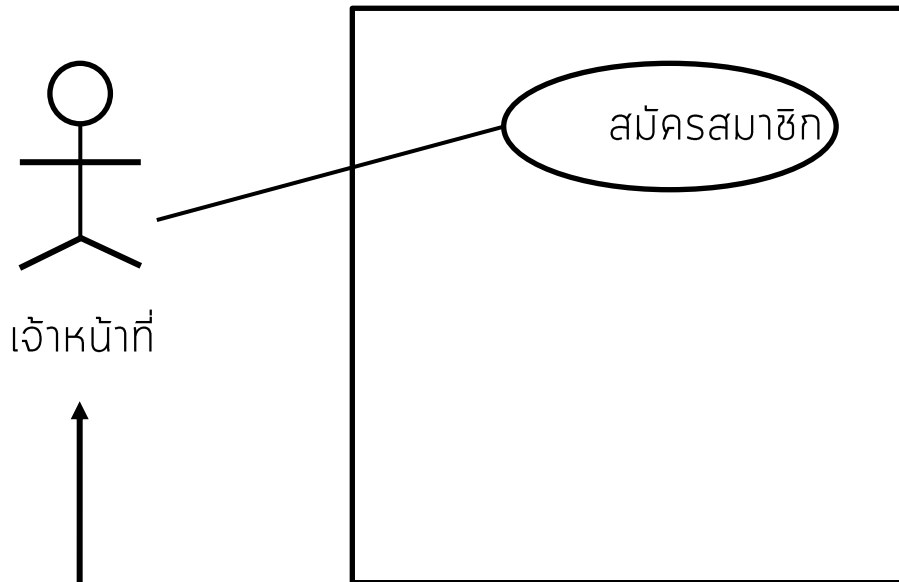
ลูกค้าต้องการสมัครสมาชิก โดยผ่านเจ้าหน้าที่

ความสัมพันธ์แบบ Association

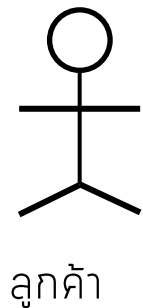
ลูกค้าต้องการสมัครสมาชิก โดยผ่านเจ้าหน้าที่
ระบบแบบนี้จะเป็นระบบแบบ offline

ความสัมพันธ์แบบ Association

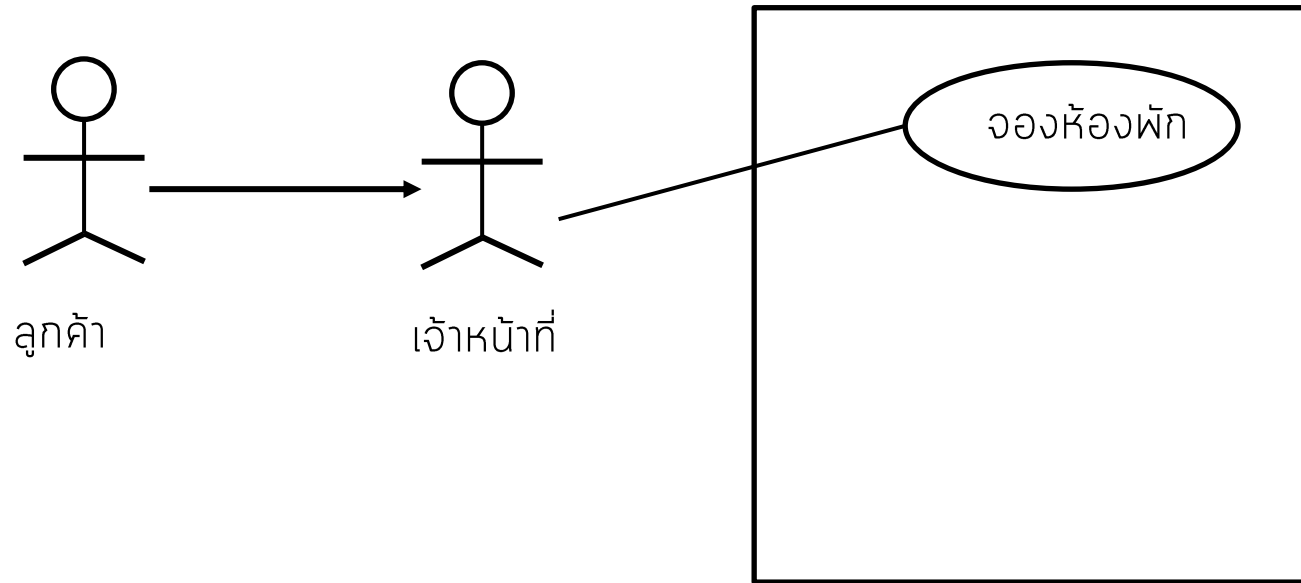

ลูกค้าไม่สามารถกระทำเองได้โดยตรง จะต้องให้เจ้าหน้าที่ทำการสมัครให้

ลูกค้าต้องการสมัครสมาชิก โดยผ่านเจ้าหน้าที่
ระบบแบบนี้จะเป็นระบบแบบ offline

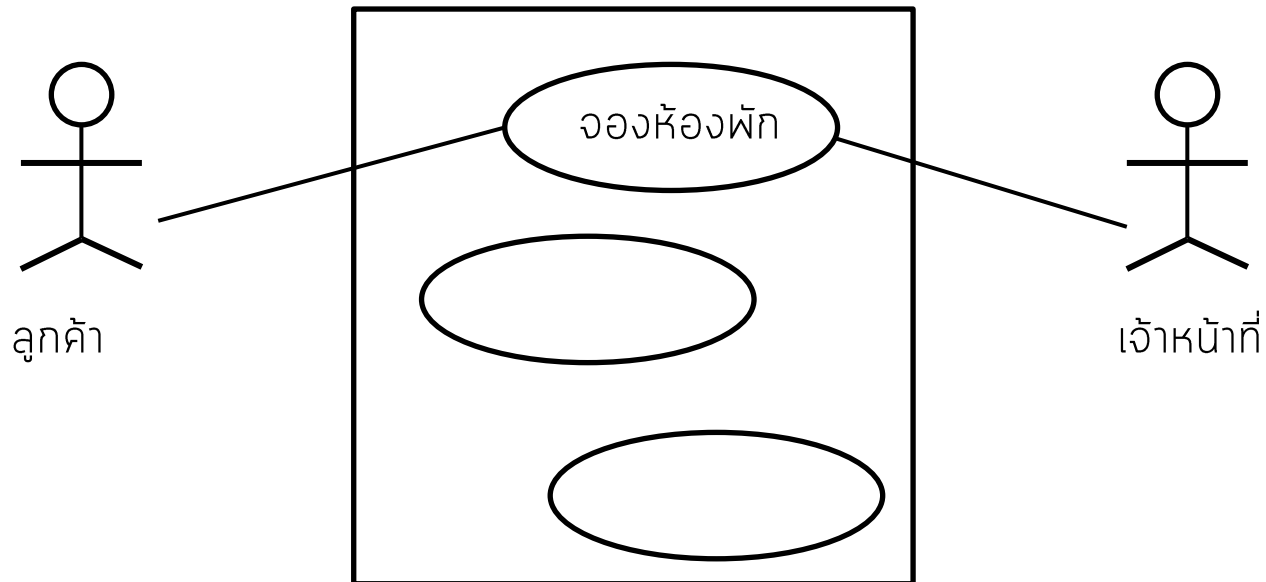
จองห้องพักรองแรม

ลูกค้าต้องการจองห้องพักโรงแรม โดยผ่านเจ้าหน้าที่
ระบบแบบนี้จะเป็นระบบแบบ offline

จองห้องพักโรงแรม

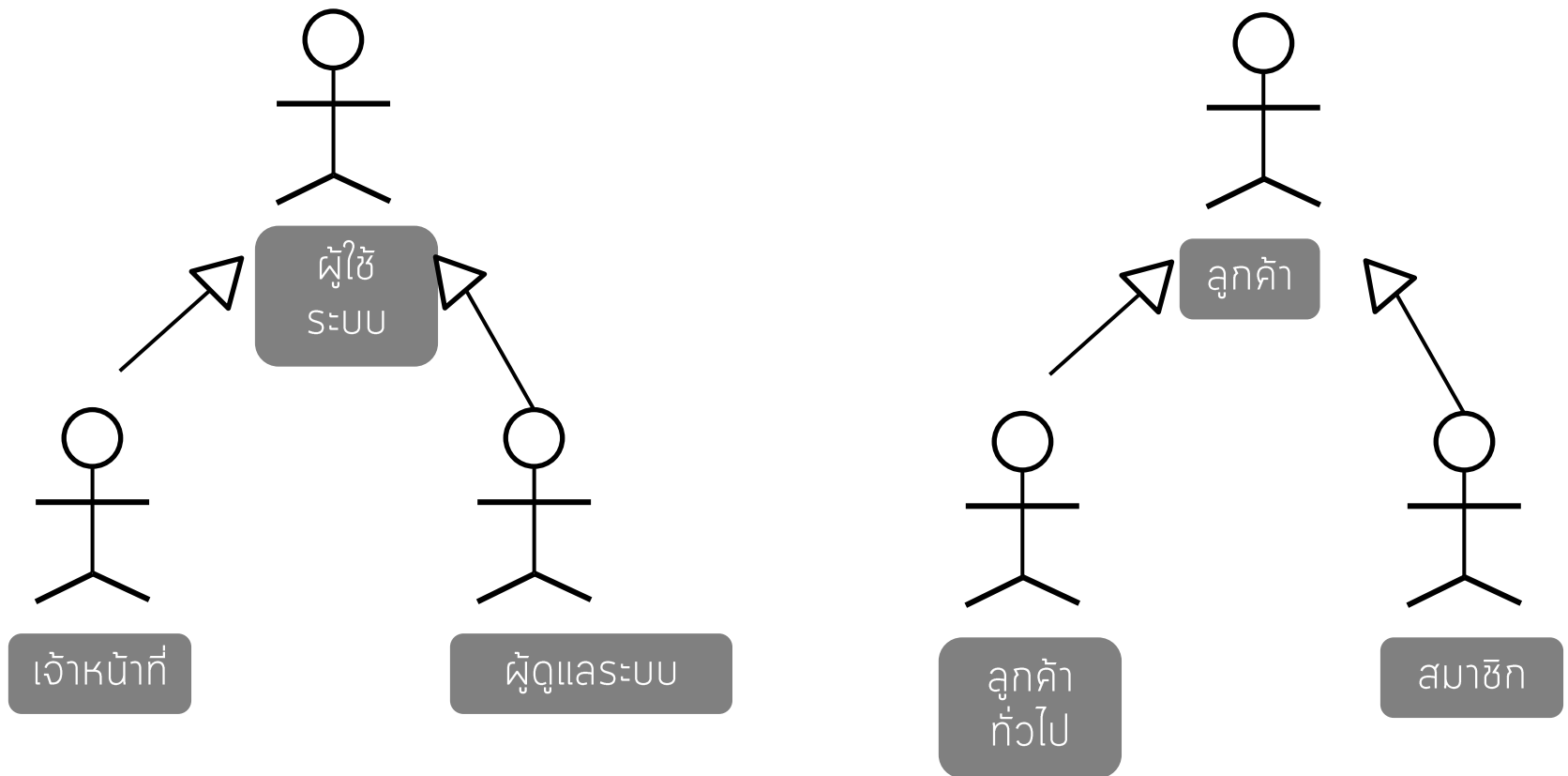
ลูกค้าต้องการจองห้องพักโรงแรม โดยไม่ผ่านเจ้าหน้าที่หรือผ่านเว็บไซต์
ระบบแบบนี้จะเป็นระบบ แบบ online

จัดความต้องการตาม View point of user

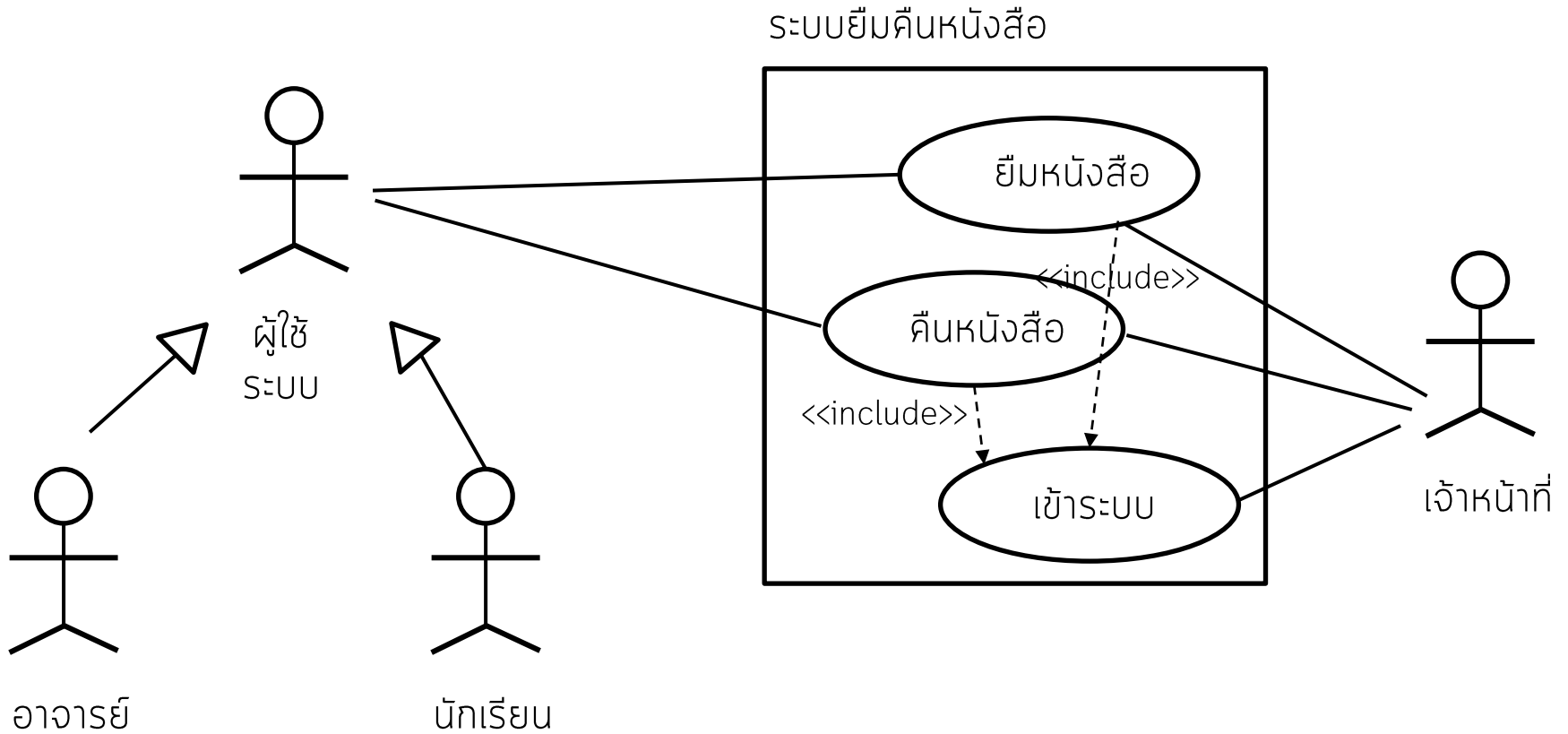
ความสัมพันธ์ระหว่าง Actor กับ Actor

- ความสัมพันธ์แบบ ทั่วไป Generalization

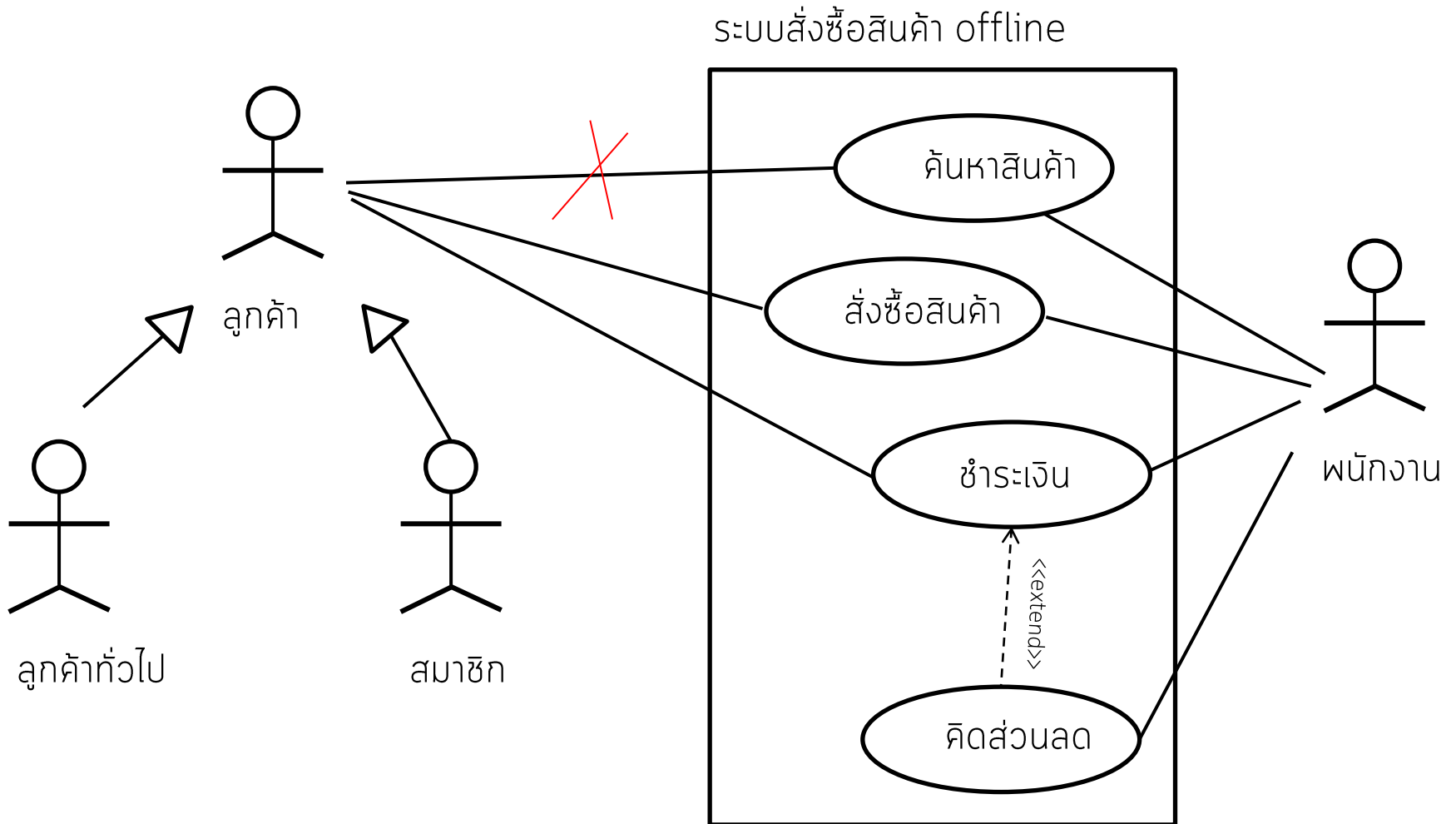

ความสัมพันธ์แบบ ทั่วไป Generalization มักใช้ในการแบ่งประเภทของแอกเตอร์

ตัวอย่างระบบยืม-คืนหนังสือ

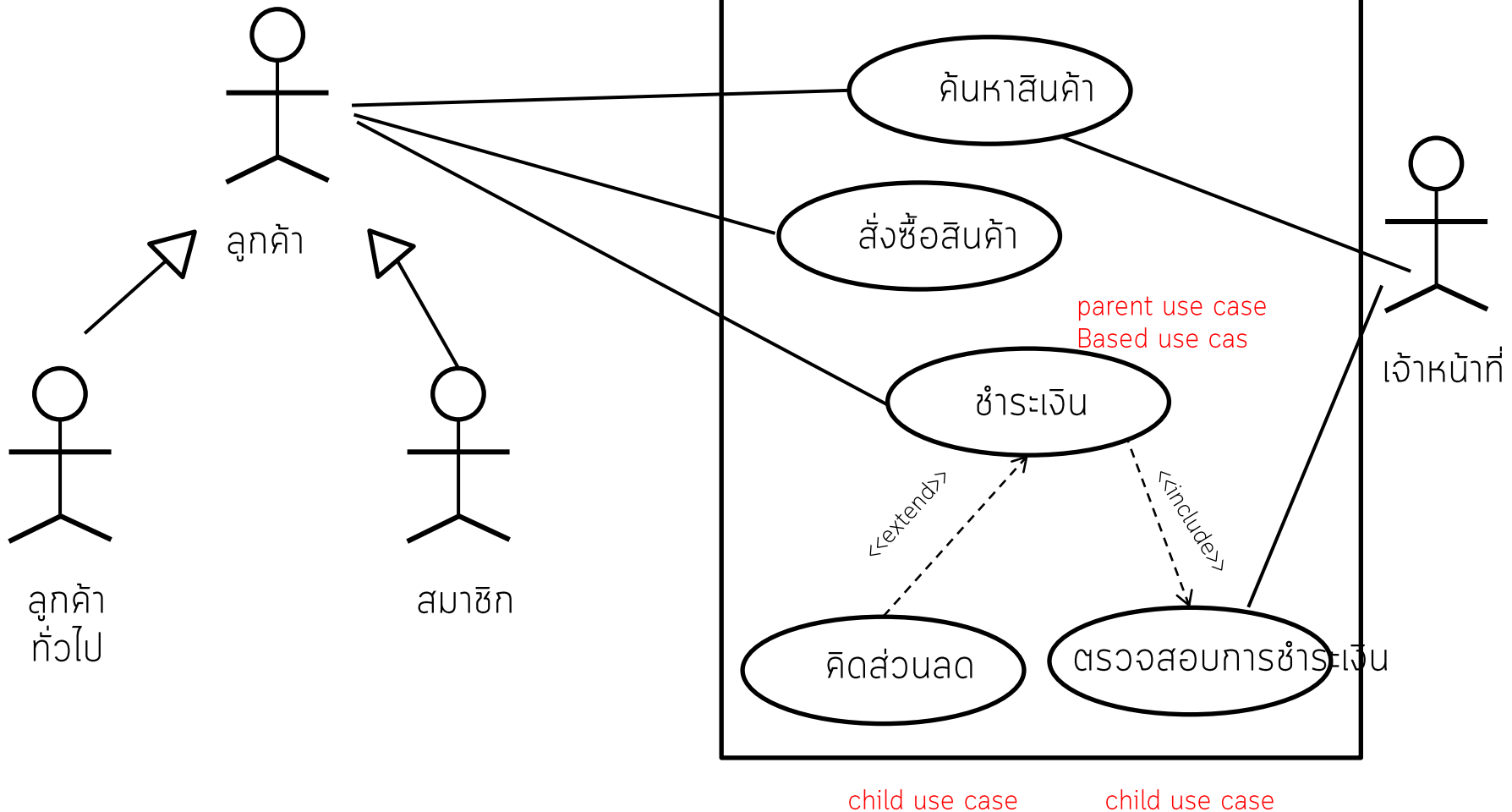

ตัวอย่าง การซื้อ-ขายสินค้า

ตัวอย่าง การซื้อ-ขายสินค้า

ระบบสั่งซื้อสินค้า Online

ความสัมพันธ์ระหว่าง use case กับ use case

- แบบ include และ extend
- แบบทั่วไป generalize

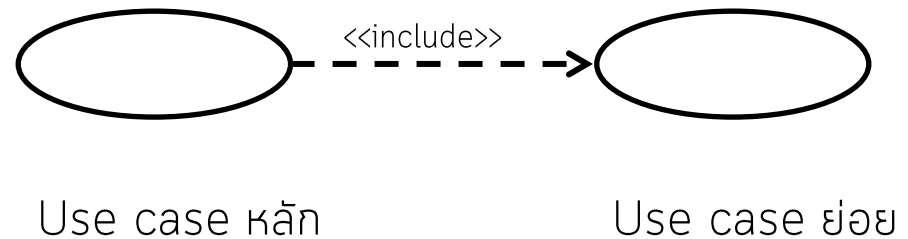
Parent use case
Based use case

child use case

ความสัมพันธ์ระหว่าง use case กับ use case

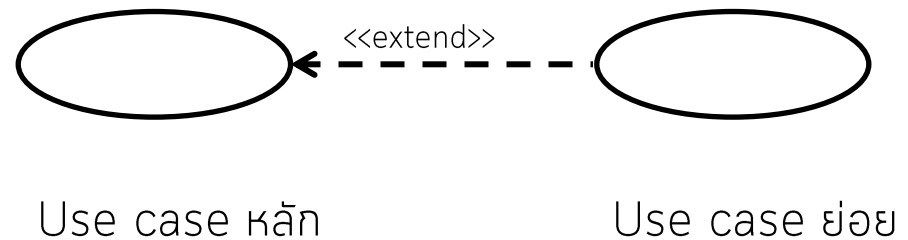
- แบบ include

- <<include>> <<uses>>

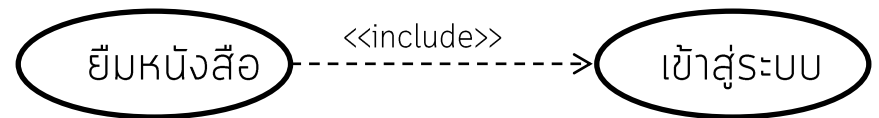
- แบบ extend

- <<extend>>

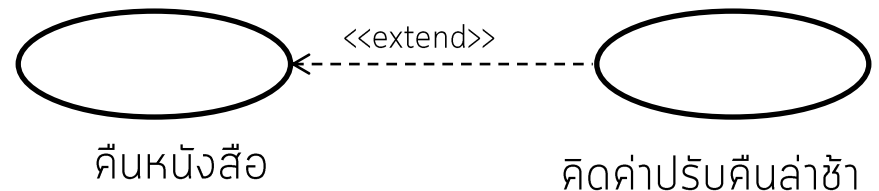
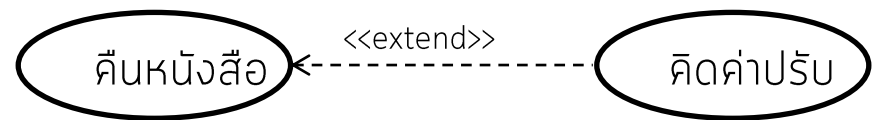

ตัวอย่างความสัมพันธ์ระหว่าง use case กับ use case

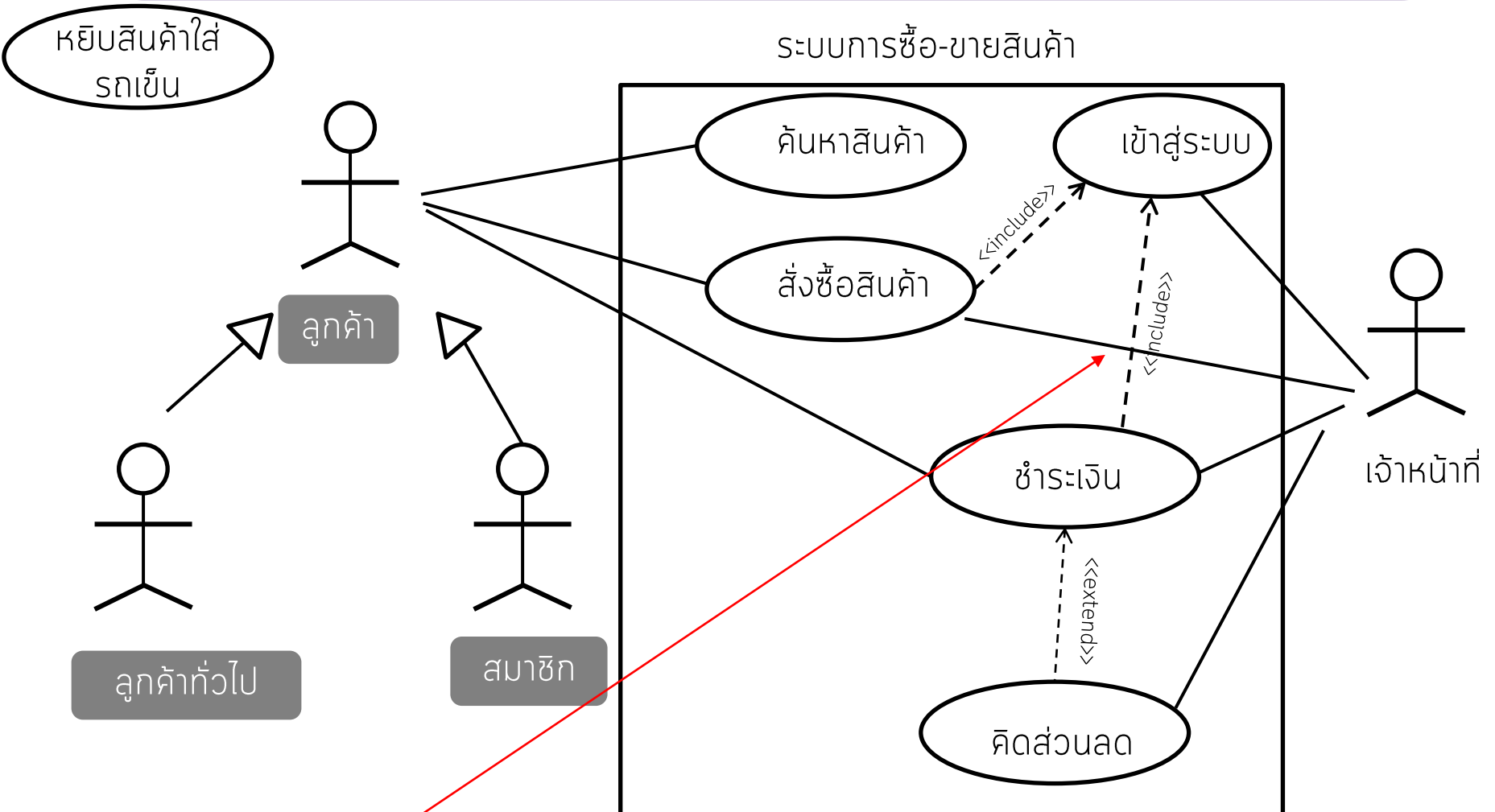
- แบบ include
 - <<include>> <<uses>>

- แบบ extend
 - <<extend>>

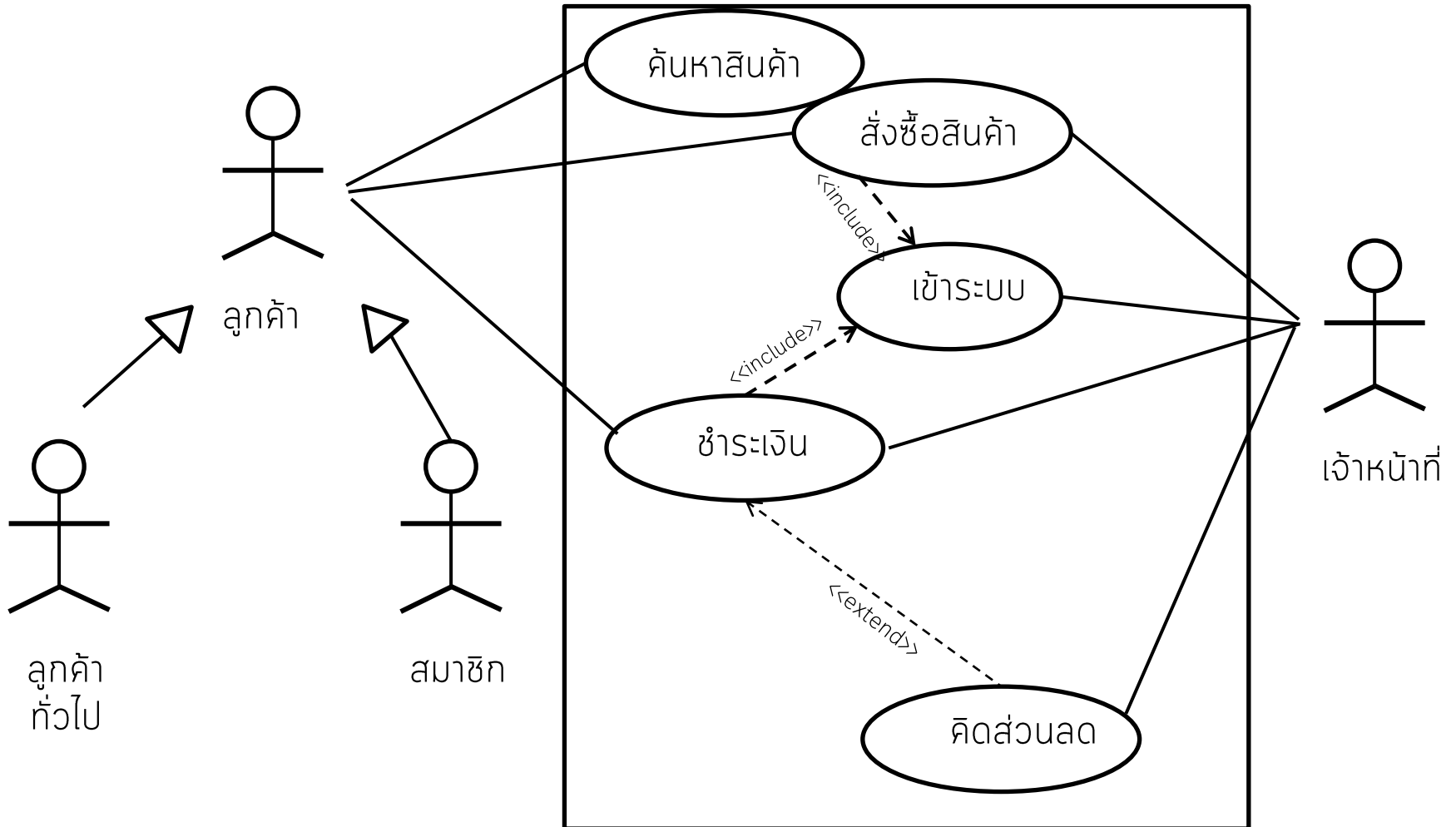
ตัวอย่าง การซื้อ-ขายสินค้า

*** ในการเขียนแผนภาพ ยูเอสบีแอลทุกแผนภาพ นอกจากจะเขียนให้ถูกต้องตามหลักการแล้ว จะเขียนให้อ่านได้ง่ายด้วย ไม่ควรมีเส้นซ้อนทับกัน หรือถ้าจะมีก็ให้มีให้น้อยที่สุด

ตัวอย่าง การซื้อ-ขายสินค้า

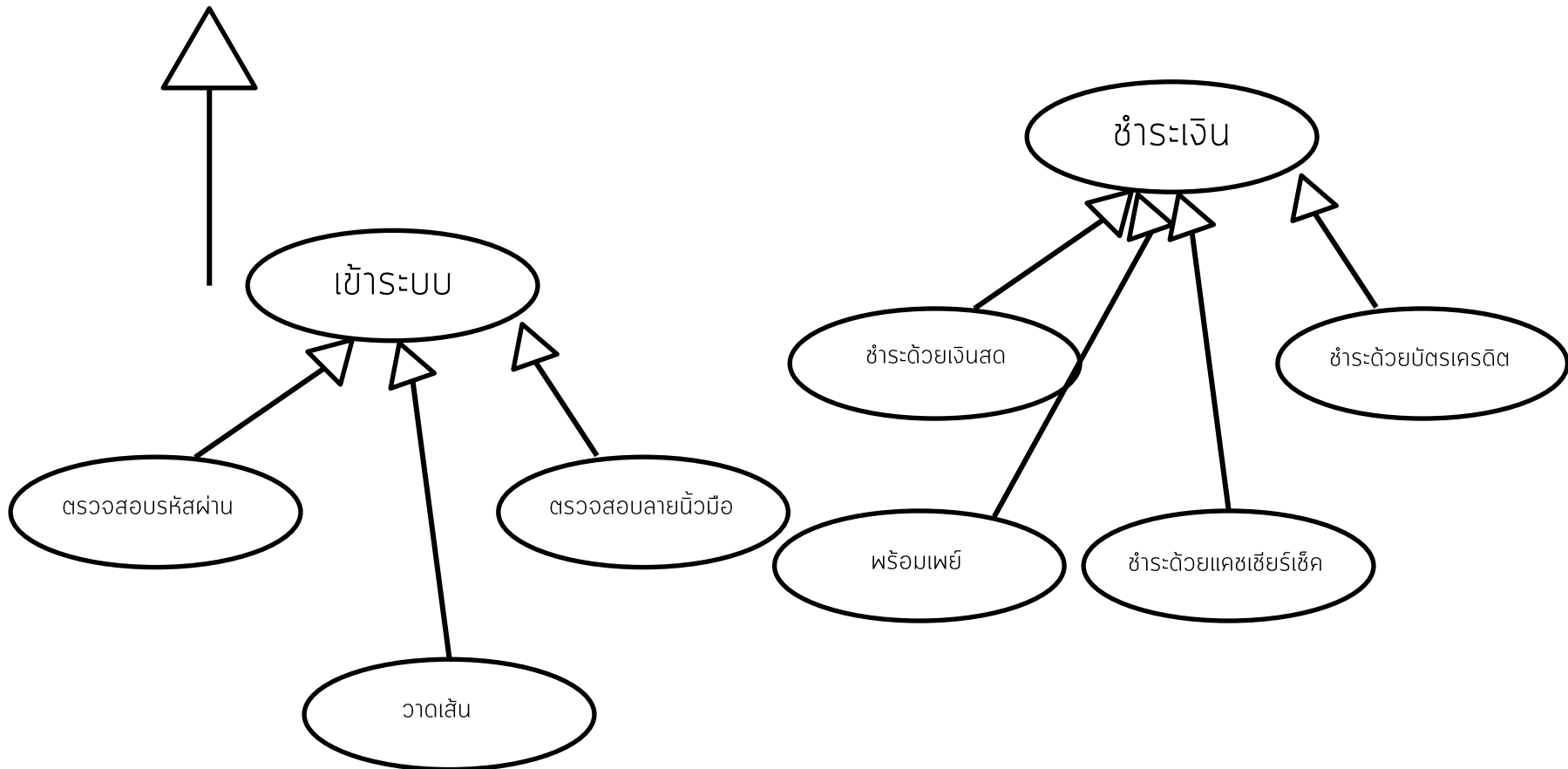
ระบบการซื้อ-ขายสินค้า

*** ในการเขียนแผนภาพ ยูเอ็มแอลทุกแผนภาพ นอกจากจะเขียนให้ถูกต้องตามหลักการแล้ว จะเขียนให้อ่านได้ง่ายด้วย ไม่ควรมีเส้นซ้อนทับกัน หรือถ้าจะมีก็ให้มีให้น้อยที่สุด

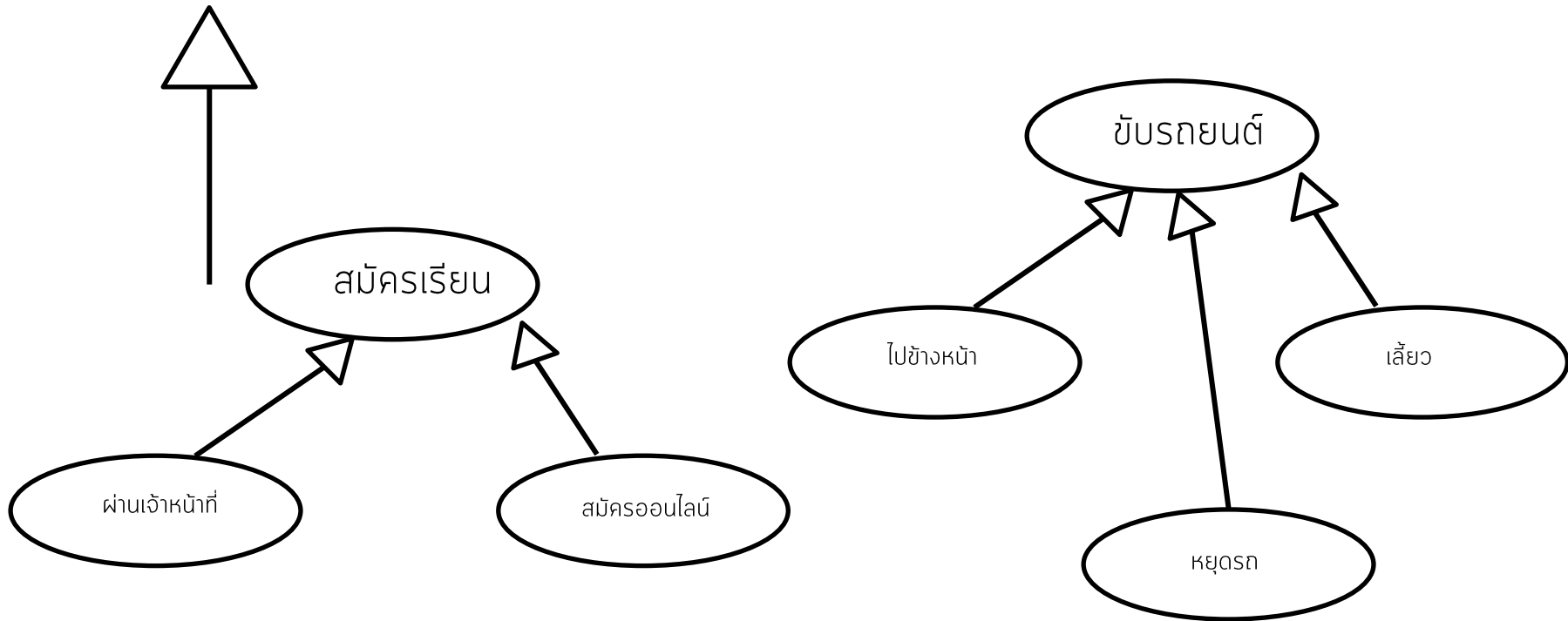
ความสัมพันธ์ระหว่าง use case กับ use case

- ความสัมพันธ์แบบทั่วไป generalize เป็นการแบ่งประเภทของยูสเคส ดังตัวอย่าง

ความสัมพันธ์ระหว่าง use case กับ use case

- ความสัมพันธ์แบบทั่วไป generalize เป็นการแบ่งประเภทของยูสเคส ดังตัวอย่าง

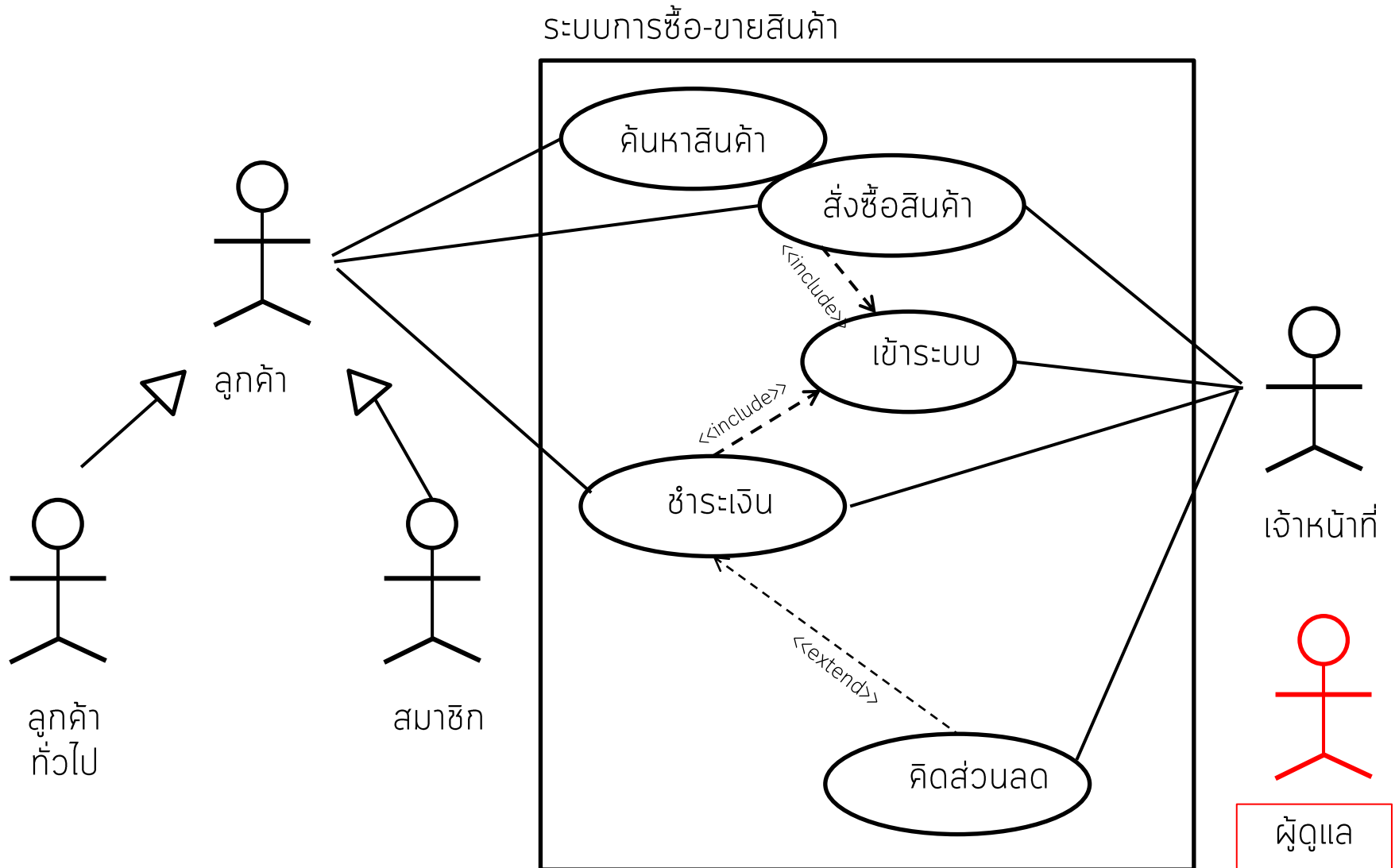

ขั้นตอนการสร้างแผนภาพยูสเคส (Use Case Diagram)

เมื่อเริ่มต้นการสร้างแผนภาพยูสเคส(Use Case Diagram) ด้วยการวิเคราะห์หาขอบเขตของระบบ (Problem Domain) ซึ่งประกอบไปด้วยการค้นหาแอกเตอร์(Actor) ที่ควรมีในระบบ และยูสเคสที่มีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับแอกเตอร์เหล่านั้นขึ้นมาก่อนจากนั้นจึงเพิ่มเติม Use Case อื่นๆ เข้าไปจนครบหน้าที่การทำงานของระบบ

1. ค้นหาแอกเตอร์ Actor
2. ค้นหา Use Case ที่มีปฏิสัมพันธ์กับ Actor นั้นโดยตรง
3. ค้นหาและสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง Use Case หรือ Actor (ถ้ามี) แล้วเพิ่มเติม Use Case ใหม่ซึ่งอาจเป็น Included Use Case, Extending Use Case ที่เพิ่มเติมจาก Base Use Case ที่มีอยู่แล้ว หรือจะเพิ่ม Base Use Case ใหม่ก็ได้ (ถ้ามี)
4. ต้องไม่มี Actor ใดเลยที่ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับ Use Case
5. ต้องไม่มี Use Case ใดเลยที่ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับ Actor
6. Use Case ทุกตัวต้องมีปฏิสัมพันธ์อย่างใดอย่างหนึ่งกับ Actor หรือ Use Case ตัวอื่นๆเสมอ
7. เขียนคำอธิบาย (use case description) แต่ละ Use Case จนครบถ้วน

ตัวอย่าง การซื้อ-ขายสินค้า

*** ในการเขียนแผนภาพ ยูเอ็มแอลทุกแผนภาพ นอกจากจะเขียนให้ถูกต้องตามหลักการแล้ว จะเขียนให้อ่านได้ง่ายด้วย ไม่ควรมีเส้นซ้อนทับกัน หรือถ้าจะมีก็ให้มีให้น้อยที่สุด

ตัวอย่าง Use Case Diagram ของระบบ ลงทะเบียน

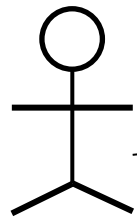
ตัวอย่าง Use Case Diagram ของระบบลงทะเบียน

ระบบลงทะเบียนมีกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง 2 กลุ่ม ได้แก่ นักศึกษา และพนักงานของมหาวิทยาลัย(เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนและเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงิน) ในแต่ละเทอมจะต้องมีนักศึกษามาลงทะเบียนเรียนของภาคเรียนปกติ โดยนักศึกษาจะต้องกรอกแบบฟอร์มลงทะเบียนให้เรียบร้อยแล้วนำไปยื่นกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนในวันและเวลาที่ประกาศไว้ เมื่อเจ้าหน้าที่รับแบบฟอร์มลงทะเบียนมาแล้ว จะทำการตรวจสอบวิชาที่นักศึกษาได้ลงไว้ในแบบฟอร์มกับประวัติการเรียนว่าถูกต้องหรือไม่ เนื่องจากบางวิชาของแต่ละเทอมมีเงื่อนไขว่าจะลงทะเบียนได้ก็ต่อเมื่อสอบผ่านอีกวิชาหนึ่งมาก่อน(pre-requiresit) เมื่อตรวจสอบพบว่าถูกต้องแล้ว เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนจะคำนวณเงินค่าลงทะเบียนเรียน แล้วบันทึกลงในฐานข้อมูล ส่งพิมพ์ใบรับลงทะเบียนโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 นักศึกษาเก็บไว้เอง ส่วนที่ 2 นำไปชำระเงินโดยโอนผ่านทางธนาคาร แล้วนำใบรับชำระเงินกลับมาให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงินบันทึกสถานะการชำระเงิน เป็นขั้นตอนสุดท้าย

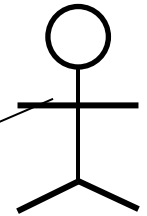
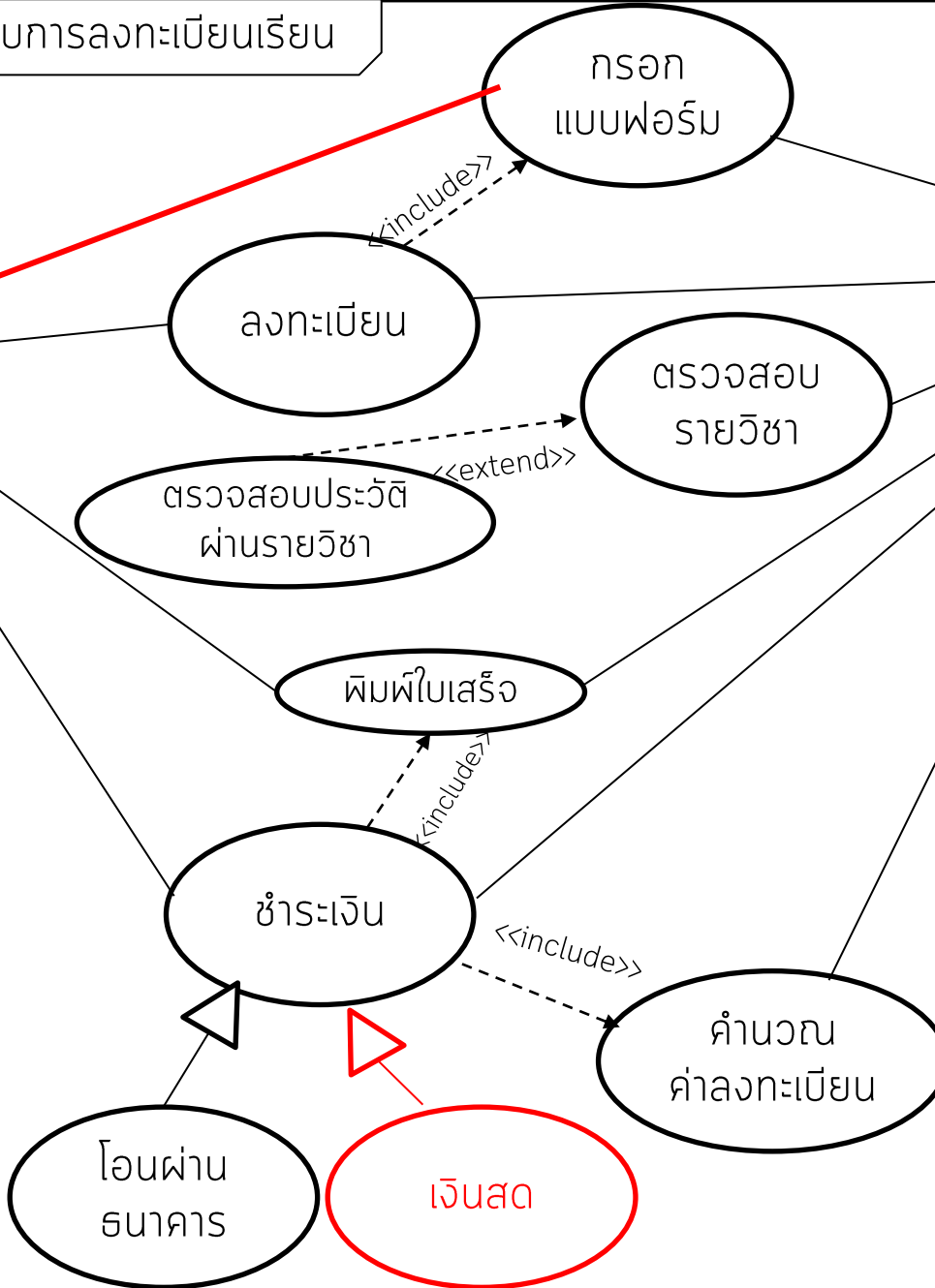
การวิเคราะห์

- Actor ได้แก่นศ. เจ้าหน้าที่
- Use case
 - ลงทะเบียน
 - ตรวจสอบวิชา
 - คำนวณเงินค่าลงทะเบียน
 - บันทึกข้อมูลการลงทะเบียน
 - พิมพ์ใบลงทะเบียน
 - ชำระเงิน
 - บันทึกสถานะการชำระ
- Relationship
 - ...
 - ...
 - ...
 - ...

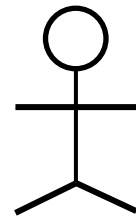
ระบบการลงทะเบียนเรียน

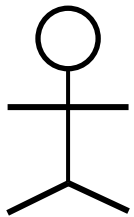
นักศึกษา

เจ้าหน้าที่

ฝ่ายทะเบียน

การเงิน

2. วิเคราะห์ระบบการจองห้องพักออนไลน์

เนื่องจากการจองห้องพักโรงแรมเดิมนั้นลูกค้าที่เข้าพักจะเดินทางมาจองห้อง ที่โรงแรมโดยตรงหน้าเคาน์เตอร์ บางครั้งห้องเต็มแล้ว ลูกค้าต้องเสียเวลาในการสอบถามสถานะ ซึ่งเดิมโรงแรมไม่มีป้ายแสดงสถานะห้องเต็มไว้หน้าทางเข้าจึงทำให้ลูกค้าต้อง เสียเวลา และในเว็บไซต์ของโรงแรมไม่มีบริการจองห้องพัก มีเพียงตัวอย่างห้องและค่าบริการต่อวันเท่านั้นเพื่อพัฒนาให้โรงแรมมี ประสิทธิภาพมากขึ้นคือ อำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้า สร้างความได้เปรียบกับคู่แข่งในธุรกิจเดียวกัน ดังนั้นการนำระบบการจองห้องพักโรงแรมออนไลน์เข้ามาช่วยจัดการระบบงานจึงเป็น ทางเลือกที่เหมาะสม

ระบบจองห้องพัก (Booking online, reservation online) ให้ลูกค้าสามารถจองห้องพัก ตรวจสอบราคาของห้องพักในวันที่ต้องการเข้าพักได้พร้อมทั้งระบุความต้องการพิเศษลงในช่อง บริการเสริม/เพิ่มเติมพิเศษได้อีกด้วย เช่น ต้องการเตียงเสริม ห้องที่สามารถสูบบุหรี่ได้ เป็นต้น ในส่วนของข้อมูลลูกค้าเมื่อลูกค้ากรอกข้อมูลลงไปทำให้โรงแรมสามารถค้นหาข้อมูลผู้จองได้รวดเร็วโดยไม่ต้องกรอกข้อมูลซ้ำเมื่อไปถึงโรงแรม ช่วยจัดการด้านเอกสาร และทำให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบห้องว่างได้โดยไม่เกิดความซ้ำซ้อน

ปัญหาที่เกิดขึ้นของระบบงานเดิม ได้แก่

1. เกิดความยุ่งยากในการจัดเก็บและค้นหาเนื่องจากเอกสารการจองห้องพักโรงแรมที่มากขึ้นเรื่อยๆ
2. ลูกค้าไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควรในการตรวจสอบการจองห้องพัก
3. เสียเปรียบคู่แข่งในธุรกิจเดียวกัน
4. เกิดความวุ่นวายในกรณีที่มีการจองห้องพักซ้ำซ้อนเนื่องจากเจ้าหน้าที่อาจตรวจสอบห้องว่างผิดพลาด
5. ลูกค้าต้องเสียเวลาในการตรวจสอบสถานะที่โรงแรมโดยตรง

ระบบสารสนเทศที่เสนอแนะและความสามารถของระบบ

ทำระบบจองห้องพัก (Booking online/ Reservation online) ให้ลูกค้าสามารถจองห้องพัก ตรวจสอบอัตราค่าเช่าห้องพักในวันที่ต้องการเข้าพักได้พร้อมทั้งระบุความต้องการพิเศษลงในช่อง บริการเสริม/เพิ่มเติมพิเศษได้อีกด้วย เช่น ต้องการเตียงเสริม ห้องที่สามารถสูบบุหรี่ได้ เป็นต้น ในส่วนของข้อมูลลูกค้าเมื่อลูกค้ากรอกข้อมูลลงไปทำให้โรงแรมสามารถค้นหา ข้อมูลผู้จองได้รวดเร็วโดยไม่ต้องกรอกข้อมูลซ้ำเมื่อไปถึงโรงแรม ช่วยจัดการด้านเอกสาร และทำให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบห้องพักว่างได้โดยไม่เกิดความซ้ำซ้อน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ลูกค้าสามารถตรวจสอบสถานะห้องพักได้
2. เพื่อให้ลูกค้าได้รับความสะดวกในการใช้บริการ
3. เพื่อได้เปรียบคู่แข่งในธุรกิจเดียวกัน
4. เพื่อให้เอกสารไม่สูญหายและเป็นระเบียบในการตรวจสอบ

การวาด Use Case Diagram สำหรับระบบ การจองห้องพักออนไลน์

1. กำหนดแอกเตอร์ (Actor)

ผู้ดำเนินการในระบบประกอบด้วย ลูกค้า และ พนักงาน

2. กำหนดยูสเคส (Use case)

การกำหนดยูสเคสของระบบการจองห้องพัก ลูกค้า (Customer) สามารถตรวจสอบสถานะของห้องพัก (Check) ในกรณีของการพิจารณาพบว่าลูกค้า (Customer) ต้องการจะจองห้องพัก (Reservation) จะต้องมีการลงทะเบียนเพื่อเข้าสู่ระบบ (Log in) โดยหลังจากที่ลูกค้าทำการจองห้องพักแล้ว จะต้องมีการชำระเงิน (Payment) ลูกค้าสามารถเลือก (Type of payment) รูปแบบการชำระเงินได้ 2 แบบ คือ การโอนเงินผ่านธนาคาร หรือ จ่ายผ่านบัตรเครดิต จากนั้น พนักงาน (Officer)ทำการตรวจสอบสถานะการจองห้องพัก (Reservation status) และ จัดการห้องพัก (Reservation management)

วิเคราะห์

- หาความต้องการเชิงฟังก์ชัน Functional Requirement
- หาความต้องการเชิงฟังก์ชัน None-Functional Requirement
- หาแอกเตอร์
- หาユスเคสหลัก (based use case) และ ยูสเคสย่อย (sub use case)
- หาความสัมพันธ์ระหว่างแอกเตอร์กับแอกเตอร์ (ถ้ามี)
- หาความสัมพันธ์ระหว่างแอกเตอร์กับユスケス (ถ้ามี)
- หาความสัมพันธ์ระหว่างユスケスหลักกับユスケスย่อย
- เขียนแผนภาพ

requirement

- Functional requirement

- ลูกค้าสามารถจองห้องพักได้
- ลูกค้าสามารถทำการยกเลิกการจองได้
- ลูกค้าสามารถตรวจสอบสถานะการจองได้
- ลูกค้าสามารถตรวจสอบสถานะของห้องได้
- ลูกค้าสามารถลงทะเบียนได้
- ลูกค้าสามารถชำระเงินได้
- ลูกค้าสามารถเลือกประเภทการชำระเงินได้
- เจ้าหน้าที่สามารถตรวจสอบห้องพักได้
- เจ้าหน้าที่สามารถออกใบเสร็จได้
- เจ้าหน้าที่สามารถทำการยกเลิกการจองได้
- ฯลฯ

- None Functional requirement

- ระบบจะต้องสามารถใช้งานได้กับทุก browser
- ระบบสามารถรองรับการใช้งานได้หลายอุปกรณ์ (responsive web design) เช่น iPad มือถือ และคอมพิวเตอร์ การแสดงผลต้องไม่มีความแตกต่าง

จัดโครงสร้างความต้องการ view point

กำหนด ID ของ Requirement ตามประเภทหรือระดับของความ
ต้องการ

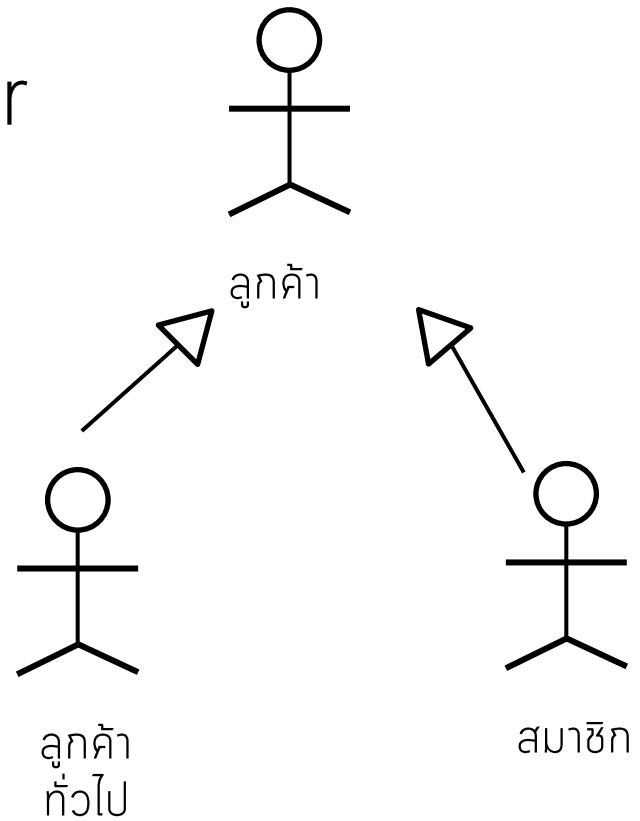
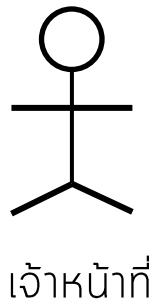
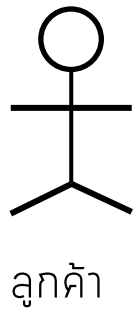
- ผู้ใช้ URS01 - URS99
- เจ้าหน้าที่ SRS01 - SRS99
- ระบบ SYSRS01 - SYSRS99
- ผู้ดูแลระบบ ARS01 - ARS99

ผู้ใช้ (User Requirement) URS01 - URS99

- URS01 : ลูกค้าสามารถจองห้องพักได้
- URS02 : ลูกค้าสามารถตรวจสอบสถานะการจองได้
- URS03 : ...

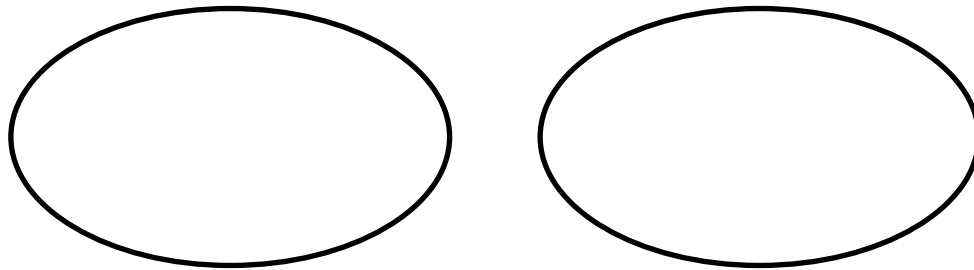
กา Actor

- กา actor
- กาความสัมพันธ์ ระหว่าง actor

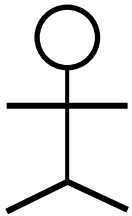
การหา use case

- หา use case
 - Main use case
 - Sub use case
- หาความสัมพันธ์ระหว่างยูสเคส
- หาความสัมพันธ์ระหว่าง แอ็กเตอร์ กับ ยูสเคส

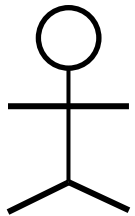
แผนภาพยูสเคส

ระบบการจองห้องพักโรงแรมออนไลน์

ลูกค้า

แอกเตอร์ หลักที่ กระทำหรือใช้งานยูสเคสหลัก จะต้องอยู่
ด้านซ้าย

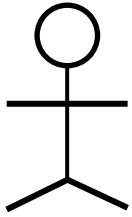

เจ้าหน้าที่

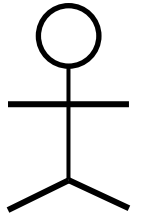
แผนภาพยูสเคส

ระบบการจองห้องพักโรงแรมออนไลน์

สมัครสมาชิก

ลูกค้า

เจ้าหน้าที่

ขอบเขตของระบบที่จะพัฒนา(Problem Domain)

- เอกสารที่ระบุถึงระบบงานที่กำลังจะพัฒนา โดยบอกถึงปัญหาของงานที่ทำอยู่ ข้อจำกัดของระบบที่กำลังดำเนินงาน หรือความต้องการของระบบที่คาดหวัง ตลอดจนเทคนิคการทำงาน ระเบียบ กฎเกณฑ์ที่จำเป็น

Glossary พจนานุกรมศัพท์เทคนิค

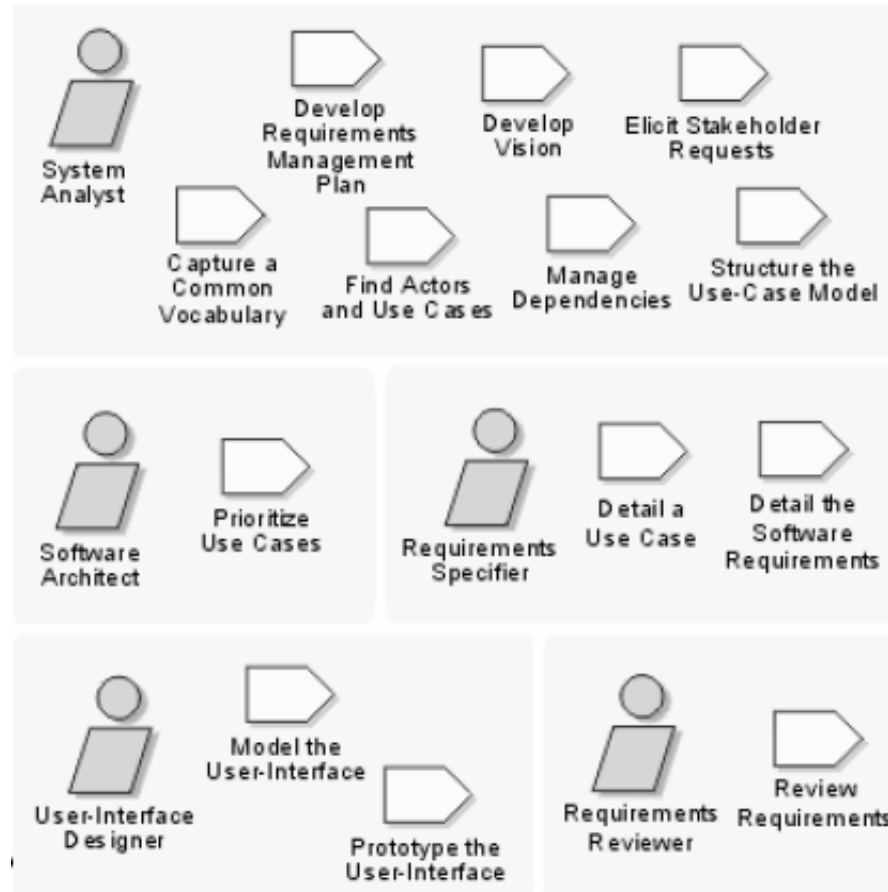
- เป็นเอกสารที่รวบรวมคำนิยามของระบบที่ใช้กัน หลักการเลือกคำก็คือ จะต้องเลือกคำที่เป็นที่เข้าใจกันภายในหน่วยงาน หรือเป็นคำศัพท์ที่มีความหมายเฉพาะผิดแปลกไปจากความเข้าใจโดยทั่วไป หรือเป็นคำศัพท์ที่นิยมใช้เฉพาะระบบ เป็นต้น

เอกสารรายละเอียดของระบบ (Requirements Specification)

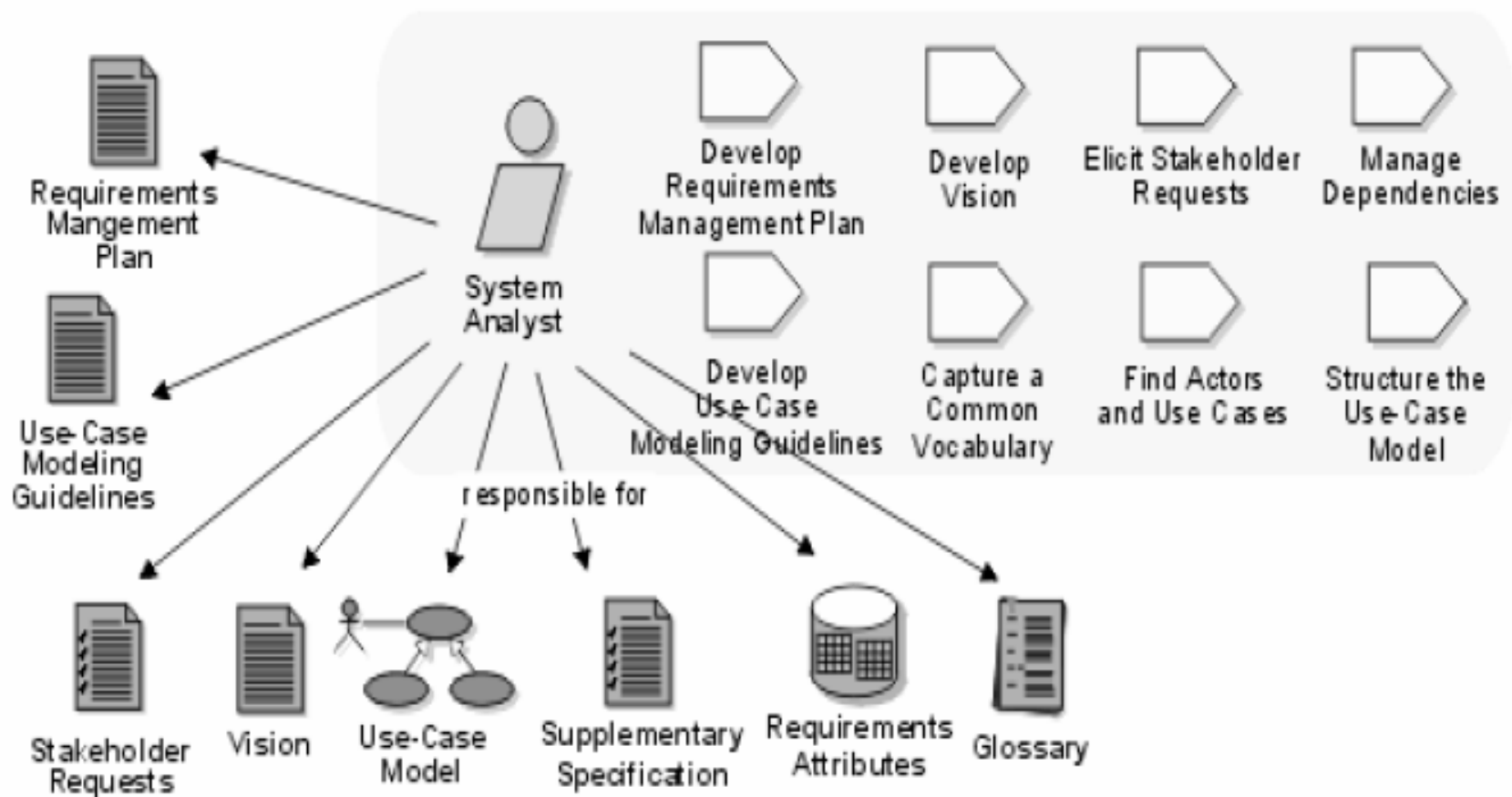
- บทนำ - กล่าวถึงภาพกว้างๆ ของระบบ หลักการและความสำคัญของปัญหา หรือ ที่มาและความสำคัญของปัญหา (บทที่ 1)
- ภาพรวมทั้งหมด - อธิบายขอบเขตของระบบที่จะต้องติดต่อกับส่วนอื่นๆ ของระบบทั้งภายในและภายนอก รวมถึงการทำงานร่วมกับระบบเดิม
- ความต้องการโดยละเอียด - อธิบายความต้องการโดยละเอียด เพื่อให้นักออกแบบสามารถออกแบบได้ และผู้ทดสอบระบบทดสอบได้
- เอกสารสนับสนุนอื่นๆ เช่น ดัชนี ภาคผนวก

หน้าที่เกี่ยวข้อง

- เอกสารประกอบการพัฒนาระบบเป็นหน้าที่ของใคร

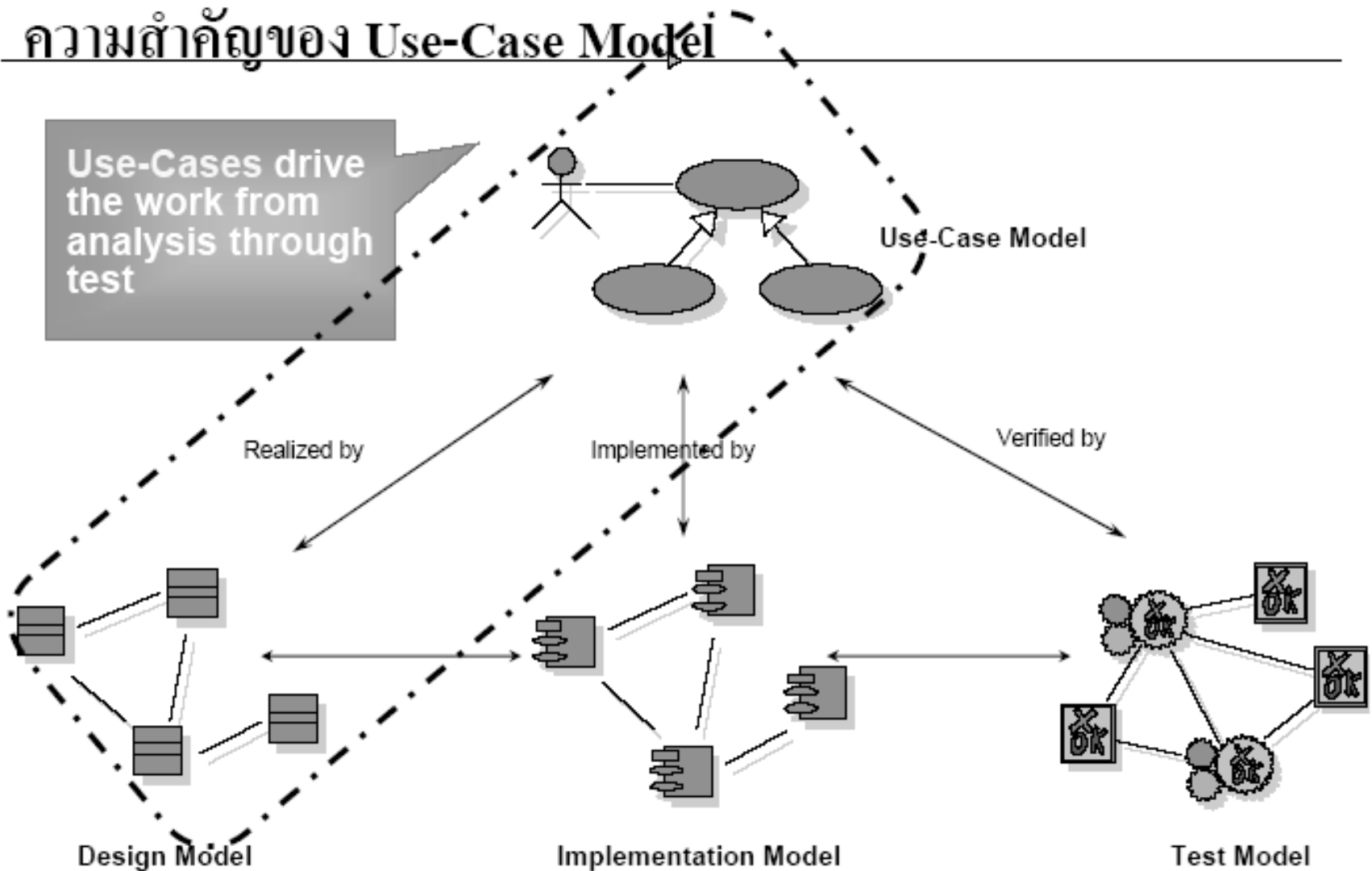

หน้าที่ของนักวิเคราะห์ระบบ

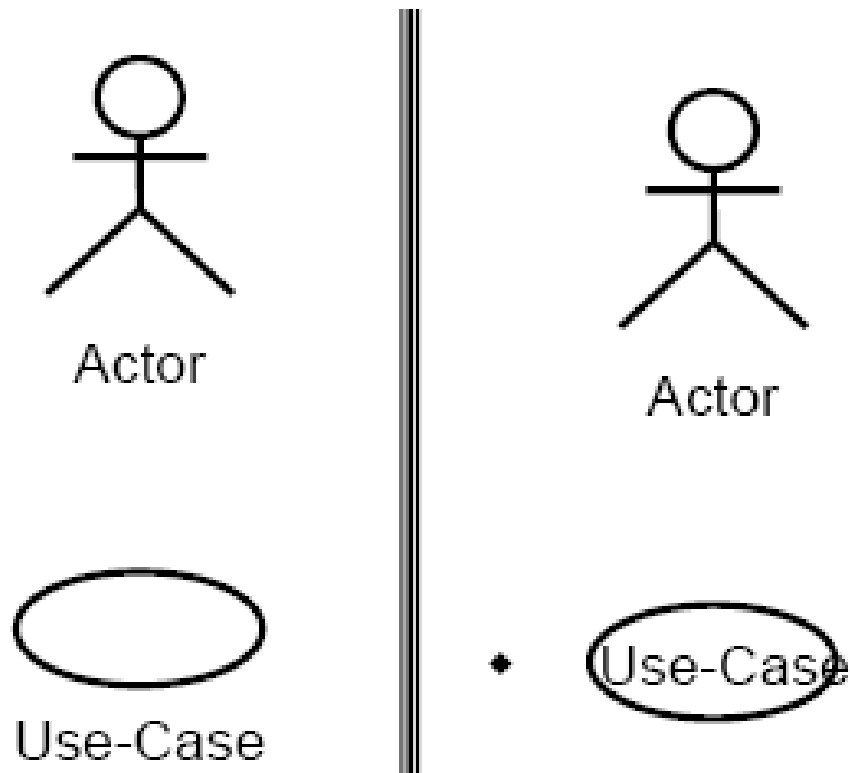

ความสำคัญของ Use-Case Model

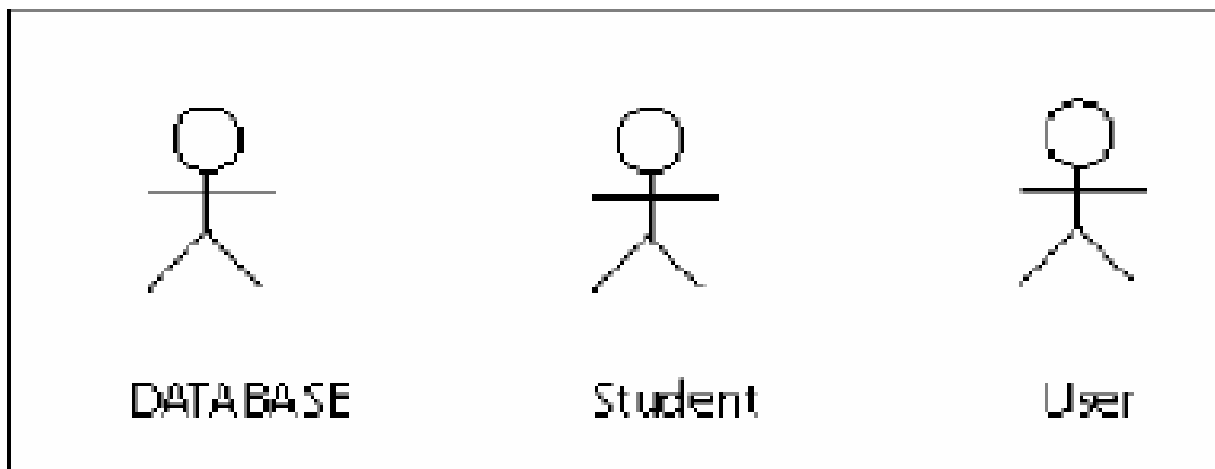
Use-Cases drive the work from analysis through test

Concepts in Use Case Model

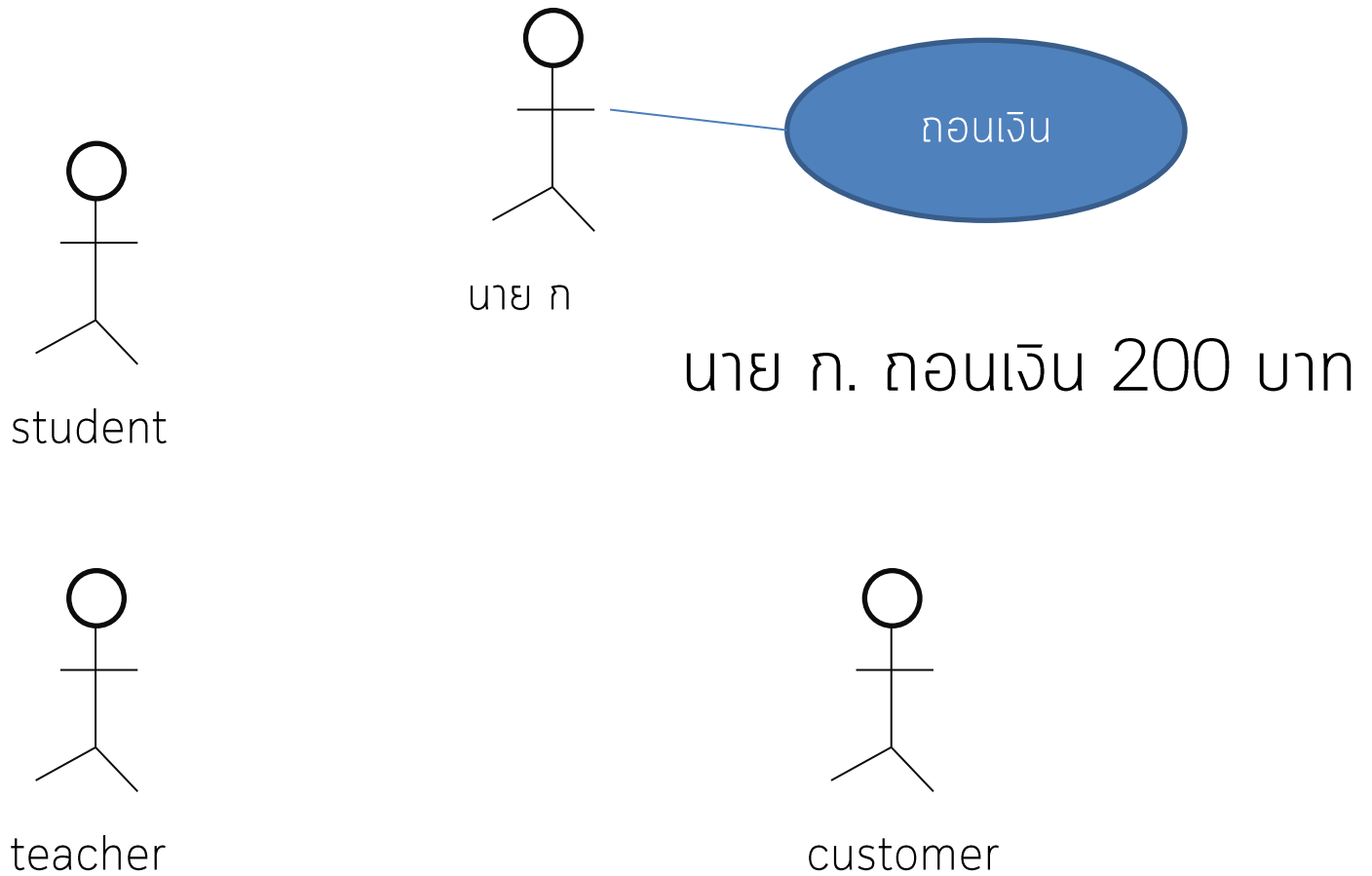

กำหนดชื่อ Actor

ชื่อ **Actor** ต้องสื่อความหมาย

Actor

การลงทะเบียน

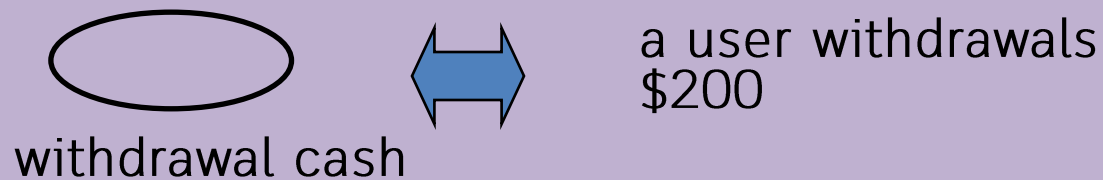

scenario

นายสมชาย ลงทะเบียนเรียน ภาคการศึกษา 2/2560

Scenario

- สถานการณ์ หรือตัวอย่างเรื่องราวการใช้งานระบบ
- Scenario จัดเป็น instance ของ use case

ความสัมพันธ์ใน Use Case Diagram

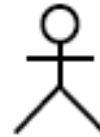
- ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง(Association)
 - แทนด้วย
- ความสัมพันธ์แบบสืบทอด(Generalization)
 - แทนด้วย
- ความสัมพันธ์แบบพึ่งพา(Dependency)
 - แทนด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่าง Actor

Charlie

Charlie as
professor

Professor

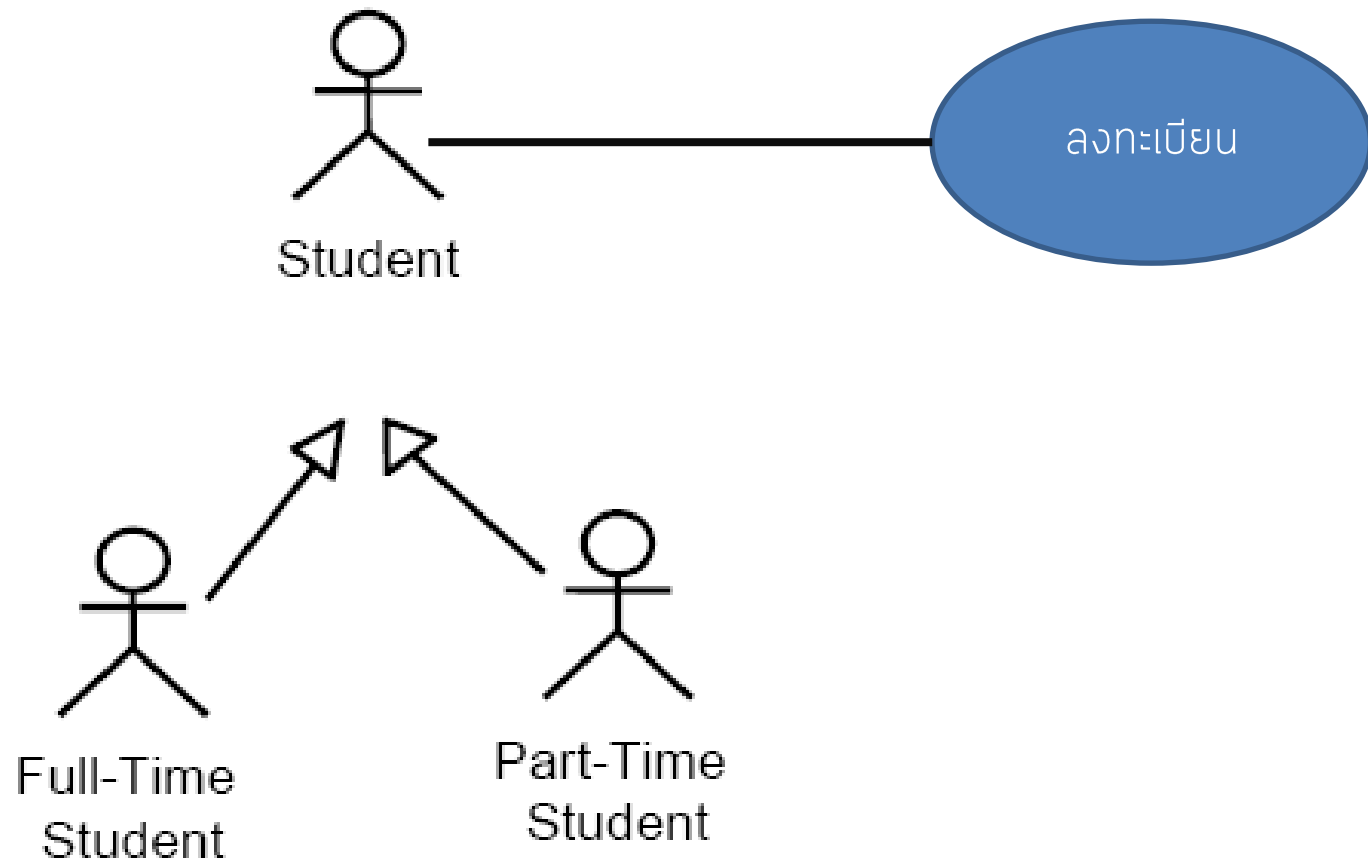
Charlie as
student

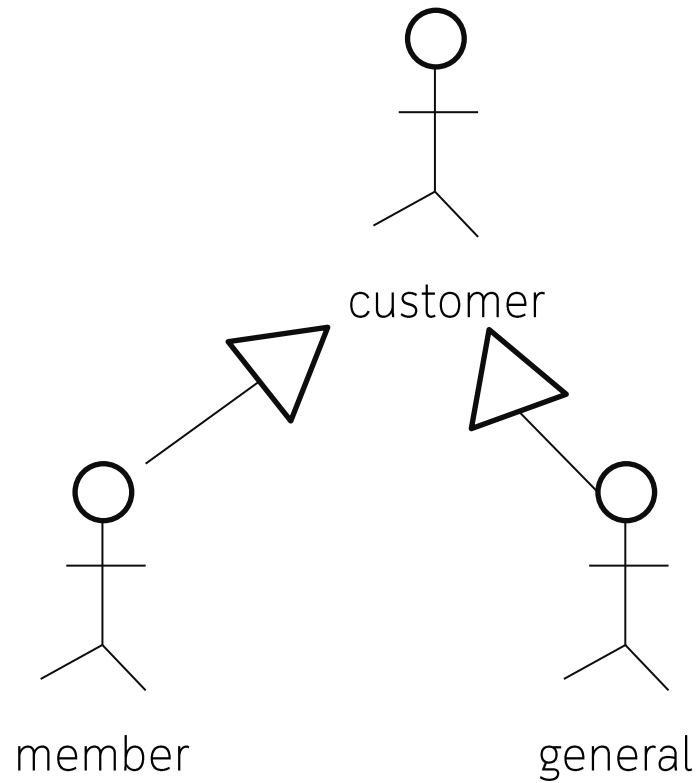
Student

Actor Generalization

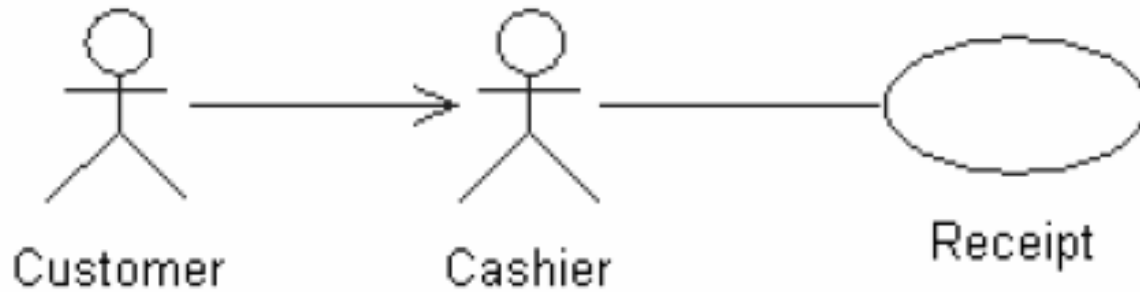
แบ่งนักเรียน เป็นภาคปกติ และ ภาค กศ.พว.

Actor generalization

ความสัมพันธ์ระหว่าง Actor กับ Use Case

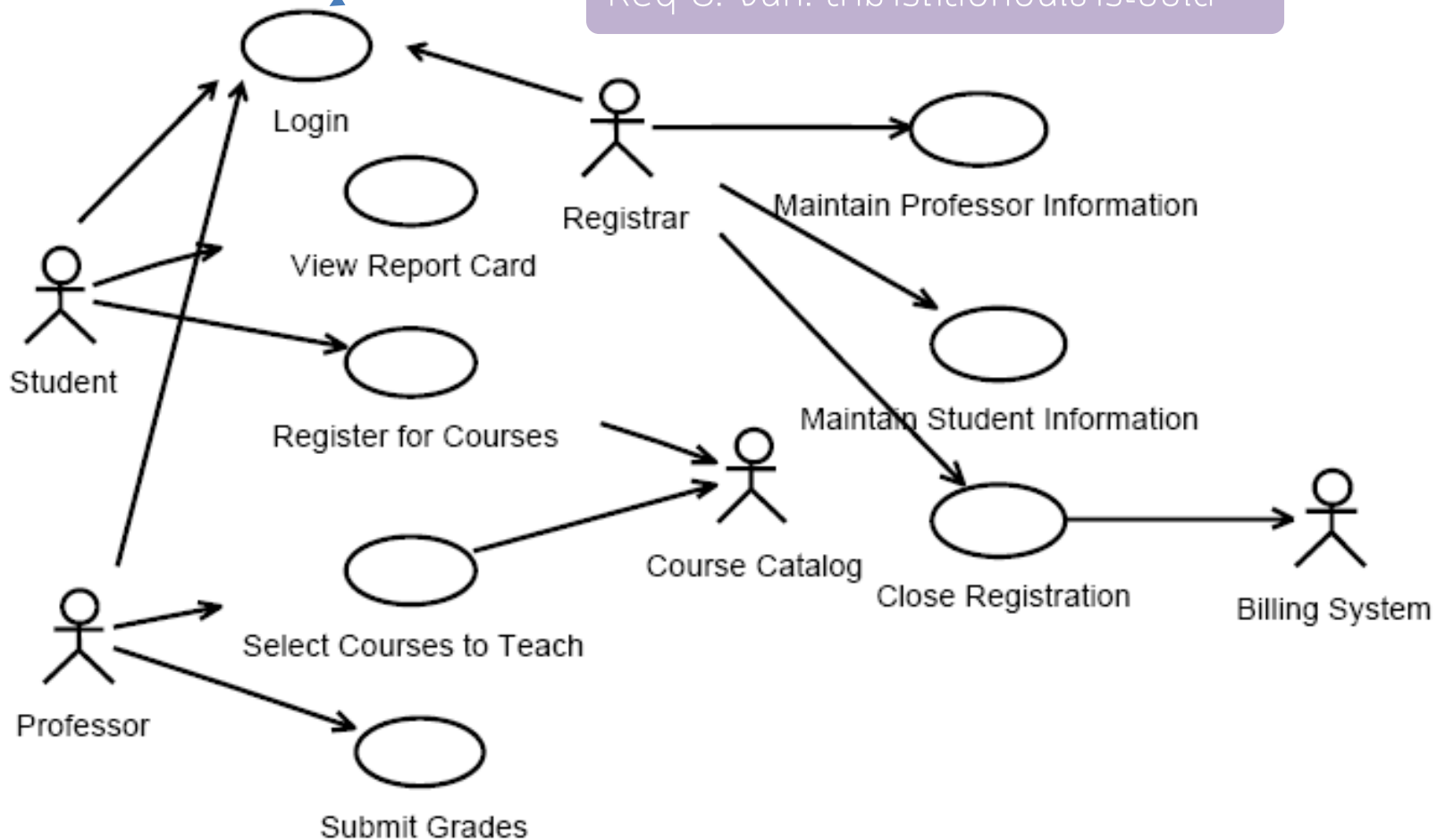

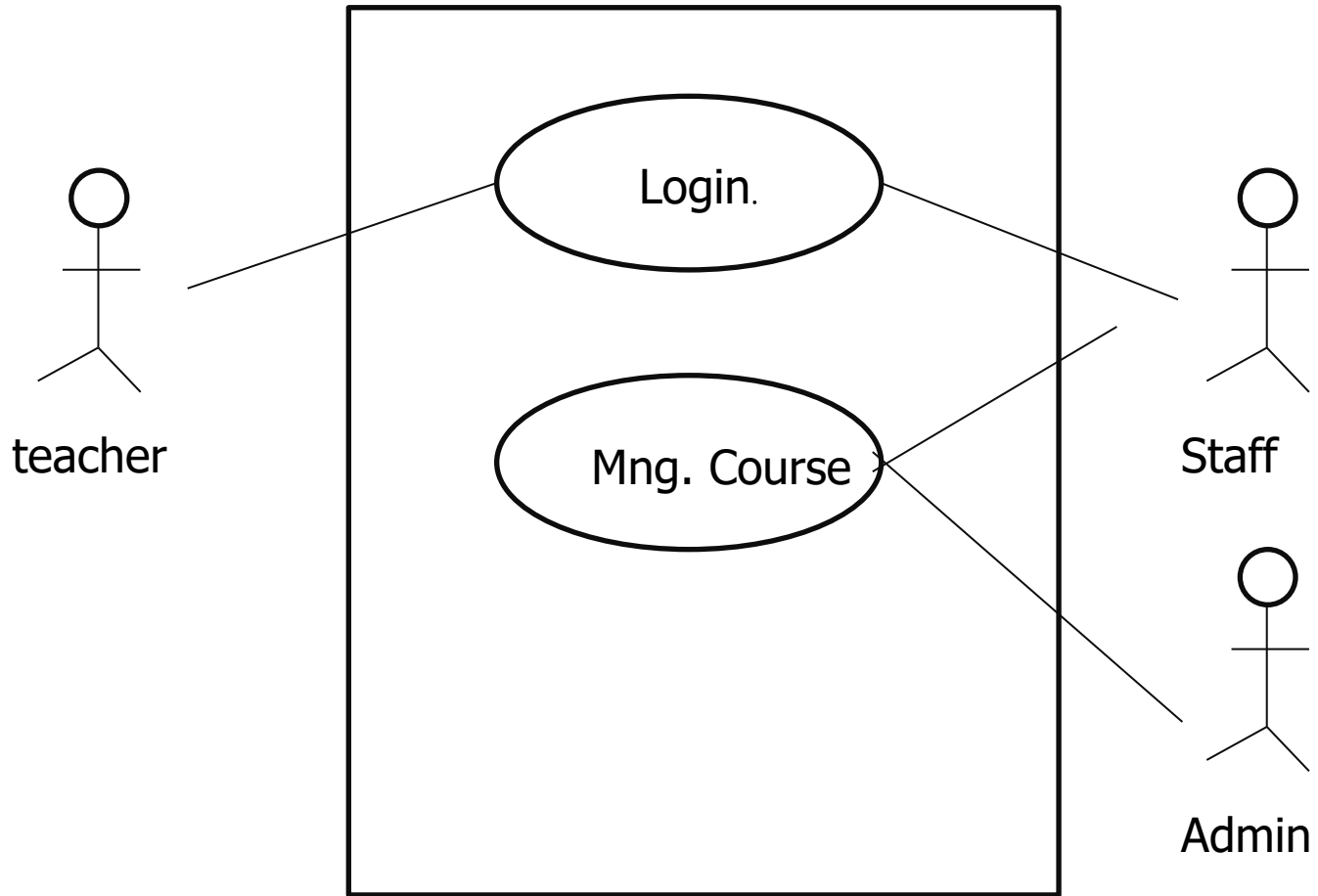
Example: Use Case Diagram

Req 1. นักเรียนสามารถล็อกอินเข้าระบบได้

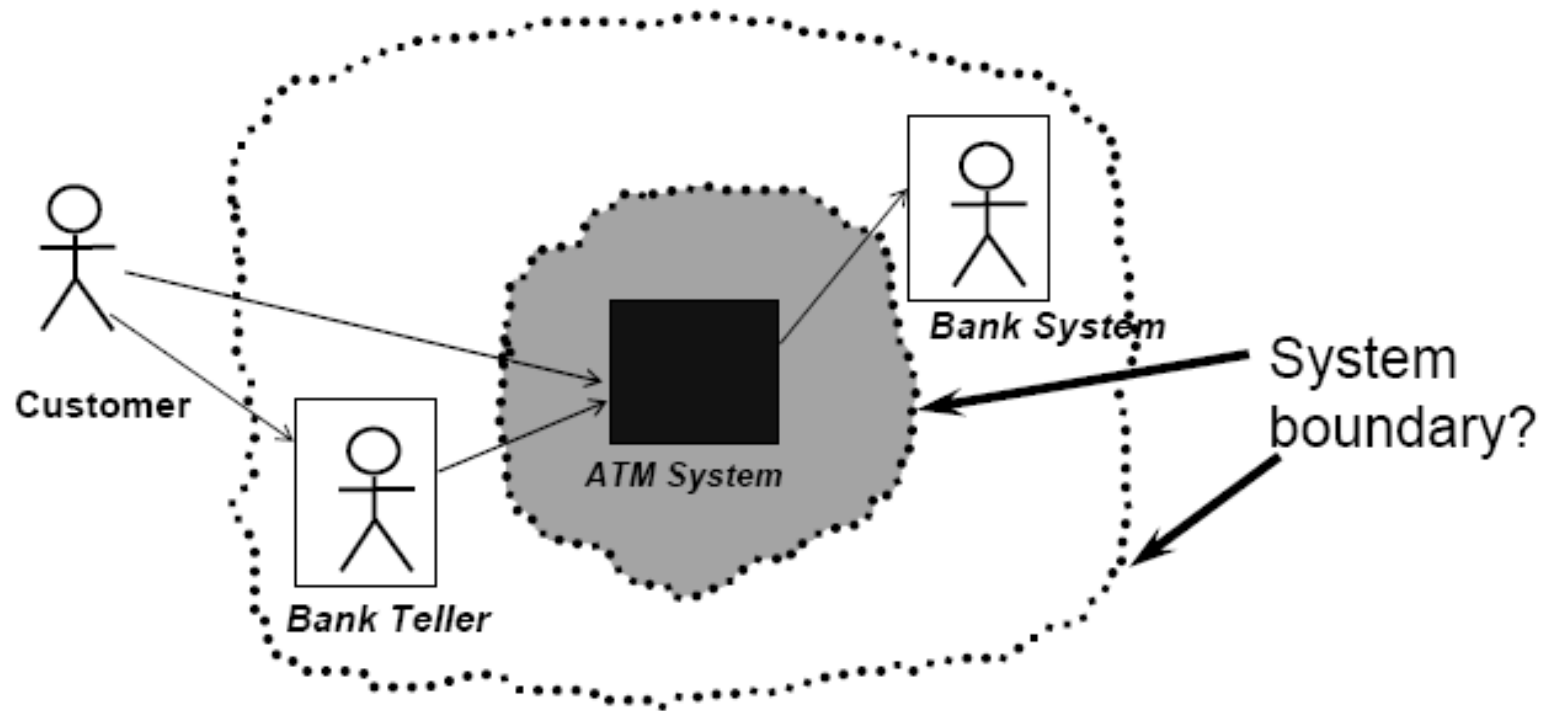
Req 2. อาจารย์สามารถล็อกอินเข้าระบบได้

Req 3. จนท. สามารถล็อกอินเข้าระบบได้

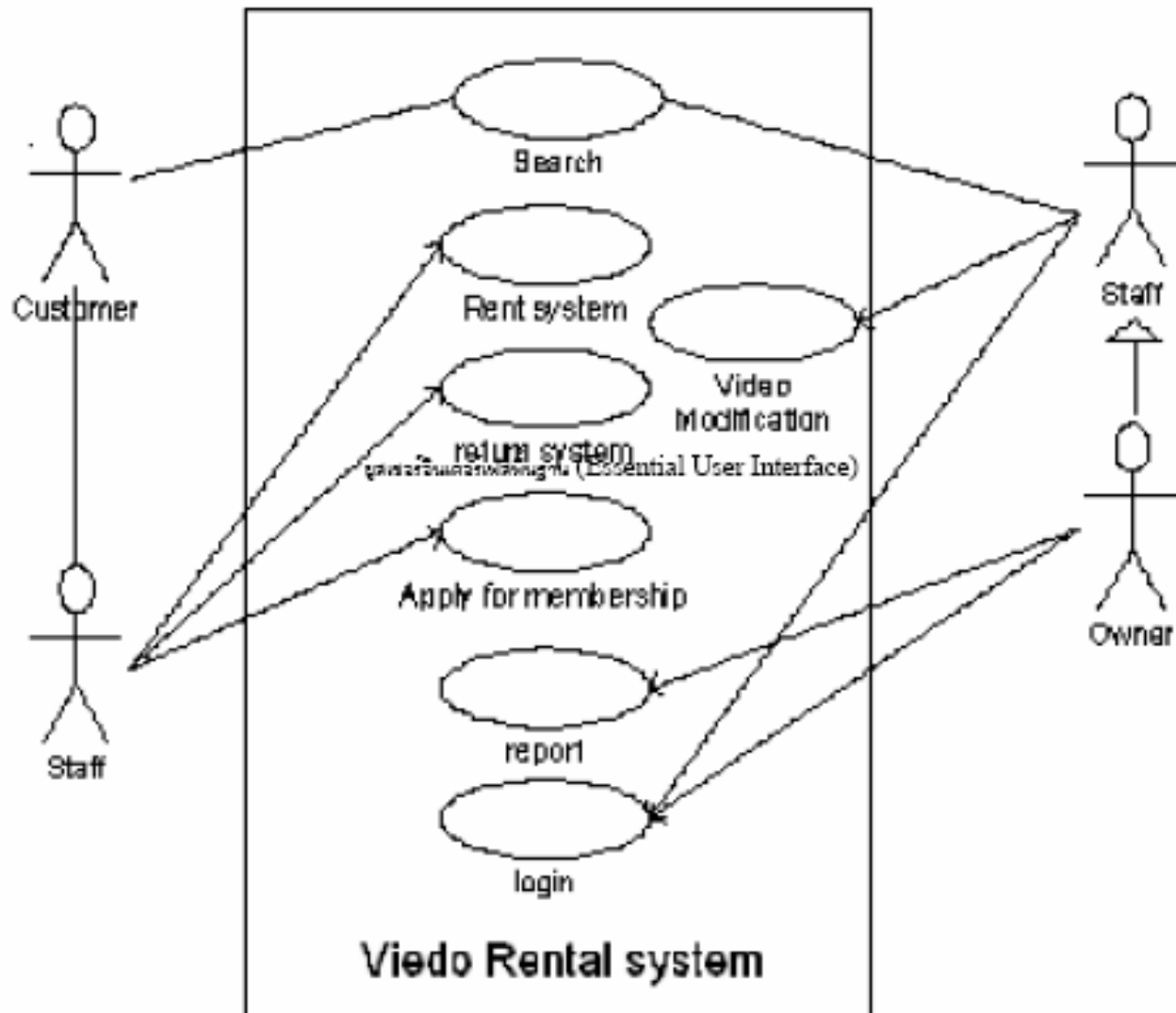

Actor กับขอบเขตของระบบ

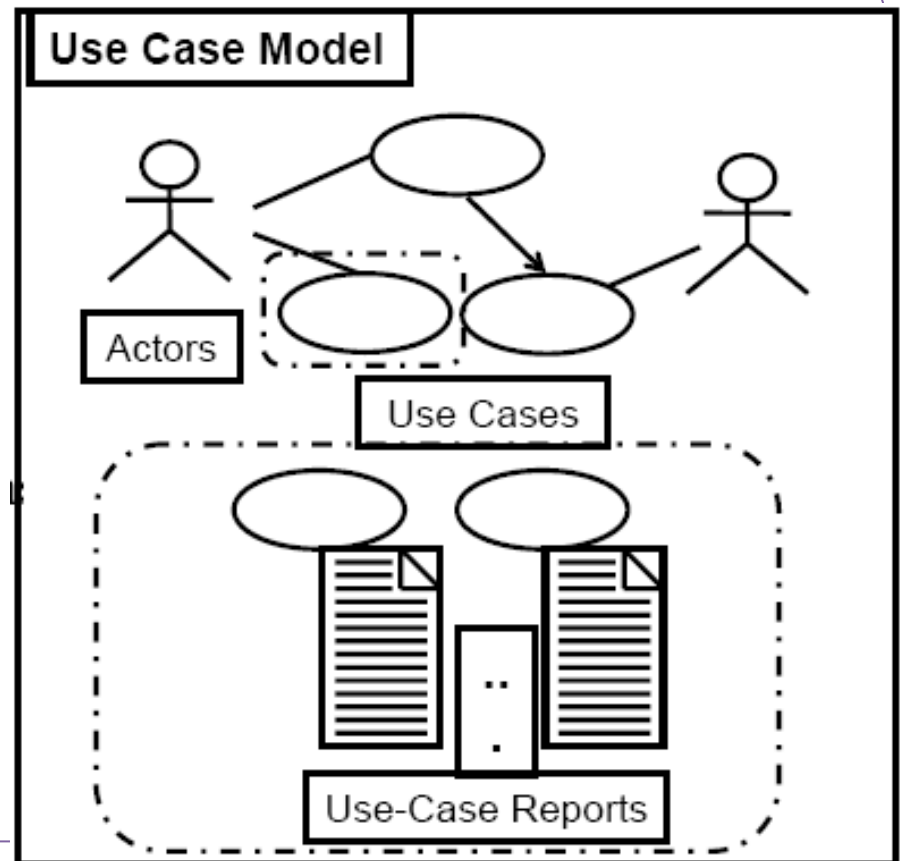

ตัวอย่าง Use Case

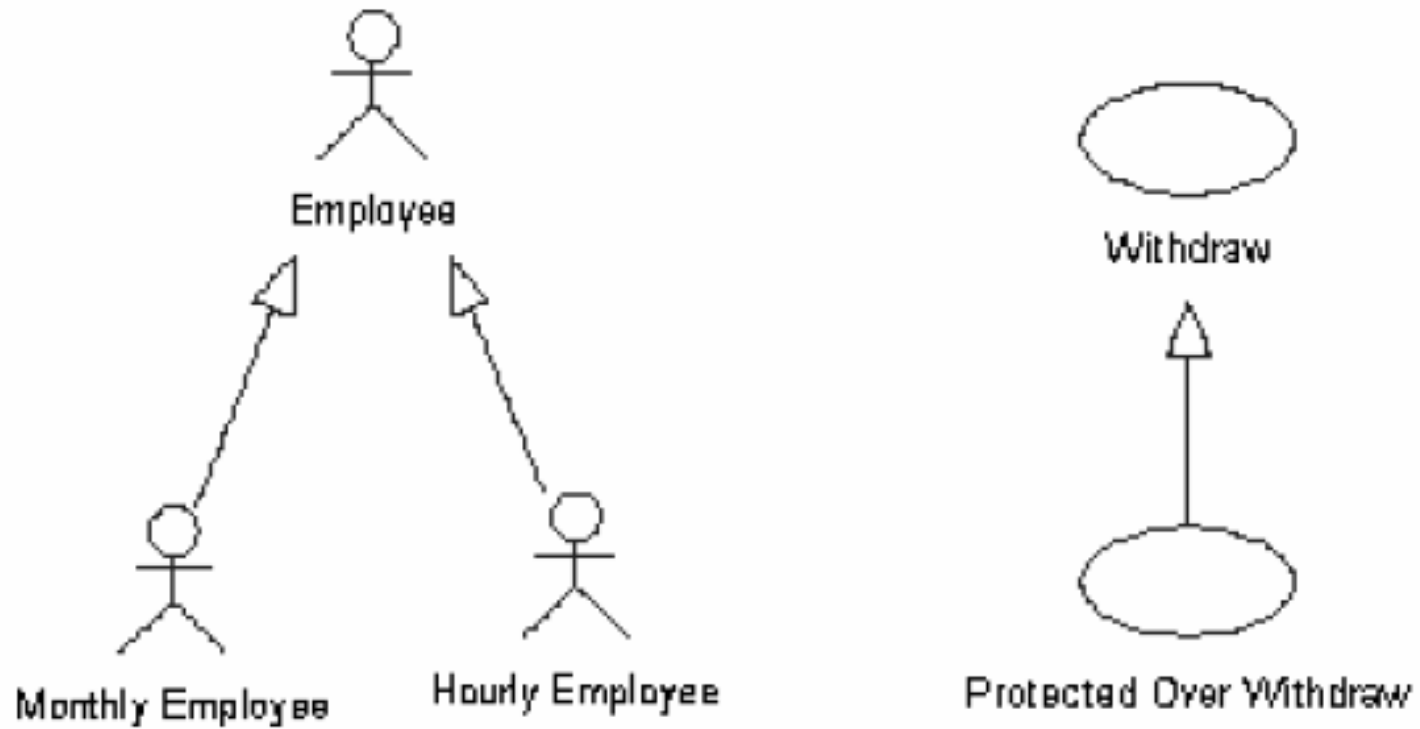

Use Case

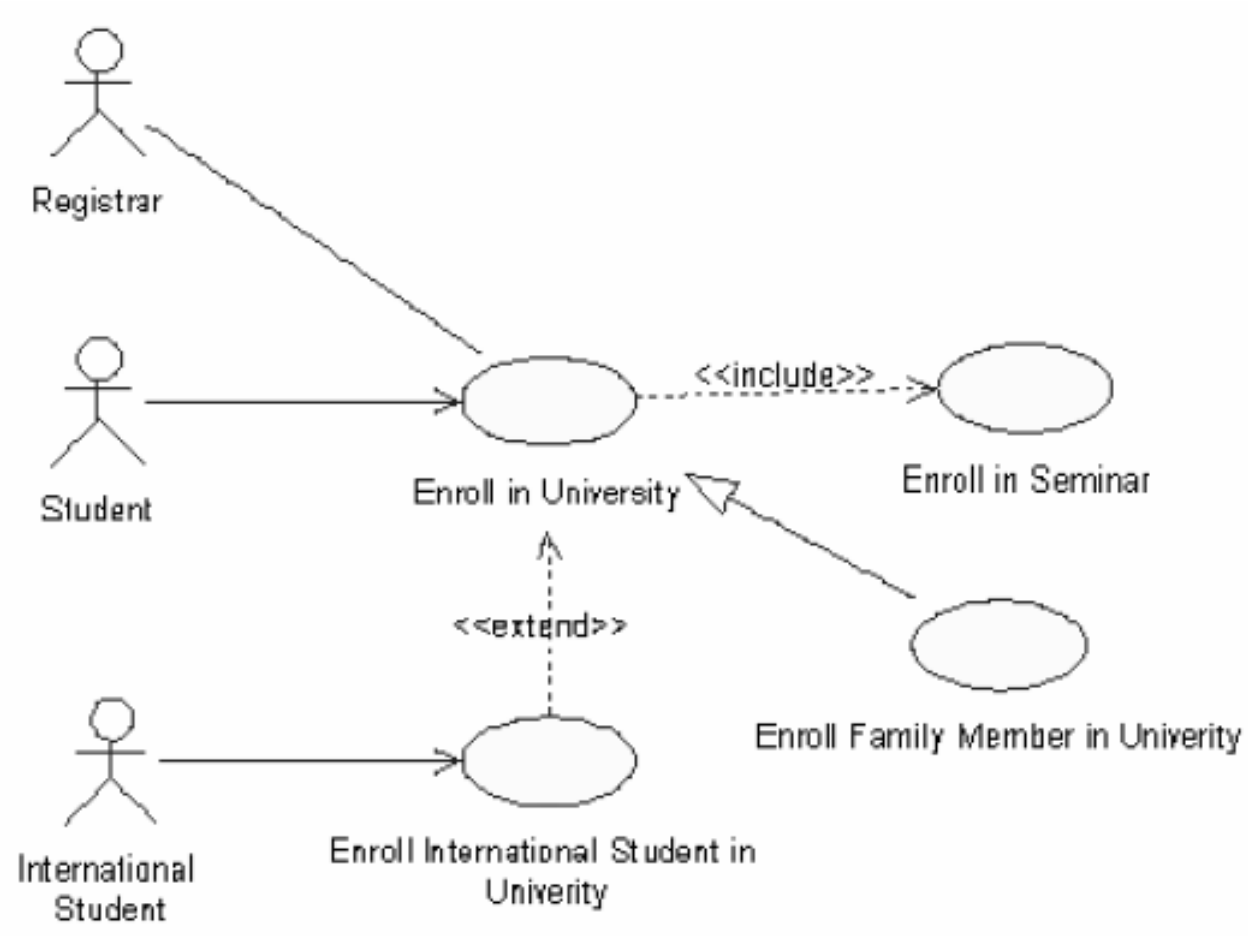
- ชื่อยูสเคส
- การทำงานโดยย่อ
- ลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
- ความสัมพันธ์
- เงื่อนไขก่อนยูสเคสทำงาน
- เงื่อนไขหลังยูสเคสทำงาน

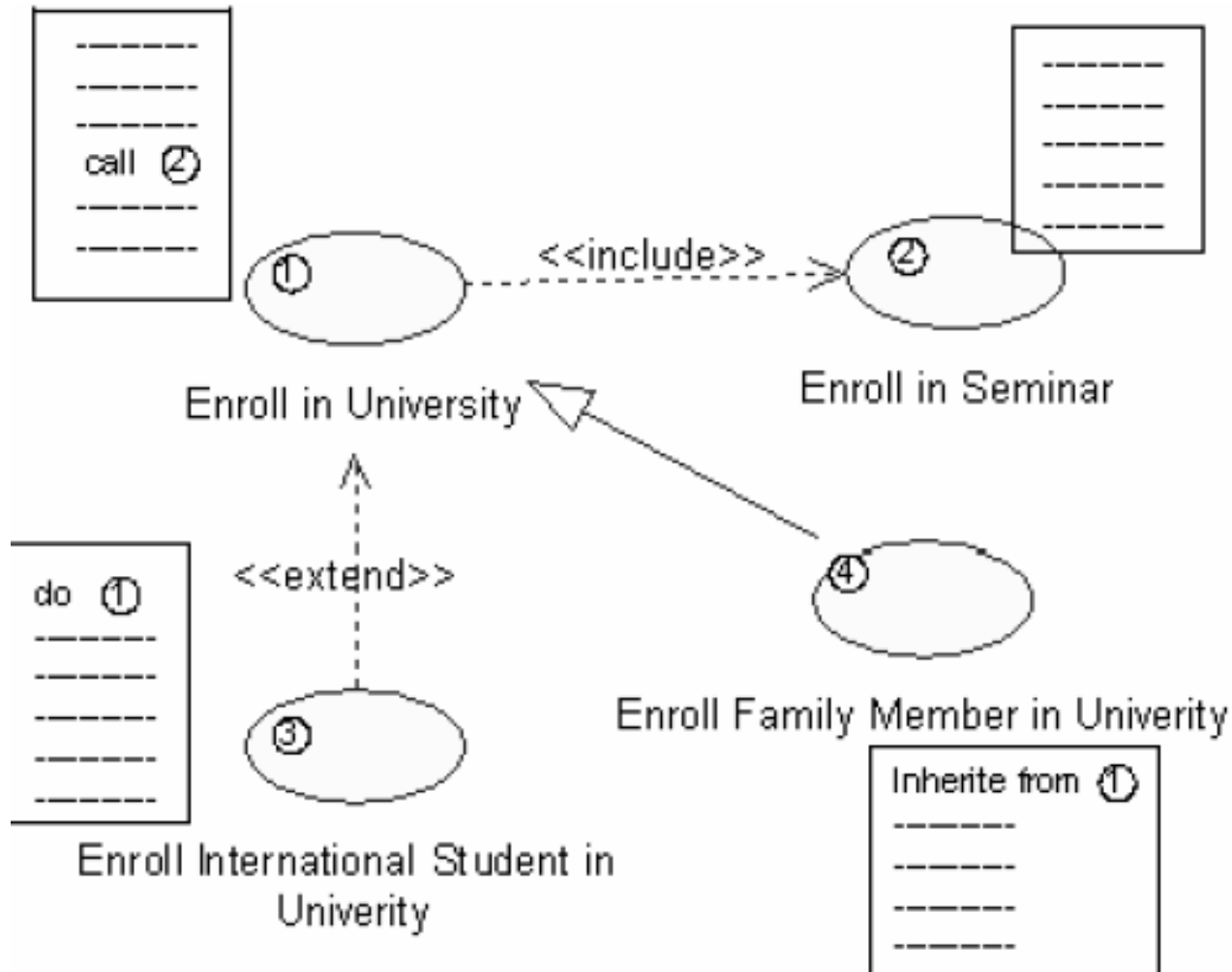
Generalization ของ Use Case Diagram

ความสัมพันธ์ <<include>> และ <<extend>>

สรุปความสัมพันธ์ของ Use Case Diagram

ข้อควรระวังในการใช้ Use Case Diagram

- Use Case ใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารกับผู้ใช้ ดังนั้นต้องให้ง่ายที่สุดเท่าที่จะทำได้
- ไม่ควรใช้ <<include>>, <<extend>> และ inheritance โดยที่ไม่จำเป็น
- จำนวน Use Case ไม่ควรเกิน 20 Use Case โดยนับจาก Use Case ที่ไม่มีความสัมพันธ์

GUI ã vs GUI Ìüã

before

"Grep" what?

after

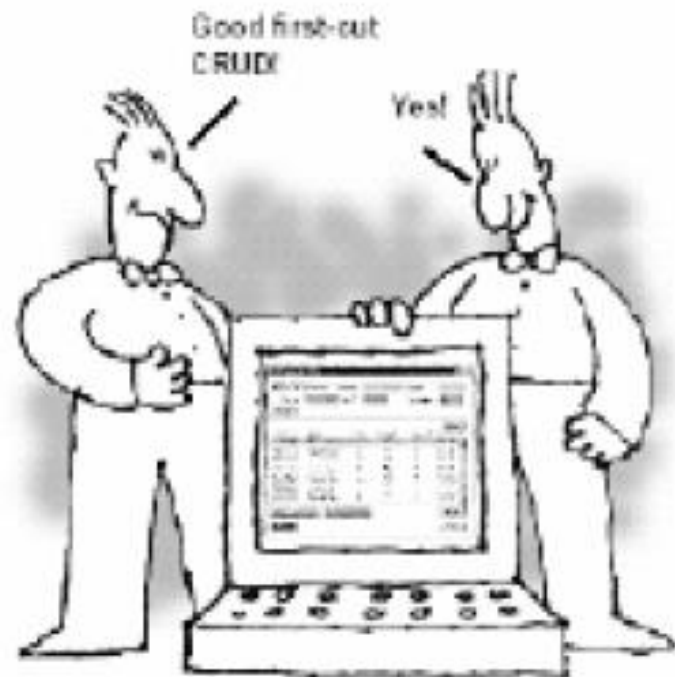
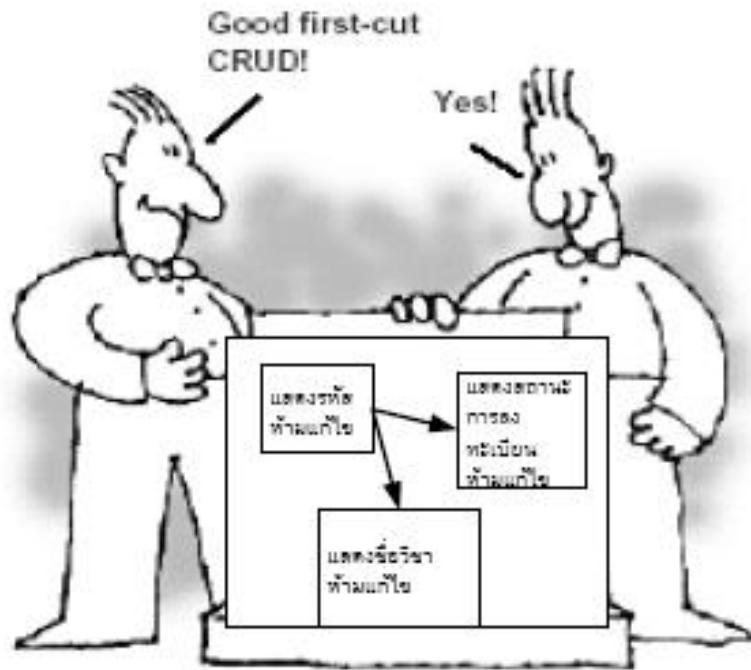
I get it!
Easy!

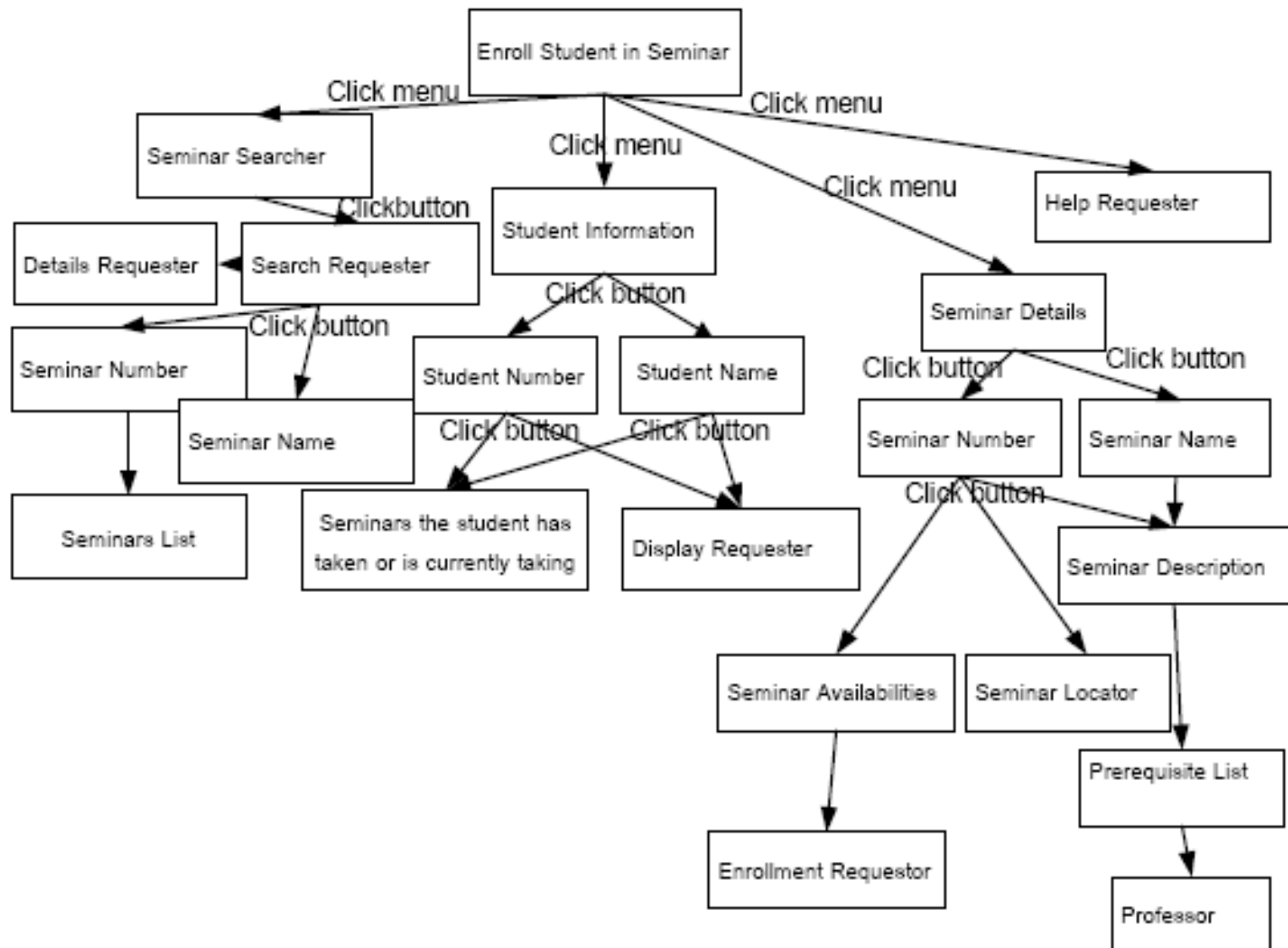
ขั้นตอนการสร้างอินเทอร์เน็ตเฟสพื้นฐาน

- ค้นหาการใช้ระบบ
- โมเดลยูสเซอร์อินเทอร์เน็ตเฟสหลัก
- โมเดลยูสเซอร์อินเทอร์เน็ตเฟสย่อย
- สำรวจความง่ายของการใช้อินเทอร์เน็ตเฟส
- สำรวจความสัมพันธ์ของส่วนต่างๆ

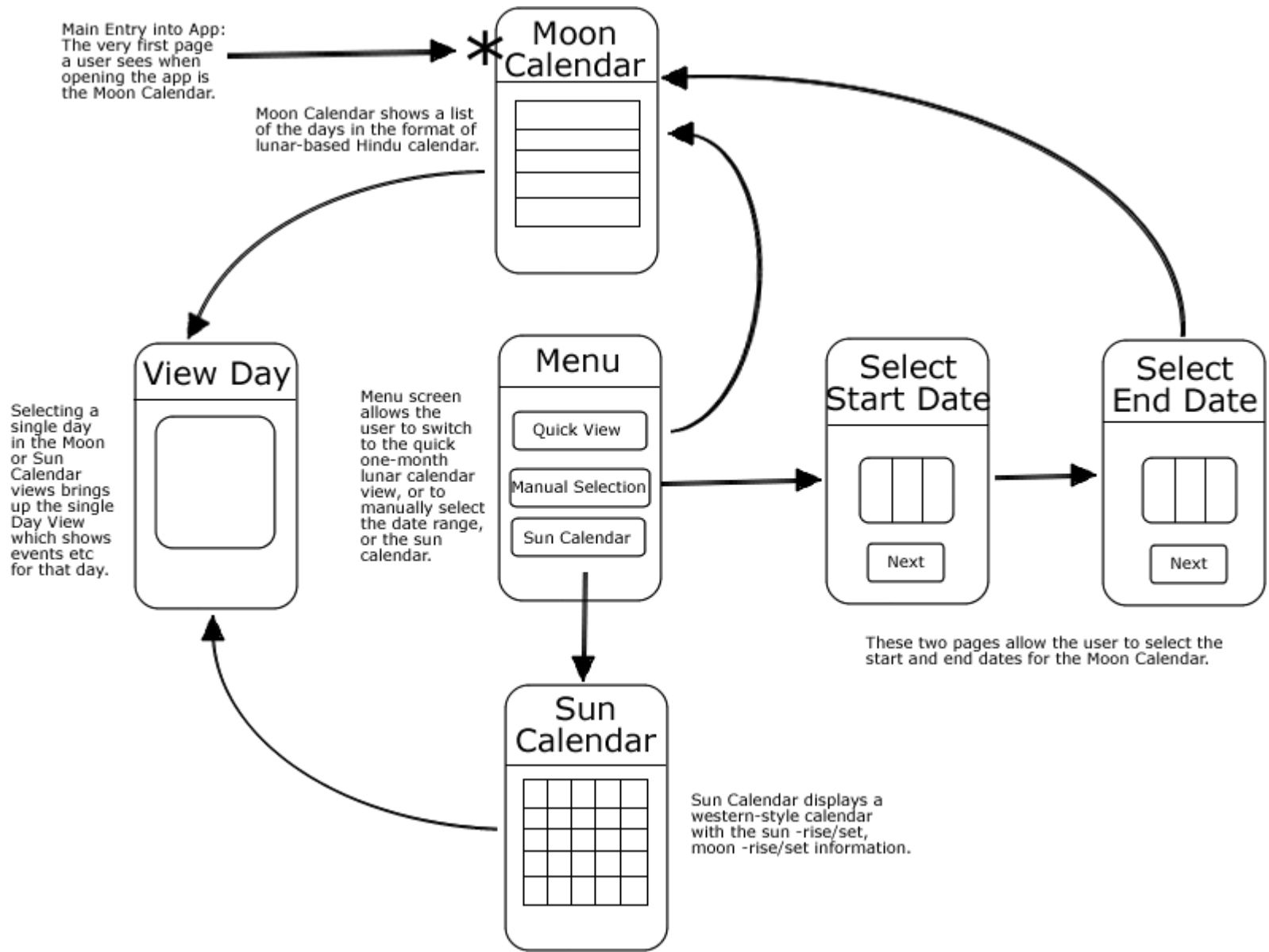
Interface Flow Diagram vs GUI Design

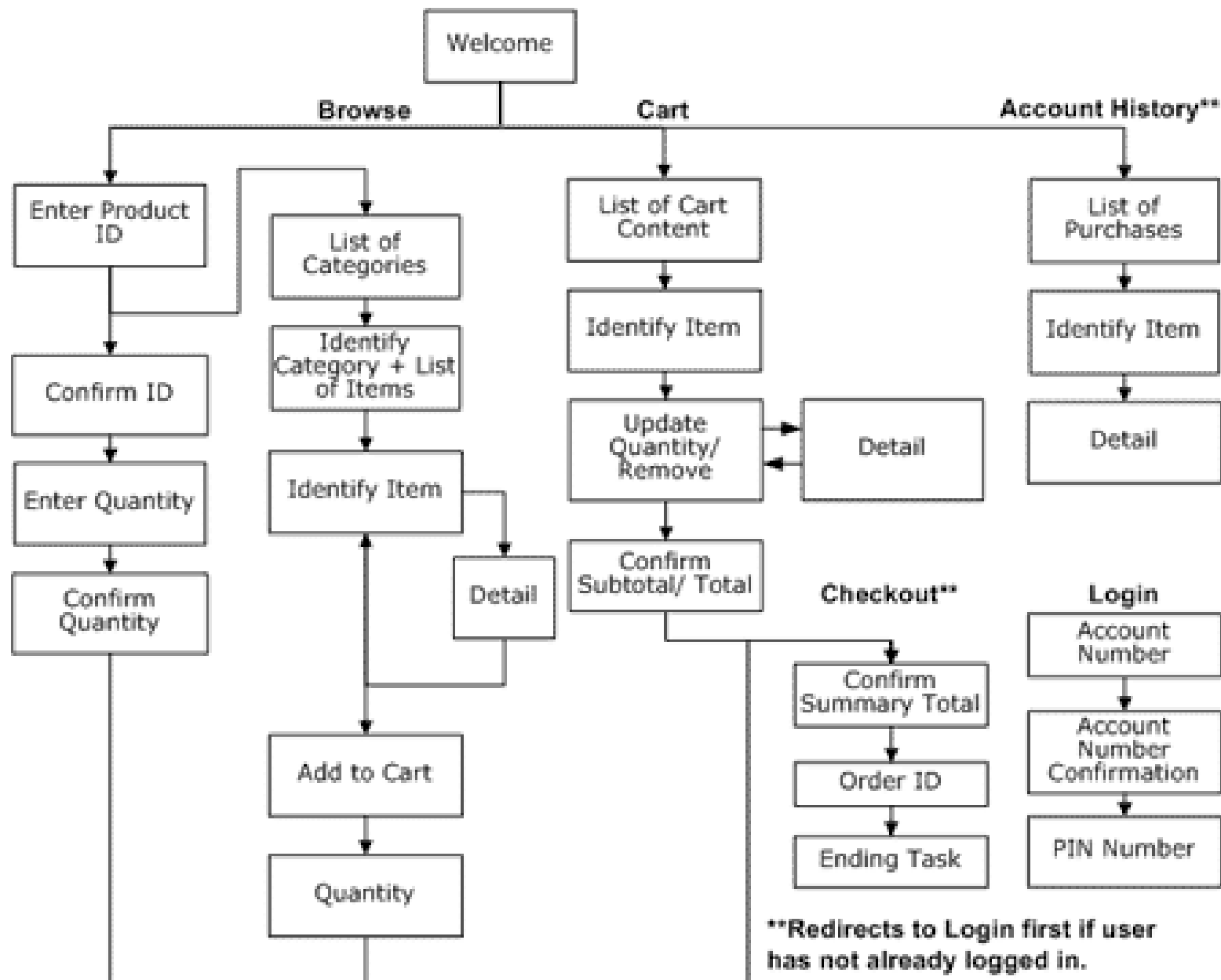
ตัวอย่าง Interface Flow Diagram

ตัวอย่าง Interface Flow Diagram

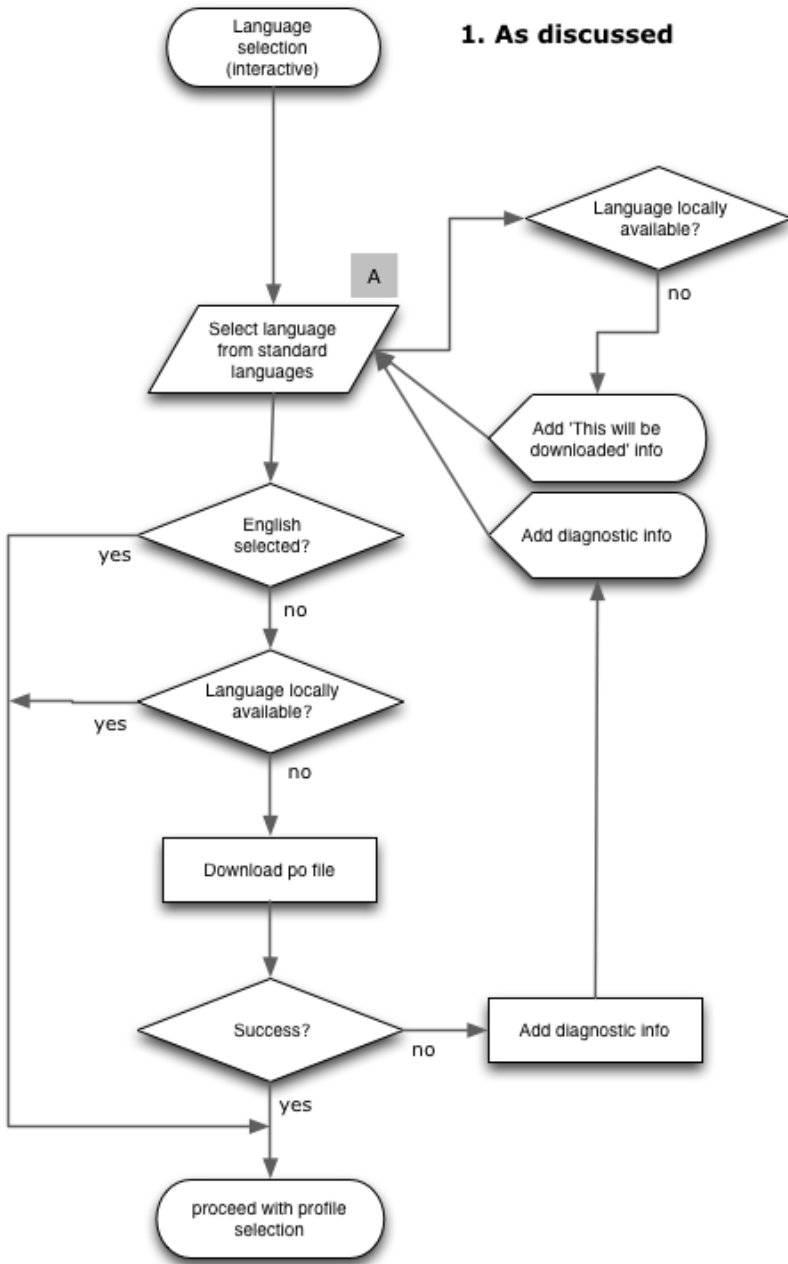

ตัวอย่าง Interface Flow Diagram

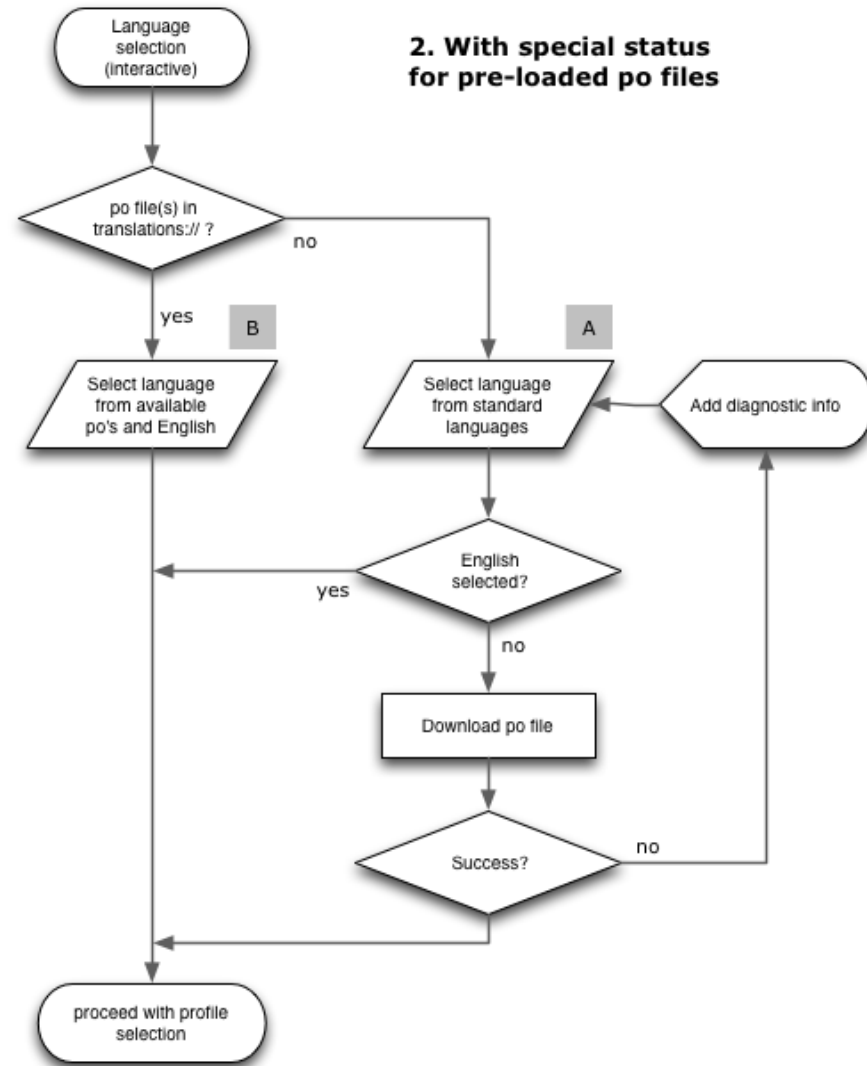

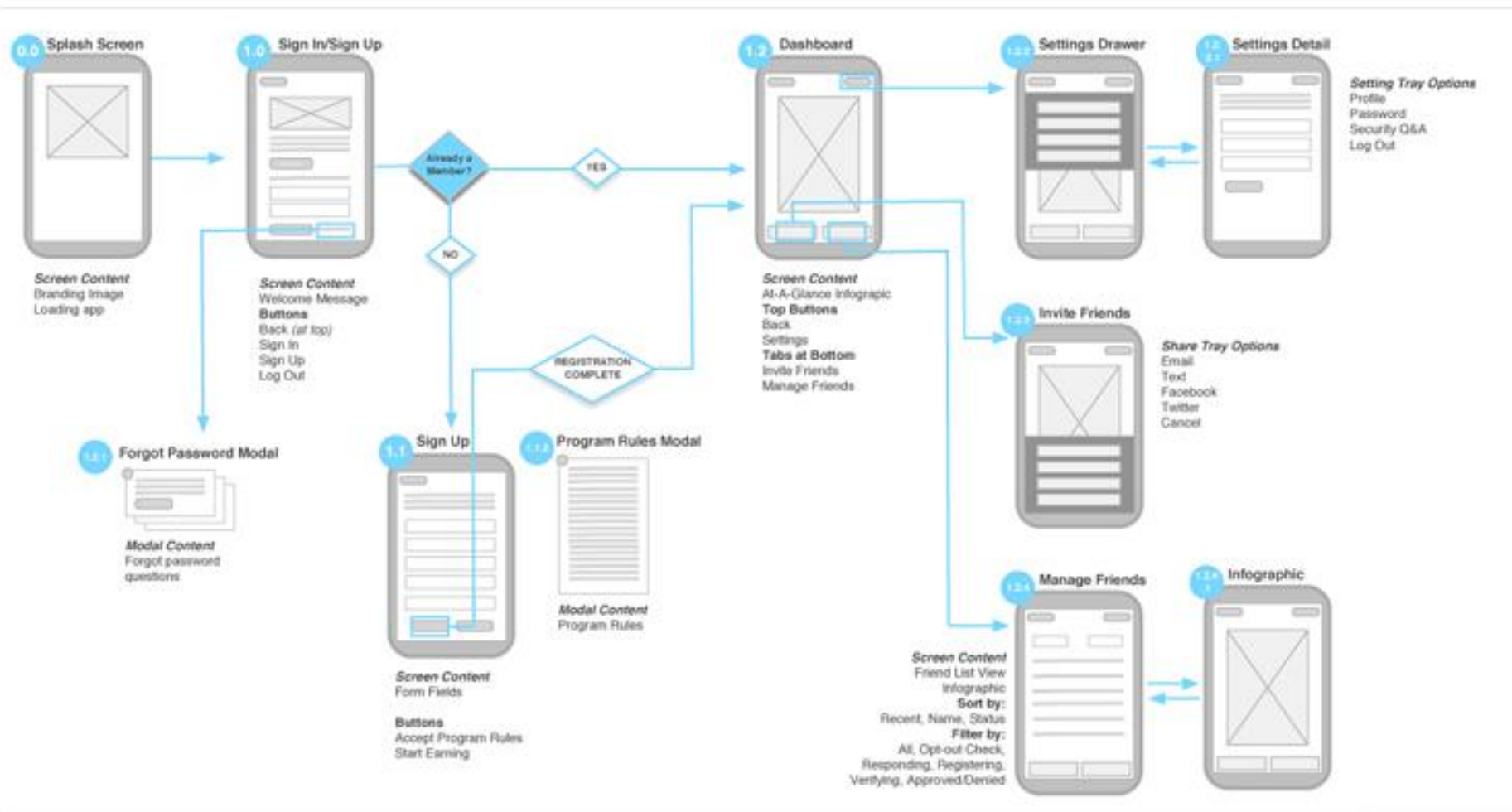
ตัวอย่าง Interface Flow Diagram

1. As discussed

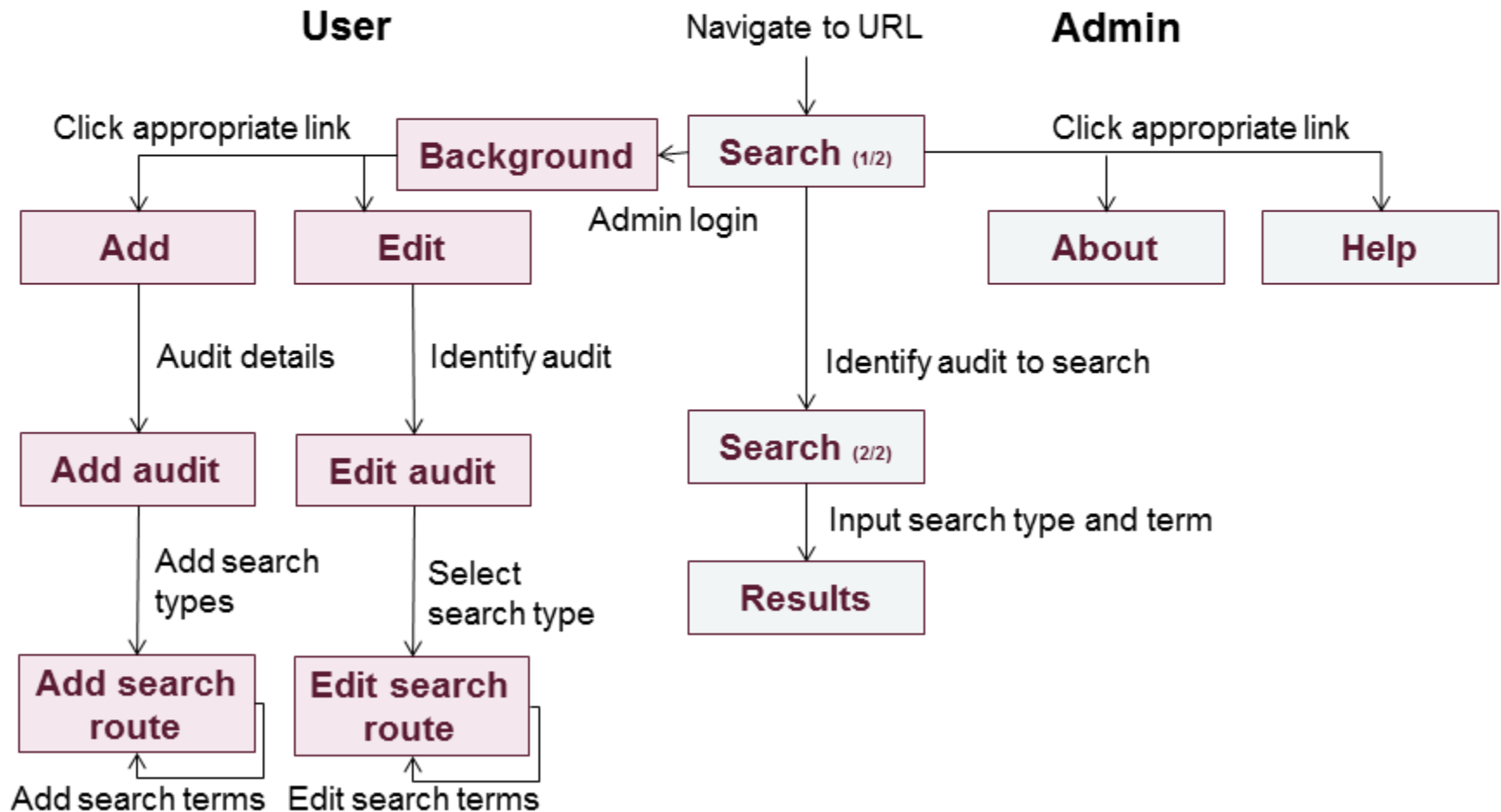

2. With special status for pre-loaded po files

Interface flow diagram

แบบฝึกหัด

- ให้ศึกษารายละเอียดของระบบงานใด ๆ ที่พบเห็น เช่น การลงทะเบียน การตัดเกรด แล้วให้นำมาวิเคราะห์ความต้องการพร้อมทั้งเขียน Use Case Model

แบบฝึกหัด

1. จงสร้างแบบจำลองยูสเคสจากรายละเอียดของระบบการเข้าพักห้องพักเริ่มจากผู้ใช้ค้นหาข้อมูลห้องว่าง ตรวจสอบสถานะของห้องว่างหรือไม่ จากแฟ้มข้อมูลห้องพัก ถ้ามีห้องว่างก็จะทำสัญญา ถ้าไม่มีห้องว่างก็ทำการจอง รับชำระเงินค่าประกันทำการบันทึกและออกใบเสร็จ จบการทำงาน เจ้าของห้องพักจะได้รับรายงานข้อมูลห้องพักและข้อมูลการเข้าพัก
2. จงสร้างแบบจำลองยูสเคสจากรายละเอียดของระบบโรงงานแห่งหนึ่งประกอบด้วยระบบการผลิต ระบบควบคุมคุณภาพ ซึ่งทำหน้าที่ในการควบคุมระบบการผลิต โดยในระบบการผลิตจะมีคนงานเป็นผู้ปฏิบัติงาน นอกจากนี้ โรงงานยังมีระบบการตลาดทำหน้าที่ขายผลิตภัณฑ์ต่างๆ ของโรงงาน โดยระบบการตลาดและระบบควบคุมคุณภาพจะมีผู้จัดการทำหน้าที่จัดการ
3. จงสร้างแบบจำลองยูสเคสจากรายละเอียดของระบบการซื้อขายเงินตราต่างประเทศของสถาบันการเงิน จำแนกเป็น การซื้อขายเช็คเดินทางและการแลกเปลี่ยนเงินต่างประเทศ การแลกเปลี่ยนเงินต่างประเทศ จำแนกออกเป็น การแลกเปลี่ยน ณ เวลานั้น และการแลกเปลี่ยนล่วงหน้า
4. จงสร้างแบบจำลองยูสเคสของระบบห้องสมุดในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ซึ่งผู้เข้าใช้บริการได้แก่ นักศึกษา อาจารย์ และพนักงานของมหาวิทยาลัย ในกระบวนการทำงาน เจ้าหน้าที่ห้องสมุดจะทำหน้าที่ให้บริการยืม/คืนหนังสือของแก่บุคคลดังกล่าว นอกจากนี้ยังจะต้องจัดการกับทรัพยากรในห้องสมุด เช่น การเพิ่ม, แก้ไข, ลบข้อมูลหนังสือและวารสาร รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิกของห้องสมุดอีกด้วย ทุกเดือน เจ้าหน้าที่ห้องสมุดจะต้องทำรายงานต่างๆ ส่งให้กับผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศ เช่น รายงานจำนวนสมาชิก, รายงานจำนวนหนังสือและวารสารใหม่, รายงานการยืม/คืนหนังสือ, รายงานค่าปรับล่าช้า เป็นต้น

ขอขอบคุณ แหล่งข้อมูล

วุฒิปงษ์ เรือนทอง

ภาควิชา วิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี

สารสนเทศ

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

อ้างอิง

วุฒิพงษ์ เรือนทอง

ภาควิชา วิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

www.uml.org